

Nordatlantisk antikatolisisme

- Den amerikanske antikatolisismen fra 1776-1850

Av Bendik Sundby Myhrer

AHKR

UIB

HIS350

Vår 2018

© Bendik Sundby Myhrer

2018

Den nordatlantiske antikatolisismen

Bendik Sundby Myhrer

<http://bora.uib.no/>

Forord

Denne oppgaven markerer slutten på min tid som masterstudent ved Universitet i Bergen. Jeg vil benytte denne anledningen til å takke min veileder, Frode Ulvund, og til medstudenter som har hjulpet meg dette året. En stor takk rettes til studentene jeg har delt lesesal 314 med. Dere har vært til stor hjelp det siste året.

Til slutt vil jeg takke familie og venner for all støtte og motivasjon. Det har vært uunnværlig de siste månedene.

Abstract

The theme of this master thesis is North Atlantic anti-Catholicism with the research question; *Was the American anti-catholicism a unique form of anti-catholicism or just inherited from Britain? And did the increase in immigration during the 1820s, especially Irish Catholic, cause an increase in anti-catholic tendencies? Did this anti-catholicism differ from British and earlier forms of American anti-catholicism?*

To answer these questions, this thesis will start with a chapter about the protestant history of England, Great Britain and USA. It starts with Henry VIII and his break with the Catholic Church and follows with the tensions between parliament and the monarchy. The different laws that parliament passes that actively discriminates against the Catholic's will mark the end of the chapter dedicated to England and Great Britain. The next part of the chapter is about USA and the difference in laws to England. The last part of the chapter is about the massive immigration during the 1820s and ending with the 1850s. The next chapter deal with how anti-catholicism appears in British research literature. The chapter is split into three parts, with the three parts looking at how Catholicism was perceived as a political, moral and social problem.

The next two chapters covers the American anti-Catholicism during the years 1776-1850. This period is split, with one chapter dealing with the years 1776-1820 and the last chapter being about 1820-1850. 1776-1820 differs greatly from 1820-1850 and known for being an ecumenical period. This chapter explores how anti-Catholicism exists in a society where the laws state that every man is entitled to his own faith without interference from the government. The last chapter delves into the rampant anti-Catholicism following the increased number of Catholic immigrants to the US. This chapter is split into three parts, with Catholicism as a political, moral and social problem as its main sections.

Innholdsfortegnelse

Innhold

Nordatlantisk antikatolisisme	1
Forord.....	3
Abstract	4
Innholdsfortegnelse.....	5
Kapittel en	7
Innledning.....	7
Problemstilling.....	7
Oppgavens struktur og fremgangsmåte	8
Forskningslitteratur	8
Metode	11
Kapittel to.....	12
Historisk bakgrunn: Protestantisk historie i England, Storbritannia og USA.....	12
Brudd med den katolske kirke	12
Parlamentet og monarkiet.....	13
Lovgivning	15
USA sitt religiøse samfunn.....	17
Statsgrunnlover	18
Innflytting og religion	20
Antall katolikker i USA fra 1776-1850.....	22
Oppsummering	23
Kapittel tre.....	24
Britisk forskningslitteratur om antikatolisisme.....	24
Katolisisme som et politisk problem.....	24
Katolisismen som et moralsk problem	37
Katolisismen som et sosialt problem.....	40
Oppsummering	43
Kapittel fire	44
Amerika i årene 1776-1820: Et økumenisk prosjekt.....	44
Religiøs oppvåkning og Økumenikk.....	45
Reiseskildringer	47
Prekener og andre utgivelser	50
Oppsummering	56
Kapittel fem.....	57

Amerikansk antikatolisisme i årene 1820-1850.....	57
Katolisismen som et politisk problem.....	57
Katolisismen som et moralsk problem.....	71
Katolisismen som et sosialt problem.....	80
Oppsummering	84
Kapittel seks	85
Konklusjon	85
Litteratur- og kildeliste.....	89
Bøker	89
Nettsider	90
Kilder	92

Kapittel en

Innledning

"*This would, indeed, be a church and state union - another nation within the nation - the Greek in the midst of Troy*"¹

- Lyman Beecher

Sitatet over er hentet fra boken *A plea for the west* og er skrevet av Lyman Beecher i 1835. Sitatet beskriver hva som ville skje dersom katolikker skulle fortsette å innvandre til USA i store tall, ifølge Beecher. Beecher selv var en prest i USA og en stor motstander av katolisismen. Beechers syn på katolisismen er på ingen måte unikt og har vært en del av England og USA sin historie i mange år. I denne oppgaven så er det den nordatlantiske antikatolisismen som er tema for oppgaven.

Problemstilling

Problemstillingen for denne oppgaven ble inspirert fra to sitater hentet fra historikerne Chris Beneke og Philip Jenkins. Jenkins har skrevet boken *The New Anti-catholicism: The Last Acceptable prejudice* og skriver i denne boken, «*Americans inherited these anti-catholic traditions in full, and may in fact have nurtured them even more successfullt than their English cousins.*»² Beneke har skrevet boken *Beyond Toleration. The religious origins of American pluralism* og har skrevet «*The most obvious example was the virulent anti-catholicism that raged across the nation from the late 1830s to the mid 1850s.*»³ Disse to sitatene maler et bilde av USA hvor antikatolisismen er et arvet fenomen fra England og hvor antikatolske holdninger økte stort i omfang fra 1830-tallet. Med disse to som inspirasjon blir derfor problemstillingen for denne oppgaven *finnes det en særamerikansk form for*

---

¹ Beecher, Lyman. Side: 59. *A Plea for the West. Cincinnati*. Truman & Smith, 1835. Side 59

² Jenkins, Philip, 2004. *The New Anti-Catholicism: The Last Acceptable Prejudice*. Oxford university press, New York

³ Beneke, Chris, 2006. *Beyond Toleration. The religious origins of American pluralism*, Oxford university press, New York, side 208

antikatolisisme, eller var den en arv fra den britiske kolonitiden? Perioden fra 1820 representerte starten på masseinnvandring til USA, der særlig mange irske katolikker migrerte. Kan det spores en økt antikatolisisme fra 1820-tallet, og skilte den seg ut fra tidligere antikatolisisme?

Oppgavens struktur og fremgangsmåte

Oppgaven vil bestå av seks kapiteler til sammen. I kapittel to så vil den historiske bakgrunnen til de religiøse- og politiske rammene i England og USA bli lagt frem. Målet med dette kapitlet er å gi leseren en forståelse av protestantismens fremvekst og de religionspolitiske rammene for religionsutøvelse i England og etter hvert Storbritannia, med særlig vekt på lovgiving. Den andre delen av kapitlet handler om USA og det religiøse pluralistiske samfunnet som vokser fram der både før og etter uavhengighetskrigen. Etter dette er det den amerikanske lovgivningen og de store innvandringsbølgene fra 1820-tallet frem til ca. 1850. Kapittel tre handler om den britiske forskningslitteraturen og dets syn på hvordan katolisismen ble sett på som et moralsk, politisk og sosialt problem. De neste to kapitlene er hoveddelen av oppgaven og vil deles inn i to perioder, 1776-1820 og 1820-1850. I kapittel fire, 1776-1820, så vil jeg se på antikatolisisme slik den fremstår i et protestantisk pluralistisk samfunn som til dels bar preg av å være et økumenisk prosjekt. Det siste kapitlet skal handle om USA i årene 1820-1850. Dette kapitlet vil ta for seg flere antikatolske tekster fra USA i perioden 1820-1850, en periode med stor innvandring, særlig katolikker fra Irland. I dette kapitlet så vil det deles inn i tre deler hvor det skal undersøkes hvordan katolisismen ble ansett som et politisk, moralsk og sosialt problem.

Forskningslitteratur

Kapittel tre vil ta for seg den britiske forskningslitteraturen, så denne delen skal handle om den amerikanske forskningslitteraturen. Som etablert i innledningen på dette kapitlet, så har antikatolisisme alltid eksistert i det amerikanske samfunn, men det er ikke nødvendigvis slik den amerikanske forskningslitteraturen har fremstilt det. Landets tidligste historieskrivere hadde et tett forhold til føderalisme og løsrivningen fra England.⁴ Den tidlige amerikanske historieskrivingen har derfor fått et preg av det historiker Herbert Butterfield kalte «*Whig Hisotry*». Whig historie har tradisjonelt sett vært et britisk fenomen, hvor historikere på

---

⁴ Melve, Leidulf, 2010. *Historie – Historieskriving fra antikken til i dag*. Dreyers forlag, Oslo. Side 137

midten av 1800-tallet skrev historie som fokuserte mer på veksten av frihet, parlamentarisk styre og religiøs toleranse.⁵ Denne typen historie fokuserer ikke på de negative sidene ved diverse aspekter, men heller på det positive, og det er noe man finner igjen i tradisjonell amerikansk historieskriving. Eksempler på hvordan dette kommer frem kan være at man finner en historisk hendelse og forbinder bare det positive med denne hendelsen. Et godt eksempel på dette kan man finne i boken til historiker Edwin Scott Gaustad, *A religious History of America* fra 1966.

Gaustad skriver om grunnleggeren av den mormonske kirken og om grunnleggeren Joseph Smith. I boken så skriver Gaustad om Smith sin arrestasjon i 1844, hvor han ble fengslet for en mindre forbrytelse og ble drept av en folkemengde. Dette kunne vært slutten for den mormonske kirkes utopiske drøm, men at Brigham Young heldigvis videreførte arbeidet til Smith.⁶ Det Gaustad ikke nevner er at grunnene til at Smith satt i fengsel var opprør og forræderi.⁷ Det å utelate de negative sidene ved historien er ikke uvanlig for eldre amerikansk historieskriving, men moderne historieskriving er langt mer kritisk. Både Jenkins og Beneke som sitatene brukt i problemstilling delen er bare noen få som skriver om den religiøse tilstanden i USA. Jenkins sin bok handler om hvordan antikatolisismen alltid har vært en del av det amerikanske samfunnet. Jenkins skriver i sin bok at antikatolisisme har eksistert i USA i alle år fordi de som er antikatolske ikke anser dette som fordomsfullt.⁸ Jenkins skriver det at katolisismen og protestantismen aldri ville kunne eksistere i harmoni fordi verdiene til disse to er for ulike. Det er en for sterk link mellom kirke og stat i katolisismen, noe som ikke passer med USA sitt klare skille mellom stat og religion.⁹ Beneke sin bok handler om tolerasjonens historie og hvordan den endret seg med innføringen av religiøse lover. Beneke undersøker i hovedsak toleransens historie i USA. Han skiller mellom toleranse og religionsfrihet og ser på hvordan forskjellige religioner eksisterte i USA i tiden før og etter 1776.

---

⁵ Wilson, Adrian & Ashplant, T. G, 1988. *Whig History and Present-Centred History*. The historical journal, Cambridge university press, Cambridge. Side 2

⁶ Gaustad, Edwin Scott, 1966. *A religious history of America*, Harper & Row Publishers, New York, side 136

⁷ Store norske leksikon, *Jesu Kristi kirke av siste dagers hellige*. Finnes her: https://snl.no/Jesu_Kristi_Kirke_av_Siste_Dagers_Hellige. Lastet ned: 03.05.18

⁸ Jenkins, 2004, side 1

⁹ Jenkins, 2004, side 41

I den moderne amerikanske historie skrivingen så er ikke lenger ideen om at religionsfriheten gjaldt for alle diskutert. Det er akseptert at USA ikke var den forløperen til personlig frihet som tidligere historikere mente. Historiker David Sehat er en amerikansk historiker som jobber ved universitet i Georgia. Sehat er forfatteren av boken «*The myth of American religious freedom*». Boken handler om en myte blant både liberale og konservative og deres syn på religionsfrihet.¹⁰ Begge sider viser nemlig til historien for å forklare USA sitt syn på religionsfrihet. De liberale mener at kirke og stat alltid har vært separert og de konservative har alltid ment at fortiden var et kristent paradys, men Sehat argumenterer for at ingen av disse sidene har rett. Sehat skriver at selv om stat og religion skulle adskilles, så ble det skapt et moralsk etablissement som linket stat og religion.¹¹ Dette etablissementet ble brukt av protestanter til å kunne presse sine moralske regler på samfunnet.¹²

Jenkins tar opp et viktig element i sin tekst som har med det å ta en religion ut av den religiøse sfæren og politisere den. En annen forfatter som gjør dette er Terry L. Givens. Givens har skrevet boken *The Viper on the Hearth: Mormons, Myths, and the Construction of Heresy*. Boken tar for seg rollen som mormonerne har hatt i amerikansk historie. I Givens bok så prøver ikke Givens å overbevise leseren om at det var religiøs toleranse i USA. Mormonerne har vært hatet og forfulgt helt siden begynnelsen. Dette er fordi mormonerne ble forstått som en global stamme. Man var mormoner på samme måte som man var brite eller kristen.¹³ Givens skriver i sin bok at for å angripe mormonerne, så ble mormonerne fremstilt som en fare for amerikanske verdier og institusjoner.¹⁴ Men, angrepet måtte skje på en annen måte. Mormonismen var en amerikansk religion. Katolisismen var en fremmed religion med en leder som satt i et annet land. Givens skriver at det derfor ble viktig å finne andre elementer som gjorde de kritikkverdige. Mormonerne ble derfor gjort til en fremmed etnisk gruppe, som ikke passet med de etablerte amerikanske verdiene.¹⁵ Et eksempel på dette er polygami, altså flerkoneri. Familie er tett knytt opp mot amerikanske verdier, men tidlige mormonere sitt ønske om flere koner, passet ikke med samfunnet. Polygami var et element

---

¹⁰ Sehat, David, 2011, *The myth of American religious freedom*, Oxford university press, New York, bokens bakside

¹¹ Sehat, 2011. Side 5

¹² Sehat, 2011. Side 5

¹³ Givens, Terry L. *The Viper on the Hearth: Mormons, Myths, and the Construction of Heresy*. Funnet her: <http://site.ebrary.com/lib/bergen/reader.action?docID=10278127&ppg=22>. 1997, side 17

¹⁴ Givens, 1997. Side 22

¹⁵ Givens, 1997. Side 23

som grunnleggeren Joseph Smith mente at gud hadde sagt var greit, men når Utah, staten der mormonerne slo seg ned, ble med i unionen i 1896, så ble dette avvirket,¹⁶ men det ble fremdeles et viktig retorisk argument mot dem.

Metode

Det viktigste analysearbeidet vil være i kapittel fem. I dette kapitlet så vil tilnærmingen til kildene være diskursiv. For å kunne besvare på problemstillingen så vil det legges fokus på hvordan katolisismen ble fremstilt i de utvalgte kildene og hvilke retoriske grep som forfatterne tar for å angripe katolisismen. I kapittel tre så er det den britiske forskningslitteraturen som skal analyseres. Målet med dette kapitlet er å finne ut hvilke elementer som har vært sentralt i den britiske forskningslitteraturen. Tidsavgrensningen for kapitlet vil i hovedsak være mellom 1600-1776. Det er fordi dette markerer perioden der antikatolisismen spiller en stor rolle i England, senere Storbritannia, og 1776 er året USA skriver under på uavhengighetserklæringen.

---

¹⁶ Store norske leksikon, Jesu kristi kirke av siste dagers hellige. Finnes her: https://snl.no/Jesu_Kristi_Kirke_av_Siste_Dagers_Hellige. Lastet ned: 22.04.18

Kapittel to

Historisk bakgrunn: Protestantisk historie i England, Storbritannia og USA

I dette kapitlet så skal jeg skrive om historien til protestantismen og hvordan protestantismens lovgivning diskriminerte mot katolikker. Målet med kapitlet er å vise leseren hvordan protestantismen utviklet seg i England og hvordan britisk lovgivning diskriminerte mot katolikker. Utenom England så vil kapitlet også ta for seg USA sin lovgivning og innvandringsbølgene som USA opplevde fra 1820-tallet og utover. Tidsavgrænsningen for oppgaven vil være fra 1509 til 1850. Grunnen til dette er fordi 1850 markerer slutten på den store innvandringsbølgen og 1509 fordi da ble Henry VIII konge av England.

Brudd med den katolske kirke

Antikatolisismen i England og USA er tett knytt sammen med protestantismen. Forholdet mellom disse to skal påvirke flere av de største hendelsene i England og Storbritannia og historien begynner allerede med Henry VIII som var konge i årene 1509-1547.¹⁷ Henry var konge under perioden hvor reformasjonen startet av Martin Luther fant sted. Før denne reformasjonen var den katolske kirke å finne i de fleste landene på kontinentet, og England var en del av dette. Henry var ansett som en populær konge og var i første omgang imot reformasjonen, men endret sitt ståsted da han ønsket og skille seg fra sin kone, Catherine av Aragon.¹⁸ Henry var opptatt av at noen skulle videreføre hans arv og fortsette Tudor linjen, men Henry og hans kone fikk kun et barn, Mary. Henry sitt problem var også hvem hans kone var i familie med. Hun var tanten til Charles V, den Tysk-Romerske keiseren. Henry var klar over at sjansen for en pavelig annullering av ekteskapet var liten, så i årene mellom 1532 og 1535 så tok Henry og parlamentet en rekke skritt som gjorde at kirken var under kongen, blant disse var saker angående ekteskap og skilsmisser. I mai 1533 så ble Henry skilt fra

---

¹⁷ Noble, Thomas F. X, 2014. *Western Civilization – Beyond boundaries Volume 1: to 1715*. Wadsworth, Cengage Learning. Side 419

¹⁸ Noble, 2014. Side 420

Catherine.¹⁹ I årene som kom etter skilsmisken begynte kongen og ta land fra den katolske kirken. Dette kunne han gjøre etter at loven *Act of supremacy* fra 1534 gjorde kongen til lederen av kirken av England. Det var flere i parlamentet som hadde håpet på å bruke denne saken til å presse gjennom flere protestantiske reformer, men selv om Henry hadde brutt med den katolske kirken så forble han skapetisk til store religiøse reformer, så verken katolikkene eller protestantene var i den vinnende posisjon. Hvilken religion som skulle bli dominerende skulle bli opp til Henry sine barn.²⁰

Parlamentet og monarkiet

Katolisismen og protestantismen var to religiøse retninger som allerede etter Henry sin død i 1547 skulle begynne sin kamp mot hverandre. Disse to retningene skulle også være bakgrunnen for et protestantisk parlament som skulle fra 1600-tallet få en langt større makt enn tidligere. Henry sin eneste overlevende sønn var Edward.²¹ Edward var bare 10 år da hans far døde så det ble opp til hans onkel Edward Seymour og passe på han. Edward Seymour var protestant og presset igjennom flere reformer. Edward fortsatte med det hans far hadde gjort og konfiskerte store landområder fra den katolske kirken.²² Den første utgivelsen av *Common book of prayers* ble utgitt i 1549 og inneholdt bønner med inspirasjon fra Martin Luther, Zwingli og Calvin.²³ Dessverre for protestantene så døde Edward av tuberkulose i 1553 og personen som tok over monarkiet var Mary, Henry sin første datter og hengiven katolikk. Alle tidligere religiøse reformer ble forkastet og katolisismen ble statsreligion. En enorm renselse av protestanter ble gjort og mange høytstående protestanter flyktet landet og mange av de som ble igjen måtte bøte med livet.²⁴ Reformene til Mary brukte ikke lang tid på å feste seg i den britiske samfunnet og katolisismen kunne igjen fått en dominerende posisjon i England, men Mary, som Edward, døde etter bare fem år på tronen.²⁵ Mary sin død kom i 1558 og dette var også en av de mest turbulente tidene på kontinentet. Fra midten av 1500-tallet så opplevde flere europeiske land religiøse borgerkriger. Nederland kjempet mot Spania og i Frankrike så fryktet kongen og adelen de protestantiske hugenottene.²⁶ England opplevde selv ingen store

---

¹⁹ Noble, 2014. Side 420

²⁰ Noble, 2014. Side 420

²¹ Noble, 2014. Side 421

²² Noble, 2014. Side 421

²³ Noble, 2014. Side 421

²⁴ Noble, 2014. Side 421

²⁵ Noble, 2014. Side 421

²⁶ Noble, 2014. Side 445

interne kriger, men religiøs dissens truet et stabilt monarki.²⁷ Personen som skulle ta tronen etter Mary var Elizabeth og for første gang siden Henry VIII, så fikk England en regent som skulle sitte i mange år.

Elizabeth var protestant og med henne så endrer det religiøse landskapet i England. I 1559 så gjennomførte hun og parlamentet *The Act of Supremacy* som gjorde monarken til lederen av kirken. Elizabeth sitt styre markerte også en endring i parlamentet og skulle være oppstarten til mange år med kamper mellom monarkiet og parlamentet. Grunnen til dette er fordi det var mye Elizabeth måtte håndtere. Hennes far Henry VIII hadde brutt med den katolske kirken, men hadde beholdt mange av den katolske kirkes doktriner. Elizabeth gjorde store endringer i det religiøse landskapet i England, men det var fremdeles likheter mellom den engelske kirken og katolisismen.²⁸ Dette gjorde at en ny gruppe sprang frem, puritanerne. Denne nye gruppen tok et stort steg vekk fra katolisismen og fokuserte mer på protestantiske praksiser, som bibellesning, forkynnelse og en nedgang i geistlig makt. Elizabeth sin posisjon som overhode var noe puritanerne godtok, kun fordi de ikke hadde noe valg. Det var store spenninger mellom disse gruppene og puritanerne jobbet hardt for å fjerne et kirkelig overhode. Elizabeth selv møtte problemer ettersom parlamentet hadde en stor andel puritanere, og det var parlamentet som stemte over skatter. Elizabeth og Parlamentet ville flere ganger kræsje og det var ikke alltid det løste seg fredelig. Puritanerne presset hardt for religiøse reformer og i 1586 så endte det med at Elizabeth fengslet en puritansk leder for å gjøre stopp på maset fra parlamentet.²⁹ Parlamentet på Elizabeth sin tid var ikke en samlet gruppe, men da Elizabeth sin arvtager skulle ta over, James IV, begynner det en periode hvor parlamentet og monarkiet står imot hverandre. James møtte ingen stor motstand fra parlamentet på grunn av hans religion, James var protestant, men han møtte motstand fra parlamentet fordi han ikke var særlig god med penger.³⁰ I 1624 gikk parlamentet med på å øke skattene, men kun for å hjelpe protestanter utenfor landet, men stilte seg spørrende til James sin utenrikspolitikk.³¹ Selv om det var mindre kamper mellom parlamentet og James, så var det under sønnen til James, Charles I, hvor parlamentet og monarkiet begynte å bli fiendtlige.

---

²⁷ Noble, 2014. Side 445

²⁸ Noble, 2014. Side 446

²⁹ Noble, 2014. Side 446

³⁰ Noble, 2014. Side 448

³¹ Noble, 2004. Side 449

Lovgivning

Charles tok over for sin far og han tok også over hans fars dyre utenrikspolitikk. England sendte store mengder penger til protestantiske armeer i Tyskland, som gjorde at England var i konflikt med Spania. Handelskonflikter ledet også til krig med Frankrike og når angrepene på franske og spanske kyster ender i store tap, så kaller Charles inn parlamentet og vil øke skattene.³² Parlamentet ble ikke enige og Charles oppløser parlamentet. Uenighetene mellom disse to partene skulle til slutt ende med en borgerkrig. Det var borgerkrig i årene 1642-1649. Blant grunnene til denne krigen var det et religiøst aspekt.

Parlamentet er hovedsakelig puritansk, som har protestantiske røtter. Charles selv var tilhenger av høykirke, altså en kirke som praktiserer ekklesiologi,³³ liturgi³⁴ og teologi. Charles kone var også katolikk, noe som ikke gjorde saken bedre. I denne borgerkrigen så allierte Charles seg med Irland, et land som besto i hoveddel av katolikker og parlamentet med skottene.³⁵ Krigen endte med seier til parlamentet og kongen ble henrettet. Landet gikk så inn i en periode med republikk, men det er ikke så viktig for denne oppgaven. I 1660 ble monarkiet gjeninnsatt og livet for katolikker i England skulle bli langt verre. Selv om monarkiet ble gjeninnsatt, så turte ikke den nye kongen og gå for sterkt imot parlamentet. Dette medførte at parlamentet innførte masse nye religiøse reformer.³⁶ I årene som kom ble det vedtatt flere harde lover mot religiøse dissenter.³⁷ Det ble innført et strammere krav om at anglikansk ortodoks var det rette kirken. Hundrevis av ikke anglikanske protestanter ble tvunget ut av offentlige stillinger, det å avholde ikke konformistisk religiøse samlinger ble ulovlig og parlamentet vedtok en *Five-mile act* som nektet gamle prester fra å nærme seg sin gamle kirke.³⁸

Dette ledet til at Charles sin tidligere holdning til parlamentet endret seg, og han begynte å vise sympati for katolikkene. Charles ønsket et ny reform som åpnet for mer toleranse, noe

---

³² Noble, 2014. Side 449

³³ Ekklesiologi, læren om kirken og dens grunnsetninger. Finnes her: <https://snl.no/eklesiologi>. Hentet: 12.10.17

³⁴ Liturgi, forskriftene for den kirkelige gudstjeneste, særlig tjenesten ved alteret. Finnes her: <https://snl.no/liturgi>. Hentet: 12.10.17

³⁵ Noble, 2014. Side 478

³⁶ Noble, 2014. Side 481

³⁷ Dissenter: Medlem av et kristent trossamfunn utenfor den dominerende kirken. Finnes her: <https://snl.no/dissenter>. Hentet: 12.10.2017

³⁸ Noble, 2014. Side 481

som inkluderte katolikkene. Charles bror konverterte åpent til katolisismen og Charles selv begynte et hemmelig samarbeid med katolikker i 1678. Dette skapte furore i landet. Dette ledet til nasjonale spekulasjoner om hva katolikkene pønsket på. Noen mente at katolikkene skulle gjennomføre et attentat mot Charles og andre mente at katolikkene hadde begynt å prøve å ta over landet.³⁹ Noe bevis for et papistisk plot ble ikke funnet, men det stoppet ikke parlamentet fra å ta livet av 35 katolikker som de mente var med på dette.⁴⁰ For å holde den mulige katolske faren unna, ble det i 1678 vedtatt en lov som heter *The Test Act*. *Test Act* gjorde det umulig for katolikker å stemme, jobbe i det offentlige, holde gudstjenester, lære bort om religionen, gå på universitetet eller kalle sammen til møter.⁴¹ Loven i seg selv viste seg å være vanskelig og opprettholde fullstendig, men loven er et godt bevis på hvor bestemte parlamentet var på å holde katolikker unna makten. De religiøse spenningene ville fortsette i årene som kom etter *Test Act*.

James 2. tok over etter Charles og skepsisen til katolisismen økte med en katolsk konge. Blant handlingene som skapte mest usikkerhet var da James utslettet alle protestantiske lærere fra Irland, et katolsk land. Dette skapte naturligvis problemer mellom kongen og parlamentet, og parlamentet hentet inn William av Orange, mannen til Mary, James sin protestantiske datter og ba han om hjelp til å opprettholde orden. William vinner over James og parlamentet får fastsatt hvor mye makt de skal ha i årene fremover. De vedtar *Bill of Rights* som forsvarte ytringsfrihet, lovfestet at parlamentet skulle møtes langt oftere og kanskje viktigst, alle nye monarker av England måtte være protestantiske. Det er ikke før i 1791 at katolikker fikk lov å utøve sin egen religion i England, men det var store restriksjoner i prekingen og det var kun lov å praktisere religionen i spesielt designerte hus.⁴² Det er først i 1778 at katolikker gjennom *The First relief Act* får lov til å eie land.⁴³ På tidlig 1800-tallet begynte også irene å se seg lei av undertrykkelsen. Under ledelsen av den irske advokaten Daniel O'Connell begynte irene og mobilisere seg og kjempet for full løsrivelse. Parlamentet fryktet et nasjonalt opprør og når O'Connell ble valgt inn på parlamentet, fikk han gjennomslag for å fjerne den antikatolske

---

³⁹ Noble, 2014. Side 481

⁴⁰ Noble, 2014. Side 481

⁴¹ McKay, John P 2011. A history of western society – volume 2: From the age of exploration to the present. St. Martins, New York. Side 510

⁴² Henriques, Ursula, 2006. Religious Toleration in England: 1787-1833. Routledge, Abingdon-on-Thames. Side 137

⁴³ Encyclopædia Britannica. Finnes her: <https://www.britannica.com/event/Catholic-Emancipation#Article-History>. Hentet: 14.17

eden som alle parlamentsmedlemmer måtte ta. I 1829 blir *The Emancipation act* vedtatt, noe som tillater katolikker i parlamentet. Frigjøringen av katolikker kan sies å være fullstendig i år 1871 da *Universities test act* blir vedtatt og katolikker kan gå på universiteter i Storbritannia.⁴⁴ I løpet av disse 362 årene fra Henry VIII til *Universities test act* så har protestantismen vokst og blitt en del av en ledelsen av landet. Storbritannia vedtok strenge lover mot katolikkene og etter James II så har det ikke vært en katolsk konge i Storbritannia. For USA sin del, så er deres religiøse historie veldig annerledes

USA sitt religiøse samfunn

Det religiøse miljøet i koloniene og senere i USA er et langt steg fra det engelske religiøse miljøet. USA var et religiøst pluralistisk samfunn, hvor man fant mange forskjellige religioner. Historien om katolisisme i USA er tett knytt opp mot det religiøse miljøet i USA som oppstår etter 1776. Årene som kommer etter krigen er fulle av entusiasme for fremtiden, en fremtid uten undertrykkelse av egen religion.⁴⁵ Vil disse forventingen vise seg å bli sanne? Den første erklæringen, skrevet i 1776, tok ikke for seg den religiøse frihet, men tok for seg hvilke rettigheter man skulle ha i dette nye landet. Erklæringen er skrevet under uavhengighetskrigen, så tidene var urolige, noe som gjorde at det viktigste å få ned på papir, var styremåten. Religionsfrihet ble et tema med *Bill of Rights* fra 1791. Disse amendementene ble i første omgang først skapt for å beskytte folket fra regjeringen. De startet som 200 forskjellige tillegg, men ble kuttet ned til 12 av James Madison som hadde blitt valgt til representant for Virginia.⁴⁶ Det var det første tillegget tok for seg religionsfrihet. I dette tillegget står det at kongressen ikke får lov til å etablere en statsreligion og ga alle menn en rett til å tro og følge den religionen man ville.⁴⁷ En statsreligion vil i dette tilfellet gjelde på et føderalt nivå. Dette innebærer at regjeringen ikke kan etablere en statsreligion eller åpenlyst trakassere en religion. Selv om loven var slik på et føderalt nivå, så var det ikke alltid slik på det statlige nivået.

---

⁴⁴ Encyclopædia Britannica. Finnes her: <https://www.britannica.com/event/Catholic-Emancipation#Article-History>. Hentet: 14.17

⁴⁵ Gaustad, Edwin S. 1966. *A religious history of America*. Harpers & Row publishing, New York. Side 132

⁴⁶ Faragher, John Mack (2014). *Out of many: A history of the American People*, volume 1, Pearson Education Limited, Edinburgh. Side 227

⁴⁷ Faragher (2014). Side 227

Statsgrunnlover

Uavhengighetserklæringen og *The Bill of Rights* gjelder på et føderalt nivå, noe som betyr at det første tillegget i *Bill of Rights* gjelder kongressen. I praksis betyr dette at kongressen ikke har lov til velge en statsreligion eller nekte noen å tro på det de vil. USA på denne tiden bærer preg av at de som et land, hadde et genuint ønske om å ikke være under en tyrann, si for eksempel en monark, men heller la makten ligge hos folket. Derfor ble det løst slik at alle statene fikk godta og oppholde egne lover og regler. Dette åpnet opp for at stater kunne ha egne lover for kirkene, og flere av statene dro inspirasjon fra *The Pennsylvania constitution*.⁴⁸ Denne grunnloven ble skapt med Benjamin Franklin i ledelsen. Dette var en radikal demokratisk grunnlov ettersom den forkastet ideen om et aristokratisk hus, og gikk heller for en folkevalgt forsamling. Dette skapte uforutsette problemer. Dette systemet åpnet opp for at hvem som helst kunne bli folkevalgt, men da-tidens borgere av Amerika var redd for den vanlige manns uregjerlige natur.⁴⁹ For å demme opp mot dette angivelige problemet, ble religion løsningen. Her er det viktig å påpeke at dette er en statsgrunnlov, noe som da kun gjelder denne staten. Som tidligere nevnt i oppgaven, så gjaldt det første tillegget i *Bill of Rights* kun på et føderalt nivå. Nasjonen i sin helhet kunne ikke ha en statsreligion, men med introduksjonen av statsgrunnlover, endret det seg. Hvordan å løse dette problemet med hvordan statene skulle utnytte religionen til størst mulig nytte, ledet til tre forskjellige veier.⁵⁰ Blant disse gruppene var det en gruppe bestående av den gamle anglikanske kirken, presbyterianere, kongregasjonalisme og noen protestanter som mente at et system med en hovedkirke innad i staten var den beste løsningen.⁵¹ Med slik løsning vil man måtte betale skatt til en hovedkirke, hvis man var medlem av et annet kirkesamfunn. Den andre gruppen jobbet mer for at religion ikke skulle ha en direkte påvirkning på politikken, men at det heller skulle fungere som en moralsk veiviser. Innenfor denne gruppen fant man de som fulgte opplysningstidens tankegang,⁵² som kan leses om senere i teksten.

Den siste gruppen var de som ville ha fullstendig adskillelse mellom kirken og staten. De største tilhengerne innenfor denne veien var Thomas Jefferson og James Madison.⁵³ Jefferson

---

⁴⁸ Sehat, David, 2011, *The myth of American religious freedom*, Oxford university press, New York. Side 20

⁴⁹ Sehat 2011. Side 16

⁵⁰ Sehat 2011. Side 16

⁵¹ Sehat 2011. Side 17

⁵² Sehat 2011. Side 17

⁵³ Sehat 2011. Side 17

og Madison sin stilling var radikal. Det å kutte religion fra det politiske var en helt ny ide, og noe som bar med seg nye problemer. Hvis man skulle adskille politikk og religion, måtte det en politisk revolusjon til. Grunnen til dette er at hvis man skulle separert disse to elementene, så måtte man ha gjort klart hva en regjering har lov til å tro på og si. Dette problemet gjorde at det ikke var veldig mange som var enige med Jefferson og Madison.⁵⁴ Den første staten som innførte en egen statsgrunnlov, var som sagt Pennsylvania. Pennsylvania innførte kristendom som sin statsreligion. I denne grunnloven sto det at alle menn hadde retten til å tilbe en allmektig gud under deres egne forståelse og tradisjon. Styresmakten var skapt for å beskytte vanlige borgere og ikke fremme en person eller en gruppes personlige agenda. På en annen side, så står det at disse rettighetene er for alle menn; som trodde på en gud. Grunnloven gjorde det også umulig for jøder og mennesker med andre religioner til å jobbe i det offentlige.⁵⁵ For å kunne jobbe i det offentlige måtte man avlegge en ed som sa:

«I do believe in one god, the creator and governor of the universe, the rewarder of the good and the punisher of the wicked. And I do acknowledge the scriptures of the old and new testament to be given by divine inspiration.»⁵⁶

Denne eden ble ikke godtatt av alle. Flere religiøse skikkelser i staten som hadde problemer med eden og mente den gikk imot landets første tillegg. Benjamin Franklin, en av tidlige Amerikas mest sentrale personer, var imot denne, men klarte ikke stoppe eden fra å bli en del av prosessen. På den andre siden av debatten fant man kristne prester som Henry Muhlenberg som mente at eden ikke bare måtte være der, men at den burde ha strengere krav.⁵⁷ Uansett hvor mye debatt denne grunnloven skapte, ble den brukt som mal av mange andre stater. Utover 1776 så begynte Pennsylvania og betale mindre støtte til kirken, men ikke alle stater fulgte i deres fotspor. Statene Georgia, Maryland, Massachusetts, New Hampshire, South Carolina og Vermont var alle stater som innførte statsfinansierte kirker. De andre statene valgte å ikke innføre institusjonelle religiøse etablissement, men selv om disse statene ikke innførte finansiell støtte til kirken, så var religion fremdeles et hett tema.⁵⁸ Selv om noen

---

⁵⁴ Sehat 2011. Side 17

⁵⁵ Sehat 2011. Side 17

⁵⁶ Sehat 2011. Side 18

⁵⁷ Sehat 2011. Side 18

⁵⁸ Sehat 2011. Side 20

stater ikke ville ha statsfinansierte, så var det mange statsgrunnlover som fremdeles anså kristendommen som den viktigste religionen.⁵⁹ I North Carolina sin grunnlov sto at det var forbudt å etablere en kirke som hadde flere fordeler enn en annen kirke og det var ulovlig med statsfinansierte kirker, men på en annen side så står det også at menn som ikke tror på gud, nekter for at gud finnes og ikke følger den protestantiske sannhet kan ikke jobbe i det offentlige.⁶⁰ Man finner mange av de samme elementene i New Jerseys sin grunnlov fra 1776. Som i North Carolina så skrev man i New Jersey at alle skulle kunne tilbe sin egen religion uten problemer, men for å jobbe i det offentlige, må man være protestant.⁶¹ Hovedargumentet for at religion fikk en såpass viktig rolle i tidlige Amerika var fordi mange mente religion innførte en moralsk standard. Benjamin Franklin, som selv var imot Pennsylvanias ed, var en stor tilhenger av religion, ettersom det kunne tilføre stabilitet.

Innflytting og religion

I kapittel en av denne oppgaven så står det at den antikatolisismen mellom 1776-1820 er forskjellig fra 1820-1850. Forskjellen mellom disse to er at antikatolisismen som finnes i 1820 og utover er langt mer omfattende og har som mål og demonisere katolikkene. Tekstene fra denne perioden fremstiller katolikkene som en trussel til den amerikanske republikk. 1776-1820 derimot var en periode der antikatolisismen var nedtonet. Denne utviklingen ligger i den økende innvandringen fra 1820 og utover.

Utover 1800-tallet opplever Amerika en enorm vekst i befolkning, særlig gjennom urbanisering og innflytning til byer. I 1820 bodde kun syv prosent av befolkningen i byer, men allerede i 1860 hadde dette tallet steget til 20. De største byene i 1800 var også de største byene i 1860, nemlig New York, Philadelphia, Baltimore, Boston og New Orleans.⁶² New York opplevd den største økningen i befolkning, med å gå fra 60.000 i 1800 til å bli over en million i 1860. En av folkegruppene som sto for flesteparten av innflytterne var Irland. I årene før 1845 innvandret det ca. 10.000 årlig, men i 1845 var det en enorm hungersnød i Irland.⁶³ Dette ledet til en stor innvandring, og i 1851 var det 250.000 irer som innvandret til USA.

---

⁵⁹ Sehat 2011. Side 21

⁶⁰ Sehat 2011. Side 21

⁶¹ Sehat 2011. Side 21

⁶² Faragher, 2014. Side 377

⁶³ Faragher, 2014. Side 379

New York klarte seg, men i Boston ledet den store innvandringen til store problemer. New York var en by med stort mangfold, så den byen klarte å ta imot store mengder innvandrere, men Boston, en puritansk by og hjemmet til amerikansk intellektualisme, tok ikke imot de analfabetiske og katolske irene.⁶⁴ Disse etniske nabolagene brakte med seg store problemer for amerikanerne og skapte et klart skille mellom innvandrere og amerikanere. I New York flyttet de rike til egne nabolag og de fattiges områder ble kalt slumområder.⁶⁵ Beboerne i disse områdene var ofte fattige innvandrere og amerikanerne anså disse menneskene som mindre verdt enn amerikanere og ikke hadde rett på de samme rettighetene som amerikanskfødte.⁶⁶ Disse slummene brakte også en nye drikke- og pubkultur. Dette skapte vold og slåsskamper blant innbyggerne i slumområdene. Irske katolikker endte opp i disse områdene. Blant problemet irene sto foran var en helt ny og fremmed verden. Etter å ha flyttet vekk fra Irland, møtte mange irer det samme problemet, det ukjente. Løsningen for mange av innvandrerne ble derfor religion.⁶⁷

For irene sin del var det katolisismen. Flere irske katolske ledere, som biskop John Ireland av St. Paul, fryktet at de som innvandret til USA skulle gi slipp på sine katolske røtter, så han satt i gang en prosess for å få irene ut av byer, avgårde med tog og ut mot det ukultiverte landet vest over.⁶⁸ Dessverre var flesteparten av irene som flyttet til USA tidligere bønder, bønder som husket livet som fattig bonde i Irland og ble derfor heller boende i byer.⁶⁹ USA har fram til dette punktet i historien aldri opplevd noe lignende. Pluralisme var greit og mangfold av religioner skulle ikke være et problem, men utover 1800-tallet endrer den holdningen seg. Fra 1800 og utover til 1850 blir katolisisme den religionen med flest medlemmer.⁷⁰ Dette leder til at antikatolisisme går fra trykket propaganda til voldelige angrep. I 1834 ble et kloster i Massachusetts angrepet og brent ned, ti år senere var det store opptøyer i Philadelphia som ledet til den fullstendige ødeleggelsen av St. Michel og St. Augustine, to kirker. En av de største angrepene på katolisismen kommer i 1836, i boken *Awful Disclosures of The Hotel Dieu Nunnery of Montreal*. Boken forteller om de forferdelige tilstandene i et kloster i Canada. Boken endte opp med å selge over 300.000 frem til det første året i borgerkrigen,

---

⁶⁴ Faragher, 2014. Side 380

⁶⁵ Faragher, 2014. Side 382

⁶⁶ Faragher, 2014. Side 383

⁶⁷ Gaustad, Edwin S. 1966, *A Religious history of America*. Harpers and row publishing, New York. Side 206

⁶⁸ Gaustad 1966. Side 206

⁶⁹ Gaustad 1966. Side 207

⁷⁰ Gaustad 1966. Side 209

1861.⁷¹ Dette er en bok som oppgaven vil gå dypere inn i kapittel 5. Andre elementer som skapte friksjon mellom katolikker og protestanter var økonomi, politikk og utdanning. Problemet med økonomi var at irene som kom, var ofte ekstremt fattige, så de tok langt mindre betalt. Problemet med det billige arbeidet ledet til en konfrontasjon mellom amerikanere og irer, som ledet til at et kloster ble brent ned i 1836.⁷² Politisk så var det katolisismens hierarkiske struktur og deres historie med å støtte til udemokratiske riker. Mye av den antikatolske propagandaen var rettet mot dette hierarkiet. De klare hierarkiske linjene, passet ikke med amerikansk religiøs frihet.⁷³ Når det kommer til utdanning, så mente både tyske lutheranere og katolske irer at det amerikanske utdanningssystemet enten var for dårlig eller for partisk. Katolske skoler fikk heller ingen økonomisk støtte.⁷⁴ Utenom irene, så sto også Tyskland for en stor del av innvandring til USA i første halvdel av 1800-tallet. Tyskerne var rikere enn irene, så tyskerne hadde gjerne mer penger, så de kunne flytte ut, men som irene, var det store deler som ble igjen i byene. Dette skapte store etniske nabolag i de store byene. Tyskere fikk ikke et like dårlig omdømme som irene, ettersom de var rikere og kunne flytte vekk fra østkysten. Tyskere ble også kjent som hardtarbeidende og organiserte, noe som falt i smak hos mange arbeidsgivere.⁷⁵

Antall katolikker i USA fra 1776-1850

Før de store innvandringsbølgene til USA på 20-tallet, så var det ikke mange katolikker som bodde i USA. I boken *The chirching of America 1776-2005 – Winners and losers in Our Religious Economy* av Roger Finke og Rodney Stark så blir det presentert utviklingen til medlemsantallene til de forskjellige religiøse retningene i USA fra 1776-2005. I 1776 fantes det 56 katolske kongregasjoner i USA og Finke og Stark skriver at basert på noen rapporter fra 1776 kan man anta at en kongregasjon besto av 75 medlemmer.⁷⁶ Hvis man bruker disse tallene, så vil det si at i 1776 var det ca. 4200 katolikker boende i USA. Finke og Stark skriver at i 1776 så var ikke majoriteten av innbyggerne medlemmer av en kongregasjon, med bare 10-20% av befolkningen som var medlemmer av kongregasjoner.⁷⁷ Til sammen fantes det

---

⁷¹ Gaustad 1966. Side 209-211

⁷² Gaustad 1966. Side 211

⁷³ Gaustad 1966. Side 211

⁷⁴ Gaustad 1966. Side 211

⁷⁵ Faragher 2011. Side 379

⁷⁶ Finke, Roger og Stark, Rodney, 2005. *The chirching of America 1776-2005 – Winners and losers in Our Religious Economy*. Rutgers university press, New Brunswick. Side 29

⁷⁷ Finke og Stark, 2005. Side 27

3228 kongregasjoner i USA i 1776, med 242.100 medlemmer til sammen. Dette tallet er 17% av den amerikanske befolkningen.⁷⁸ Dette gir et bilde av hvor liten den katolske delen av befolkningen var på denne tiden. De andre religiøse retningene var i hovedsak protestantiske retninger, men kongregasjonalister som majoritet på 668 kongregasjoner og over 50.000 medlemmer.⁷⁹

I årene som kommer etter 1776 så skjer det en gradvis utvikling, men den største delen av utviklingen kommer med innvandringen. I 1850 så har antallet katolikker steget til at 13.9% av befolkningen er katolikker.⁸⁰ Denne enorme innflyttingen av katolikker var en av hovedgrunnene til at antikatolske tendenser ble en veldig stor del av det amerikanske samfunnet. Tidligere så var katolisismen for liten å være en trussel mot et samfunn hvor en protestantisk ideologi var sentral, men innvandringsbølgen fra 1820 endret det. De katolske irene ble nå møtt med diskriminering både på jobbfronten og i samfunnet.⁸¹

Oppsummering

Protestantismens vekst mellom 1509 og 1850 gjorde at antikatolske tendenser ble veldig klare i både England, senere Storbritannia og i USA. Den engelske antikatolisismen er tett knytt opp med veksten til parlamentet, hvor katolisismen ble sett på som et politisk problem. Det ble vedtatt flere lover som skulle holde katolikker unna å jobbe offentlig eller kunne eie land. Den amerikanske antikatolisismen kommer ikke like godt frem i årene etter 1776, noen stater hadde statsgrunnlover som gjorde det umulig for katolikker å jobbe i det offentlige, men med de føderale lovene i USA, så kunne ikke regjeringen gi en religion en fordel som andre religioner ikke fikk. Den amerikanske antikatolisismen er derimot tettere knytt opp mot innvandringen som skjer fra 1820 og utover. De katolske innvanderne ble møtt med trakassering og diskriminering. Det blir trykket mye propaganda og antikatolske tekster i denne perioden, noen av dem vil det bli skrevet om i kapittel fem.

---

⁷⁸ Finke og Stark, 2005. Side 29

⁷⁹ Finke og Stark, 2005. Side 29

⁸⁰ Finke og Stark, 2005. Side 58

⁸¹ Faragher, 2014. Side 383

Kapittel tre

Britisk forskningslitteratur om antikatolisisme

Kapittel tre skal ta for seg antikatolisisme ifølge britisk forskningslitteratur. Målet med dette kapittelet er å etablere en forståelse av hvilke elementer som er sentralt i den britiske antikatolisismen for leseren. Problemstillingen i oppgaven handler om antikatolisisme fra England og USA, hvor målet er å finne ut om den amerikanske antikatolisismen var et eget unikt fenomen. For å finne ut av dette må den britiske antikatolisismen først forstås. Det er USA sin antikatolske historie som er viktigst for oppgaven, derfor blir det heller fokusert på den britiske forskningslitteraturen fremfor britiske kilder.

Strukturen på kapittelet vil ha tre hoveddeler. I disse delene vil det bli sett på antikatolisismen som et politisk, moralsk og sosialt problem. Grunnen til at disse tre begrepene ble valgt, er fordi sammen kan det gi et større bilde på hvordan antikatolisisme kom frem i samfunnet. Da tidens englendere forsto ikke antikatolisisme som et utelukkende politisk eller moralsk problem, men som flere problemer. Det første begrepet i kapittelet er politikk.

Katolisisme som et politisk problem

Antikatolisisme som et politisk problem betyr at protestanter baserer hatet mot katolikker på grunn av et politisk problem. Et veldig vanlig argument mot katolisismen er pavenes rolle som leder. Det er ikke uvanlig at mange antikatolske verk beskriver paven som en annen statsleder, en som har muligheten til å påvirke sine undersåtter og få katolikker til å ta beslutninger som er skadelig for landet. Som man kan lese i Lyman Beecher sitt sitat fra innledningen, det blir en stat inne i en stat. En bok som tar opp dette er *Anti-Catholicism in Eighteenth-Century England, C. 1714-80: A Political and Social Study* av Colin Haydon som ble skrevet i 1993. Haydon er professor i historie ved universitet i Winchester, med religiøs,

politisk og sosial historie i England i årene 1660-1830 som spesialitet.⁸² Boken hans er hovedsakelig en studie av antikatolsismen i England i årene mellom 1714 og 1780, men han skriver det at de antikatolske tendensene i England denne periode ble arvet fra gammelt av, både fra Tudor dynastiet og Stuart tiden.⁸³

Antikatolisismen fra denne perioden som Haydon har valgt å fokusere på kommer i tre deler. Disse delene er politisk upålitelighet, teologiske uenigheter og frykt.⁸⁴ Den politiske upåliteligheten og frykten vil være sentralt for dette kapitlet, men de teologiske forskjellene er ikke sentrale for dette kapitlet. Haydon spesifiserer at hans verk så er det den politiske og sosiale frykten protestanter har for papismen. Papisme er pavedyrkelse og noe som protestanter tidligere brukte i nedsettende betydning om den romersk-katolske kirke og dens lære.⁸⁵ Haydon skriver i sin bok at helt siden reformasjonens dager, så har protestantene fryktet katolikkene fordi katolikkene ikke delte religion med lederne i landet. Hvorfor skulle katolikkene følge en konge eller dronning som ikke fulgte deres religion?⁸⁶ Ofte så ble katolikkene sett på som mennesker som protestantene ikke kunne stole på. Det var fordi katolikkene, skriver Haydon, ble sett på som undersåtter av paven først og fremst. Selv om katolikker sverget å ære kongen eller dronningen, så klarte de fleste protestanter fremdeles ikke å stole helt på katolikker.⁸⁷

Grunnen til at protestantene ikke stolte på katolikkene, ligger i hvordan paven ble forstått. Paven var tett knytt opp mot tyranni. Den katolske kirke ble styrt med jernhånd og protestantene fryktet at hvis det ble en katolske konge, så ville kongen styre landet med en jernhånd.⁸⁸ Frankrike og Spania ble derfor brukt som eksempler på hvor fælt et katolsk styre ville være. Den teologiske forskjellen er at papismen blir sett på som antitesen til den korrekte

---

⁸² - University of Winchester. Dr. Colin Haydon. Finnes her: <https://www.winchester.ac.uk/about-us/leadership-and-governance/staff-directory/staff-profiles/haydon.php>. Lastet ned: 01.05.18

⁸³ Haydon, Colin 1993. *Anti-catholicism in eighteenth-century England*. Manchester university press, Manchester. Side 2

⁸⁴ Haydon, 1993. Side 3

⁸⁵ Store norske leksikon. Papisme. Henter her: <https://snl.no/papisme>. Lastet ned: 05.02.18. Skrevet av: Anne Stensvold

⁸⁶ Haydon, 1993. Side 3

⁸⁷ Haydon, 1993. Side 3

⁸⁸ Haydon, 1993. Side 4

kristendommen. Protestantene mente at katolikkene ikke satt guden som den mest sentrale figuren i religionen, men at paven var den sentrale figuren.⁸⁹

Pavens rolle i den britiske antikatolisismen er sentral. Det var han som satt på toppen av den katolske kirken og bestemte alt. Den makten paven hadde, ifølge britene, var at han hadde sendt ut agenter eller utklede katolikker. Papister som kledde seg ut og gjemte seg i samfunnet var fremdeles en av de vanligste fryktene.⁹⁰ Under George III sitt styre var det en nasjonal frykt for at papister hadde tatt posisjoner i høye stillinger, det var til og med rykter om at kongen selv var en skjult papist.⁹¹ Dette har hjulpet antikatolisismen å opprettholdes i England i alle disse årene. Dette gjorde at det ble skapt en holdning i England hvor protestanter følte at det var forskjellige lover som gjaldt for protestanter og katolikker.⁹² Det ble forstått blant britene at alle gode borgere hadde en plikt og angripe papister. I de tilfeller hvor briter angrep papister ble det heller ikke tatt noen grep fra myndighetene, noe som var med på å oppmuntre slik oppførsel. Haydon drar frem en episode fra 1722 i Edinburgh, hvor soldater fra diverse deler av landet brøt seg inn i hjemmet til hertuginnen av Gordon, enken til en kjent jakobitt. Det ble gjort en god del skade til huset, men vandalismen var ikke målet. Målet var å finne bevis for katolsk service. Det angriperne håpet på å finne var papistiske presteklær eller papistiske symboler. Alt dette ble gjort i påskudd for nasjonens beste. Angriperne hadde med seg en eldre garanti fra Robert Dundas, tidligere parlaments medlem, noe de mente ga de lov til dette. Angriperne fant ingenting og hertuginnen ble rasende. Hun krevde at Dundas eller angriperne skulle betale for skadene, noe Dundas nektet å betale for. Dundas skrev til hertuginnen at i kampen mot papismen, var alt lov. Deres kamp var for Englands beste.⁹³ Dette var en enkel hendelse, men dette var et angrep mot en hertuginne. Ikke engang adelen var trygg, da var hvert fall ikke vanlige og fattige katolikker trygge.

Haydon skriver at det ikke var uvanlig at store folkemengder angrep katolikker og brukte vold mot dem.⁹⁴ For å opprettholde antikatolisismen så var det ikke uvanlig at lokale ledere i byer

---

⁸⁹ Haydon, 1993. Side 4

⁹⁰ Haydon, 1993. Side 47

⁹¹ Haydon, 1993. Side 46

⁹² Haydon, 1993. Side 49

⁹³ Haydon, 1993. Side 49-50

⁹⁴ Haydon, 1993. Side 50

spredte propaganda. Propaganda er nå og var da et effektivt våpen for å overbevise massene om at din sak var den korrekte.

Et annet tema som kan er fruktbart å se på er identitetspolitikk. En forfatter trekker frem identitetspolitikk er professor Grayson Ditchfield som jobber ved universitetet i Kent, England, med 1700-tallets engelske politiske og religiøse historie som spesialitet.⁹⁵ En av hans verk kan man finne i boken *Parliaments, nations and identities in Britain and Ireland, 1660-1860*. Hovedforfatteren av dette verket er Julian Hoppit, men Ditchfield er ansvarlig for et av kapitlene. Kapitlet heter *Church, parliament and national identity c. 1770-c- 1830*.⁹⁶

I dette kapitlet så skriver Ditchfield om den britiske identiteten sett gjennom parlamentet. I teksten skriver Ditchfield at en økning i ønske om en klar definert britisk identitet hadde vokst frem takket være et dypt liggende hat mot katolikker.⁹⁷ Ditchfield trekker frem historiker Linda Colley sitt utsagn om hvorfor nettopp denne trangen til en klarere identitet ble så viktig. Colley legger særlig vekt på seirene som landet hadde i krig og protestantismen.⁹⁸ Englands imperialistiske seire ga britene nemlig en klarere følelse av oss og dem, altså et klart skille mellom seg selv, britene, og alle andre, spesielt franske katolikker. Denne perioden er veldig fiendtlig.⁹⁹ Protestantismen derimot ga både menn og kvinner i England en følelse av tilstedeværelse i historien og følelsen av å være verdt noe. Det sto i stor kontrast til alt katolikkene på kontinentet drev med. Protestantisme ble sammenlignet med frihet og velstand, der katolisisme ble sett på som overtroisk og avkastende. Protestantismen var også tett knytt opp mot parlamentet¹⁰⁰, som man kan lese i kapittel to som fikk mye makt utover 1500-tallet. En annen viktig del av identitetsbyggingen som protestantismen tilbydde var toleranse. Britene selv anså protestantismen som den mer tolerante av de andre religionene.¹⁰¹ Det å være blind til egen religions problemer, er ikke uvanlig, men som man kan lese tidligere i dette kapitlet, så var det ikke nødvendigvis så mye sannhet i at protestantismen var en veldig

---

⁹⁵ Professor Grayson Ditchfield. Funnet her: <https://www.kent.ac.uk/history/staff/profiles/ditchfield.html>. Lastet ned: 10.11.17

⁹⁶ Ditchfield, Grayson M. 2003. *Parliaments, nations and identities in Britain and Ireland, 1660-1860*. Manchester University Press, Manchester. Side 64

⁹⁷ Ditchfield 2003. Side 65

⁹⁸ Ditchfield 2003. Side 65

⁹⁹ Ditchfield 2003. Side 65

¹⁰⁰ Ditchfield 2003. Side 65

¹⁰¹ Ditchfield 2003. Side 66

tolerant religion. Ditchfield skriver videre at de som var blant de hardest kjempende for å holde antikatolisismen i driv, var anglikanere og dissenter.¹⁰² Det viktigste dette verket tar for seg er likevel at den nasjonale identiteten til England stammer fra parlamentet, altså *House of Commons*, hvor majoriteten var en del av den etablerte kirke. Som det står i kapittel to, parlamentet ble en tett knyttet gjeng allerede fra 1500-tallet og utover, som jobbet hardt for å beholde sin makt og identitet.

Denne identiteten ble også en del av de vanlige protestantiske borgerne. Haydon skriver at antikatolske holdninger ble arvet. I de historiske almanakkene til britene så var det den protestantiske historien som ble fortalt. Dette innebar alle gangene katolikker hadde prøvd å ta livet av ledere, kruttsammensvergelsen og mange av de andre papistiske plottene.¹⁰³ Bøkene skapte et bilde av de sterke protestantene, guds utvalgte og deres kamper og seire mot katolikkene. En av klassikerne var John Foxe sin bok *Acts and Monuments* og i 1570 så hadde boken *Book of Martyrs* blitt gitt ut i kirker sammen med bibelen.¹⁰⁴ Dette ville naturligvis gjøre det vanskelig for katolikkene og ikke bli hatet. Historien er skrevet av vinneren og taperen blir skurk. Når 1700-tallet begynte så hadde allerede *book of martyrs* solgt 10.000 kopier. Utover 1700-tallet så ble denne boken utgitt på nytt opptil flere ganger.¹⁰⁵ Bøker var et viktig propaganda element, men en annen viktig faktor var også høytider. Flere av høytidene som ble feier i England hadde nær tilknytning til katolske plot. 5. November, dagen hvor kruttsammensvergelsen fant sted ble markert med en spesial gudstjeneste, 30. Januar markerte døden til martyren kong Charles (Charles blir hyllet som en helgen i den engelske kirken fordi han døde for kirken.)¹⁰⁶ og 29 mai som markerte innsettelsen av kongeriket.¹⁰⁷ En annen måte antikatolske holdninger ble opprettholdt var gjennom pavebrenninger. Dette er de mest kjente ritualene man kjenner til, ettersom de ofte ble beskrevet i pamfletter og aviser.¹⁰⁸ Pavebrenningen kunne bestå av noe så enkelt som en gruppe pinner bundet sammen og Haydon skriver at det kunne være det nærmeste for et protestantisk religiøst teater.¹⁰⁹

---

¹⁰² Ditchfield 2003. Side 66

¹⁰³ Haydon, 1993. Side 28

¹⁰⁴ Haydon, 1993. Side 28

¹⁰⁵ Haydon, 1993. Side 29

¹⁰⁶ The society of King Charles the Martyr – *About s. Charles*. Finnes her: <http://skcm.org/about-s-charles/>.

Lastet ned: 13.04.18.

¹⁰⁷ Haydon, 1993. Side 30

¹⁰⁸ Haydon, 1993. Side 37

¹⁰⁹ Haydon, 1993. Side 37

Haydon er ikke den eneste forfatteren som skriver om John Foxe sin bok. I boken *The Beleaguered Isle. A Study of Elizabethan and Early Jacobean Anti-Catholicism* blir dette tatt opp. Dette er en tekst som ble gitt ut i *Oxford past and present. Past & present* ble skapt i 1952 og det er fire utgivelser i året.¹¹⁰ Teksten er skrevet av Carol Z. Wiener og ble utgitt i 1971.¹¹¹ Wiener har skrevet om antikatolisismen i årene rundt Elizabeth I og hennes etterfølger James I. Wiener argumenterer for at før disse to monarkene så var antikatolisismen et skjult fenomen, noe man holdt inne i seg selv og hovedsakelig bare noe religiøse fanatikere drev med, men at i perioden til disse to lederne, så ble antikatolisismen en del av den nasjonale ideologien.¹¹² Wiener selv skriver at det er usikkert nøyaktig når i denne perioden antikatolisismen fikk en så sentral del av den nasjonale ideologien, men etter Elizabeths død så var det uvanlig å finne protestanter som hadde noe positivt å si om den katolske kirken.¹¹³ Wiener, i likhet med Haydon skriver at John Foxe sin bok var sentral. Denne boken ga engelskmennene et slags bevis på farene ved katolisisme, nemlig frykten for at katolikkene skulle overta England.¹¹⁴ Et annet viktig element med boken til Foxe, var at den viste britene at kampen mot tyranniet snart var over. Wiener trekker frem en annen historikers syn på viktigheten av Foxe sitt arbeid. Professor William Haller har skrevet det Foxe sin bok ga britene var svar på hvorfor de var i den posisjonen de var i dag og hvilken vei de skulle gå i fremtiden.¹¹⁵

Utenom Foxe sin bok så har Wiener tatt med flere brev og pamfletter fordi hun oppdaget at holdningene angående antikatolisismen holdt stort sett uendret fra døden til Elizabeth frem til kruttsammensvergelsen. Det er ingen bevis for at det var en spesiell gruppe som publiserte store materialer, men heller at dette var en delt ide blant engelskmennene.¹¹⁶ En av de mest kjente katolske plottene er kruttsammensvergelsen. Wiener er ikke den første til å skrive om dette, men Wiener har tatt for seg noen sitater blant menneskene i høye posisjoner. En av disse er den venetianske ambassadøren som gikk ut i avisen og sa at dette var et papistisk plot

---

¹¹⁰ About Past and Present. Finnes her: <https://academic.oup.com/past/pages/About>. Lastet ned: 19.03.18

¹¹¹ Wiener, Carol Z. 1971. *The Beleaguered Isle. A Study of Elizabethan and Early Jacobean Anti-Catholicism*. The past and present society, Oxford.

¹¹² Wiener, 1971. Side 2

¹¹³ Wiener, 1971. Side 2

¹¹⁴ Wiener, 1971. Side 2

¹¹⁵ Wiener, 1971. Side 3

¹¹⁶ Wiener, 1971. Side 4

som garantert måtte ha startet på toppen. Det var antageligvis ikke umulig at dette var en ide som startet hos paven.¹¹⁷ Slike utsagn skremte britene. Den katolske kirke ble ofte presentert i et slikt lys, hvor plottene mot britene begynte hos paven. Dette var med på å skape et bilde hvor katolisismen ikke var en samling einstøinger med egne metoder og ideer, men heller en samlet organisasjon som jobbet sammen for et felles mål. Derfor ble slike plot så skumle for britene, fordi man ikke kunne vite hvem eller hvor mange som var med på angrepene.¹¹⁸ Selv om katolikkene besto av mange forskjellige deler av samfunnet, så ble kongene av Spania og Frankrike, prester og borgere en stor trussel, ledet av en fiende, paven.¹¹⁹ Paven ble som regel ikke nevnt ved navn heller gjort noe forskjell på hvem som satt, ble du pave så ble du gjort om til en institusjon. Dette var en fiende som ledet alle katolikker, men som aldri fikk skylden hvis ting gikk dårlig for katolikkene, noe som var med på å skremme britene.¹²⁰ Problemet med denne holdningen, er dessverre at sannheten om forholdene til katolikkene, forsvant. Engelskmennene ble vant til at paven var hånden som styrte alt i skyggen, så alle katolske plot ble enorme konspirasjoner hvor en hel religion med millioner av medlemmer prøvde å ta England tilbake, når det gjerne ikke var slik.¹²¹ Kruttsammensvergelsen var ikke noe mer enn en desperat handling gjort av noen katolikker. Livet for katolikker i England var så grusomt at noe måtte gjøres.¹²²

Et viktig poeng angående identitet, så var det ikke lett for katolikker å bli en del av det protestantiske fellesskapet. Professor Alexandra Walsham ved universitetet i Cambridge¹²³ har skrevet boken *Church Papists: Catholicism, Conformity and Confessional Polemic in Early Modern England*. Hennes bok handler om kirke papister. Dette er de menneskene som sier de aksepterer den protestantiske tro, men som egentlig fremdeles er katolikker på innsiden. Begrepet ble på mange måter oppfunnet i 1582 av en prest fra Essex, som het George Gifford.¹²⁴ I årene etter reformasjon så var det recusant katolisismen som var vanligst i England. Dette gjorde at katolske prester slo hardt ned på alle som ønsket et kompromiss

---

¹¹⁷ Wiener, 1971. Side 5

¹¹⁸ Wiener, 1971. Side 5

¹¹⁹ Wiener, 1971. Side 5

¹²⁰ Wiener, 1971. Side 6

¹²¹ Wiener, 1971. Side 6-8

¹²² Wiener, 1971. Side 8

¹²³ University of Cambridge, Professor Alexandra Walsham FBA, FAHA. Finnes her: <https://www.hist.cam.ac.uk/directory/amw23@cam.ac.uk>. Lastet ned: 03.04.18

¹²⁴ Walsham, Alexandra, 1993. *Church Papists: Catholicism, Conformity and Confessional Polemic in Early Modern England*. The royal historical society, The Boydell Press. Side 1

gjennom propaganda. Grunnen til at denne boken blir interessant er fordi den tar for seg mennesker, tidligere katolikker, som hadde konvertert, men som befant seg i en slags limbo posisjon. De hadde bøyd seg, noe de katolske prestene ikke likte, men det kunne ikke bli stolt fullstendig på heller av protestanter, ettersom de kunne være kirkepapister.

Språket brukt mot disse katolikkene er en sentral del i verket til Walsham. For utenom utfrysning, så fulgte onde kallenavn med. Mange av disse baserte seg på at kirkepapistene ikke var ekte protestanter. Walsham skriver at denne oppførselen steg frem fra den tiden de var i.¹²⁵ møter mellom katolikker og protestanter ble ofte opphetet, så skjellsord ble en vanlig ting. Walsham drar frem spesielt en episode hvor Gifford, presten bak uttrykket kirkepapist, og hans følgere ønsket og sette opp en kalvinistisk krike i Maldon på 1580-tallet. Han ble møtt med stor motstand, fra folk Gifford kalte papister, hedninger og andre fiender av dronningen og den engelske stat.¹²⁶ Denne fornærmelseskulturen fantes sted også i politikken. Walsham skriver om John Udall hvor han og hans følgere gikk sterkt ut og sa at man enten var med han, eller mot han. Du var enten en puritaner eller så ville du bli utsatt for ondsinnede rykter og sladder.¹²⁷

Walsham skriver i sin bok om presten Gifford. Hans prekener handlet ikke om papismen i den forstand at dette var noe noen få jesuitter jobbet for å oppnå, men snarere et kjempeproblem innad i den engelske kirke.¹²⁸ Gifford sitt syn er ganske unikt i denne sammenhengen. I flere av verkene, både i de britiske og i kildene fra USA, så er jesuittene som blir ansett som den store faren, de som protestantiske borgere skal frykte. Dette er en forståelig frykt, i denne konteksten, ettersom mye av propagandaen som fantes malte et bilde av jesuitter som slu og manipulerende, men Gifford sin preken går til angrep på de katolikkene som har konvertert. Walsham skriver i sin bok at disse handlingene til Gifford var politisk ladet. Gifford brukte denne antatte faren for kirkepapister til å presse både dronningen og parlamentet til å stramme opp den engelske kirken.¹²⁹ Dette ledet til at massene forble ignoranter.¹³⁰ Kirkepapistene var å frykte mente Gifford, fordi de ikke kunne stoles på og lengtet tilbake til en annen tid. Selv

---

¹²⁵ Walsham, 1999. Side 112

¹²⁶ Walsham, 1999. Side 112

¹²⁷ Walsham, 1999. Side 113

¹²⁸ Walsham, 1999. Side 101

¹²⁹ Walsham, 1999. Side 102

¹³⁰ Walsham, 1999. Side 102

om Gifford snakker ned om katolikker, så er han også sterkt imot kirkepapistenes oppførsel. Dette er mennesker som ikke snakket imot den romerske Antikristi, men snarere lot sine stemmer forsvinne i massene mens de drømte om en fortid hvor ting var enklere.¹³¹ Videre i kapitlet så introduserer Walsham flere mennesker som på slutten av 1500-tallet produserte flere verk som snakket ned om katolisismen. I disse verkene så fryktet flere briter katolisismen fordi man ikke kunne stole på medlemmene i kirken.¹³² Katolikkene som konverterte ble ikke bare sett ned på av katolikkene, men også protestantene. Det å kun halvveis praktisere en religion var like ille som å ikke praktisere en i det hele tatt.¹³³ Flere prester hadde prekener hvor de snakket ned de såkalte kirkepapistene, fordi de ikke var helhjertede protestanter, så var det for lett å falle i uanstendigheter. Utenom den politiske faren, så ble også disse kirkepapistene frosset ut av protestantene. Den enkleste måten og kunne fryse noen ut er gjennom rykter. Walsham er ikke den eneste som har skrevet om britisk antikatolisisme og ryktespredningen, men går ikke like dypt som Robin Clifton. Walsham konstaterer bare at rykter var enkle grep for å kunne angripe katolikker. Man kunne anklage de for å være moralsk forkastelige, sabbat brytende eller gjengangere i puber.¹³⁴

Historiker Robin Clifton skrev i 1971 en artikkel for Oxford Journalen *Past & Present* og i Clifton sin artikkel, *The Popular fear of catholics during the English Revolution*, så diskuterer Clifton hvordan antikatolske holdninger ble opprettholdt. Han skriver om katolske rykter og hvordan det påvirket den politiske situasjonen. Det er denne flommen av rykter som er sentral i Clifton sitt arbeid. Videre i denne teksten så kommer Clifton med flere eksempler på falske katolske opptøyer, hvor de ikke er ekte, men de skaper en uro innad i landet og i hæren. 1600-tallet, som man kan lese i kapittel to, var en ustabil periode. På midten av århundre hadde man både det man kaller det korte og lange parlamentet. Disse to samlingene av parlamentet var med på å surne forholdet mellom kongen og parlamentet. Med disse kranglene blant landets ledere og en land fylt med rykter om katolske opptøyer, så er det ikke rart at mange vanlige borgere følte seg utrygge på katolikkene. Spørsmålet blir selvfølgelig, hvilke andre elementer var med på å bygge opp troverdigheten til de katolske opptøyene?

---

¹³¹ Walsham, 1999. Side 103

¹³² Walsham, 1999. Side 104

¹³³ Walsham, 1999. Side 105

¹³⁴ Walsham, 1999. Side 110

Et svar på det var Charles 2. sin plan om å alliere seg med irene, mot sitt egne land.¹³⁵ Denne uroen forsterket bare det eksisterende hatet mot katolikker. I krigen mellom paven og parlamentet kom det et annet viktig element fram, paven. I mange av tekstene, både forskningslitteratur og kilder, som brukes i denne oppgaven så har paven en sentral plass, og i verket til Clifton er det ikke noe annerledes. Pavens rolle i mange av tekstene, både i dette kapitlet og kapitlet etter dette, er farlig. Paven er lederen for katolikkene, men nøyaktig hvor mye makt det gir han, er forskjellig fra tekst til tekst. De fleste tekstene maler han som en despot, og i tekstene til Clifton, så er det slik han ble fremstilt og forstått i England på midten av 1600-tallet. Kongen og parlamentet er i krig, noe som igjen blusser opp den gamle konflikten med paven. Det hadde allerede vært rykter om et papistisk plot, så dette var ikke noe nytt. Et annet problem denne krigen skapte for katolikkene, skriver Clifton, er at irene som støtte Charles 2. plutselig ble en fare man kunne se og føle. I første halvdel av 1600-tallet så skriver Clifton at mesteparten av hatet mot katolikker var basert på løse rykter, men etter denne krigen, så hadde man kjempet fysisk mot katolikkene, de var i en annen hær.¹³⁶ Dette ga igjen fødsel til en ny frykt, integreringen av jesuitter i høye stillinger. Veldig mye av de politiske problemene som katolikkene fikk skylden for var skulte medlemmer av jesuitt ordenen. Alle religiøse grupper ble beskyldt for å skjule jesuitter. Presbyterianerne, baptister, kvekere og diverse religiøse dissenter.¹³⁷ Clifton skriver at grunnen til dette er fordi protestanter hadde liten til ingen forståelse av hva nøyaktig en kvekere trodde på. Et annet problem var at mange av disse gruppene nektet å sverge en troskaps ed, noe som ofte ble misforstått med at de ikke kunne det, siden det ville kræsje med eden de sverget til paven.¹³⁸ Clifton påpeker videre i teksten at denne frykten for katolikker var på mange måter et tomt skjell. Det var veldig liten grunn til å frykte katolikkene.

De fleste katolske opptøyene var rykter og andelen av katolikker i England var på midten av 1600-tallet så lite som 2%.¹³⁹ Spørsmålet Clifton mener det blir naturlig å spørre blir derfor, hvordan ble dette et problem? Det finnes naturlig ikke noe enkelt svar, men Clifton mener det ligger i mentaliteten til protestantene. Utover midten av 1600-tallet, så finnes det ikke lenger

---

¹³⁵ Clifton, Robin, 1971. *The Popular fear of catholics during the English Revolution. Past & present*, Oxford. Side 29

¹³⁶ Clifton, 1971. Side 33

¹³⁷ Clifton, 1971. Side 33

¹³⁸ Clifton, 1971. Side 33

¹³⁹ Clifton, 1971. Side 34

mange briter som har opplevd såkalte katolske plot, men de overlevde gjennom prekener og pamfletter.¹⁴⁰ Store deler av befolkningen kunne ikke lese, så prekener ble den eneste måten de fikk med seg informasjon. Disse prekene fokuserte ofte på tre ting, politikk, moral og spirituelle farer. Den politiske prekenen handlet ofte om paven.¹⁴¹ Disse prekene inneholdt gjerne beskrivelser om pavens makt over sine undersåtter.¹⁴²

Den siste frykten jeg skal ta opp er frykten for papistiske plot. Frykt for katolikker og frykten for papistiske plot er et sentralt argument i mange av disse bøkene. En av bøkene som er skrevet om dette er *Catholics in Britain and Ireland, 1558-1829*. *Catholics in Britain and Ireland, 1558-1829* er en bok skrevet av Michael A. Mullett. Mullett er tidligere professor ved Lancaster universitet med reformasjonen, katolsk historie og tidlig moderne nord-vest regional historie.¹⁴³ Denne boken tar for seg de katolske samfunns utvikling i England, Wales, Skottland og Irland fra reformasjonen frem til tidlig 1800-tall. Fokuset til boken er de sosiale, politiske og religiøse utviklingene. For denne oppgaven så er ikke Skottland, Wales og Irland like viktige som England, så de vil det ikke bli skrevet om. I bokens første kapittel blir det rettet lys mot de katolske samfunnene som oppstår på landsbygda i England i årene 1558-1640. Dette er gruppe som Mullett beskriver som en gruppa som i de beste tider ble trakassert og i de verste tider, ble forfulgt av politiske grunner.¹⁴⁴ Dette hatet mot katolikker var ikke så rart under Elizabeth sin tid som monark, årene 1558-1603, ettersom hun var vitne til flere katolske plot. De britiske katolikkene ble beskyldt for å være i en sammensvergelse med Spania, i 1569 så var katolikkene i samarbeid med noen jarler i et plot mot dronningen og i 1570 var katolikkene ansvarlig for ridolfi plottet.¹⁴⁵ Ridolfi plottet var en internasjonal konspirasjon for å ta dronning Elizabeth sitt liv.¹⁴⁶ Dette er bare noen få av angrepene som dronning opplevde og Mullett skriver at den store spenningen mellom dronning og pave ledet til flere store plot. I dette kapitelet så er det allerede skrevet om de papistiske plotene, men de var fra 1600-tallet og viktigere, som regel bare rykter. Disse plottene var ekte, og det var flere

---

¹⁴⁰ Clifton, 1971. Side 35

¹⁴¹ Clifton, 1971. Side 35

¹⁴² Clifton, 1971. Side 35

¹⁴³ Lancaster, Professor Michael Mullett. Finnes her: <http://www.lancaster.ac.uk/history/about-us/people/michael-mullett>. Lastet ned: 03.04.18

¹⁴⁴ Mullett, Michael M. 1998. *Catholics in Britain and Ireland, 1558-1829*. Macmillan Press Ltd, London. Side 1

¹⁴⁵ Mullett. 1998. Side 1

¹⁴⁶ Encyclopædia Britannica, *Elizabeth I*. Finnes her: <https://www.britannica.com/biography/Elizabeth-I#ref6279>. Lastet ned: 04.04.18

av de. Mullett mener at katolikkene ble derfor sett på som farlige, ettersom de ofte ble forbundet med utenlandske plot for å ta livet av Elizabeth.¹⁴⁷

Selv om ikke alle katolikker var med eller delte meningen til de katolikkene som ønsket å skade monarkiet, så ble alle sett på som farlige. Allikevel klarte det britiske katolske samfunn og overleve. Det Mullett er interessert i å finne ut er om det katolske recusant livet som kom etter reformasjonen var en fortsettelse av den middelalderske katolisismen eller en nyskapning etter tridentine motreformasjonen. I denne setningen så finner man ordet recusant, noe som er særdeles interessant. Recusant er et ord som gjerne brukes om de som nekter å underligge autoriteter eller nekter å følge reguleringer,¹⁴⁸ men i denne sammenhengen blir det brukt om de som nektet å underligge den britiske kirke. Identitet har allerede vært et tema, men når noen katolikker kaller seg eksplisitte recusanter, så er det ikke rart at britene følte et klart skille mellom katolikkene og seg selv. Mullett beskriver katolikkene fra denne tiden som høylytte, ikke redde, aggressive og i full tro om at deres religion ville forbli slik den alltid hadde vært.¹⁴⁹ Det var disse menneskene som hjalp katolisismen og eksistere i England etter 1559.¹⁵⁰ For å kunne eksistere i England i årene mellom 1559 til 1640, ble det gjort flere grep for å kunne eksistere. Mullett går igjennom disse, hvor noen av tingene som katolikkene gjorde var økt misjonering. Til og med paven stilte seg positivt til misjonering til England.¹⁵¹ De som misjonerte hadde et ønske om å gjeninnsette katolisismen som hoved religion, men de sterkeste forkjemperne for dette klarte ikke gjennomføre en slik revolusjon. Det er den politiske katolisismen som er problemet for protestantene. I boken til Mullett er det først og fremst de positive gjennomføringene til katolikkene som blir skrevet om, hvordan de etablerte seg i byer som Lancashire¹⁵² og arbeidet til noen britiske politikere som ønsket å skape et samfunn med toleranse, men er det en ting mange av disse tingene har til felles, så er det at veldig lite av dette ble gjennomført. En av grunnen til dette, skriver Mullett, kommer i slutten av Elizabeths styre, et tiår som Mullett kaller for et tragisk tiår.¹⁵³ Mullett skriver at samarbeid mellom protestantismen og katolisismen kunne vært mulig, hadde det ikke vært for at i årene

---

¹⁴⁷ Mullett, 1998. Side 2

¹⁴⁸ Oxford English dictionaries, *Recusant*. Finnes her: <https://en.oxforddictionaries.com/definition/recusant>. Lastet ned: 04.04.18

¹⁴⁹ Mullett, 1998. Side 8

¹⁵⁰ Mullett, 1998. Side 9

¹⁵¹ Mullett, 1998. Side 18

¹⁵² Mullett, 1998. Side 4

¹⁵³ Mullett, 1998. Side 22

1851 ble det drept 4 prester, i 1852 ble det drept 11 og 4 igjen i 1853. Disse prestene ble drept av politiske årsaker og ble mistenkt for å konspirere mot tronen.¹⁵⁴ Den siste spikeren i kista for et mulig samarbeid forsvant etter at Mary, Elizabeths rival til tronen, døde i 1587. Selv om Philip av Spania sendte en arme i 1588 til England for å stabilisere, så klarte han ikke det, så katolikkene og tronen forble skilt.¹⁵⁵

Gjennom kapitelet så skriver Mullett om en mann som heter Allen. Dette er en av de største forkjemperne for katolisismen i England på dette tidspunktet. Hans største ønske var å gjeninnsette katolisismen på tronen, men han klarte ikke gjennomføre dette i sin egen levetid. Etter dronningens død så tok sønnen til Mary over, James. Dette skapte et håp om tolerasjon, mener Mullett, dessverre så skulle dette håpet forsvinne med kruttsammensvergelsen i 1605.¹⁵⁶ Mullett skriver at James selv ikke ville at dette skulle lede til et stort nasjonalt forfølgelse av katolikker, så var det vanskelig å stoppe frykten for katolikker. Mullett har riktignok skrevet mye om de positive delene av katolisismen, men han nevner også at det å beholde katolikkene i England var ikke uten grunn. Som lest i kapittel 2, så ble det utover 1600-tallet flere lovgivninger som nektet katolikker flere rettigheter, men på starten av 1600-tallet, så var det ikke slike helt enda. Katolikkene og jesuittene ble tillat i England fordi katolikkene og jesuittene måtte betale store skatter og bøter for deres tro. Denne trangen på penger mener Mullett var så stor at det heller ikke ble gjort store massekonverteringer ettersom pengesummene som kunne hentes inn fra katolikkene var for stor og viktig.¹⁵⁷ Selv om katolisismen i denne perioden ikke skar seg med England fullstendig, så ledet borgerkrigen til store problemer for katolikkene.¹⁵⁸ De papistiske plottene som hadde funnet sted på 1500-tallet var ferdig, men frykten for paven vokste frem igjen.¹⁵⁹ Noen av hendelsene som Mullett nevner fra 1640 og 1641 er drapene på 11 prester, hvor to av dem var over 70 år og angrepet på den spanske ambassadens kapell.¹⁶⁰ Dette var riktignok ikke en helt ny hverdag for katolikkene. Mullett har hentet et sitat fra et hjem i Yorkshire fra 1620 hvor det står at på søndager, så løser vi døren.¹⁶¹ Borgerkrigen marker også en klarere og tydeligere

---

¹⁵⁴ Mullett, 1998. Side 22

¹⁵⁵ Mullett, 1998. Side 23

¹⁵⁶ Mullett, 1998. Side 24

¹⁵⁷ Mullett, 1998. Side 26

¹⁵⁸ Mullett, 1998. Side 70

¹⁵⁹ Mullett, 1998. Side 70

¹⁶⁰ Mullett, 1998. Side 70

¹⁶¹ Mullett, 1998. Side 71

standpunkt fra parlamentet. Parlamentet har i mange år allerede vært hovedsakelig protestantisk, og med flere katolikker som var rojalister så er det ikke rart at det ble sterke spenninger mellom parlamentet og katolikkene.

Nøyaktig hvor mange av disse katolikkene som faktisk var på siden til Charles I, er usikkert, men Mullett skriver det at de fattigste av katolikkene antageligvis ikke var med på Charles sin side, ettersom det var lite å tjene på det. Mullett mener at de fattigste holdt seg nøytrale, men at det ikke hjalp. Parlamentet tok store skatter fra papisters hjem på midten av 1650-tallet gjennom argumentene at disse papistene hadde godt i krig mot parlamentet, deres feilaktige syn på skjærsilden eller deres fortid som krigsforbrytere.¹⁶² Hvordan denne krigen ender har allerede blitt skrevet om i denne oppgaven, så det vil jeg ikke gå inn på her, men det leder til en republikk som igjen blir et monarki i 1660. Mullett skriver at det var et ønske hos kongen at katolisismen skulle kunne eksistere i tolerasjon med katolisismen, men det ble ikke godkjent av parlamentet.¹⁶³ Det ble vedtatt flere lover i årene etter 1660, men Charles II, skriver Mullett, og hans etterkommer James II jobbet hardt for katolikkene, og katolikkene opplevde en periode med ro. Dette skulle vise seg og ikke vare lenge, for etter James II dør, så begynner parlamentet å forfølge katolikker. Byer hvor katolikkene tidligere hadde kunnet nyte stor makt, som Wigan, ble nå umulig gjennom lovene som nektet katolikker jobber i det offentlig, arve eller kjøpe land, nektet å kunne eie våpen eller hester eller stemme.¹⁶⁴

Katolisismen som et moralsk problem

Et moralsk problem betyr i denne sammenhengen hvordan den katolske tro ikke passet med de moralske prinsipper som protestantismen anså som sentrale. Ofte var det snakk om katolikkenes forhold til det spirituelle og materialistiske eller skriftemålet.

Skriftemålet var et enkelt mål og angripe for protestantene. Dette er en av de helligste ritene i den katolske tro, hvor en person forskynder sine synder til en prest og ber om tilgivelse.

---

¹⁶² Mullett, 1998. Side 74

¹⁶³ Mullett, 1998. Side 76

¹⁶⁴ Mullett, 1998. Side 81-82

Haydon skriver i sin bok at protestanter anså katolikkens skriftemål som en tradisjon som skapte latskap hos mennesker. Hvis alle mennesker trodde at synd kunne fjernes så enkelt som å snakke med en prest, ville mennesker lett falle for umoralske fristelser.¹⁶⁵

Umoralske fristelser og umoralske handlinger var ofte de argumentene som protestanter angrep katolikkene for. Katolisismen som et moralsk problem betyr hvordan katolikkens moral ble ansett som et problem for britene. En av verkene som tar for seg dette er *European Anti-Catholicism in a Comparative and Transnational Perspective*. Dette er et verk fra en større serie som heter European studies. Det tar for seg flere land enn England og er verk nummer 31 i serien. Kapittelet om England er skrevet av Laura M. Stevens og heter *Healing a Whorish heart: the whore of Babylon and protestant interiority in restoration and eighteenth-century Britain*. Kapittelet tar for seg bruken av en av de mest sentrale antikatolske retoriske skikkelsene, Babylon den store, en skjøge. Hun spilte en stor rolle i antikatolsk litteratur i England i årene 1660-1789.¹⁶⁶ Hun dukker opp i Johannes åpenbaring og representerer en person som legger mer vekt på materialistiske ting fremfor spirituelle. Hun blir beskrevet som å ha hele hennes figur fremme og dekket i symboler.¹⁶⁷ I denne sammenhengen så er denne oppførselen et forhold til gud der gaver, falske bønner og frelse gjennom pene liturgiske klær.¹⁶⁸ I den antikatolske litteraturen fra denne tiden så ble ofte paven sammenlignet med henne. Dette gjorde at paven fremsto som en mann som satt egen vinning først og som kastet rundt seg med rikdommer og som ikke hadde et godt forhold til gud. Stevens ønsker også finne ut hvordan denne kvinnen, som tidligere i historien hadde blitt brukt for å trakassere kvinner nå hadde blitt et symbol på den antikatolske retorikken.¹⁶⁹ Stevens trekker frem Margaret Aston sitt sitat fra 1988 hvor helgenhyllest ble ansett som spirituelt horeri.¹⁷⁰ For mange protestanter så ble mange av katolikkens skikker ansett som helgenhyllest, så horeri ble brukt litt fleksibelt som en fornærmelse av mange.¹⁷¹ Kvinnen fra Babylon ble også brukt fordi hun var en kvinne. Beskrivelsen av henne forteller at hele hennes figur kunne sees, så hun er åpenbart stolt av kroppen sin. Denne skjødesløse

---

¹⁶⁵ Haydon, 1993. Side 5

¹⁶⁶ Stevens, Laura M. 2013. *European Anti-Catholicism in a Comparative and Transnational Perspective*. Rodopi, Amsterdam. Side 71

¹⁶⁷ Stevens, 2013. Side 74

¹⁶⁸ Stevens, 2013. Side 71

¹⁶⁹ Stevens, 2013. Side 72

¹⁷⁰ Stevens, 2013. Side 74

¹⁷¹ Stevens, 2013. Side 74

holdningen ble brukt av protestantene til å angripe katolikker. Protestantene beskyldte katolikkene for å falle for hennes fristelser.¹⁷² Et viktig poeng her er å forstå representasjonene som kvinner i bibelen er. Noen kvinner beskrevet som hellige eller at de oppfører seg som riktige kristne, men Babylon den store er der kun for å bli sett på. Selv om hun er dekket i juveler og vakre silker, så er det ingenting på innsiden.¹⁷³

Skriftemålet ble også brukt som argument for at katolisismen var et moralsk problem. I boken til Wiener så skriver hun om jesuittene. Perioden mellom Elizabeth og James ble også den tiden hvor jesuittene ble ansett som en fare. Det var jesuittene som fikk skylden for gjennomføringen av kruttsammensvergelsen, selv om ingen jesuitt var med i planleggingen. Dessverre kom det frem at en av de som var med på plottet hadde sagt under et skriftemål til Henry Garnet.¹⁷⁴ Dette åpnet for en debatt om Garnet burde ha sagt noe og brutt med katolsk lære, men det gjorde han ikke, så det åpnet for å kritisere katolikkene for moralen.¹⁷⁵ Å skyld på jesuittene var med på å skape den samme stillingen som paven. Plutselig ble jesuittene en del av en større konspirasjon. Jesuittene ble de menneskene som prøvde å ta over landet innen ifra. Jesuittenes lojalitet kunne aldri britene stole på. Hvordan kunne jesuittene være lojale mot kongen av England og fremdeles være lojal til paven?¹⁷⁶ Dette argumentet har blitt brukt av veldig mange av forfatterne og spiller en viktig rolle i det å bygge opp jesuittene som en farlig gruppe.

Protestantiske prekenere var med på å opprettholde den antikatolske holdningen i landet. Clifton skriver om dette. Den moralske prekenen tok for seg den korrupte naturen til katolisismen. En av de store forskjellene mellom protestantismen og katolisismen er deres forhold til helgener og makt, mener Clifton. Katolisismen fikk derfor et stempel som en religion som ikke vokste frem fra en gud, men heller fra mennesker som ønsket et komfortabelt liv.¹⁷⁷ Clifton skriver at paven på mange måter også ble en slags sydebukk. Borgerkrigen på 1640-tallet hadde allerede skapt splittelse mellom kongen og hans

---

¹⁷² Stevens, 2013. Side 75

¹⁷³ Stevens, 2013. Side 76

¹⁷⁴ Wiener, 1971. Side 11

¹⁷⁵ Wiener, 1971. Side 11

¹⁷⁶ Wiener, 1971. Side 14

¹⁷⁷ Clifton, 1971. Side 36

undersåtter, så paven ble en naturlig skurk.¹⁷⁸ Andre ting som bygget opp ryktene om planene til katolikkene kunne være så enkelt som noen innkjøp. I 1641 så kjøpte inn grupper med katolikker i London, Lichfield, Sheffield og Wolverhampton inn våpen og mat. England er midt i en krig, så de har allerede store mangler av dette. Ryktene rundt en katolsk oppreisning har skjedd med hyppige mellomrom i flere år allerede, så dette ble bare enda en ting som protestantene var redde for.¹⁷⁹ Clifton har skrevet litt om hvordan disse ryktene ble spredt, men han mener også at mye av skylden ligger hos makthaverne i engelske byer. Menn i høye offentlige stillinger, mektige landeiere og borgemestre. Grunnen til dette er fordi, deres måte å håndtere ryktene, kunne bekrefte en underliggende frykt.¹⁸⁰

Katolisismen som et sosialt problem

Et sosialt problem er mer sammensatt enn et politisk- og moralsk problem. Et sosialt problem har med hvordan protestanter forsto katolikker. Vanlige beskrivelser var at katolikker var voldelige, fattige og mindre intelligente

Intelligens er et element som Haydon tar opp i sin bok. Den katolske kirke holdt sine medlemmer uvitende, mente protestantene. Den katolske kirkes gudstjenester var fremdeles på latinsk, og de eneste som fikk lese bibelen var prestene og flere bøker var bannlyst av den katolske kirke. Protestantene mente at dette var et klart bevis på at kirken holdt sine medlemmer uvitende.¹⁸¹

Et annen sentral faktor som var med på å gjøre katolikker til et sosialt problem, var vold. Katolikker ble ofte fremstilt som voldelige på grunn av deres kamper mot hedninger. Protestanter var under den oppfatningen at katolikker alltid brukte vold og makt mot det krikaen anså som hendinger. Det var for mange historiske bevis for det. Inkvisisjonen i Spanias kamp mot religiøse dissenter eller den franske kongens kamp mot hugenottene ble ofte dratt frem som bevis for at katolikkene var voldelige og hvis katolikkene noen gang fikk makten

---

¹⁷⁸ Clifton, 1971. Side 43

¹⁷⁹ Clifton, 1971. Side 45-46

¹⁸⁰ Clifton, 1971. Side 46

¹⁸¹ Haydon, 1993. Side 5

igjen i England, så fryktet protestantene for at de samme tilstandene ville skje i England.¹⁸² Utover 1700-tallet så ble denne frykten opprettholdt gjennom aviser. Det ble skrevet om i britiske aviser hvordan protestanter i andre land ble kriget mot og England som måtte sende soldater til andre land for å redde liv. Angrepene på ungarske protestanter og i 1724 så ble polske protestanter angrepet i Thorn.¹⁸³ Haydon skriver at hvis man som brite besøkte kontinentet, så var sjansen veldig liten for å oppleve papismen eller diskriminering, men det stoppet ikke protestantene i England fra å være skeptiske til papismen. Rykter fra reisene til engelskmenn ble en naturlig kilde for å fortsette hatet mot katolisismen. Argumentene forholdt seg i stor grad de samme, frykten for at papistene skulle ta over landet og gjeninnsette tyranni som i Spania og Frankrike.¹⁸⁴ Dette sammen med flere papistiske plot var med på å skape en frykt for katolikker.¹⁸⁵ Plot som kruttsammensvergelsen eller attentatforsøkene på Elizabeth ble gode eksempler på den hensynsløse karakteren til katolikkene.

Frykten for katolikker kom frem på flere måter. Noen fryktet deres antatt voldelige tendenser og andre fryktet at deres mentale tilstand ikke passet med det engelske samfunnet. Et spørsmål som blir naturlig å spørre blir derfor, hvordan ble antikatolske holdninger opprettholdt? Historiker Robin Clifton skrev i 1971 en artikkel for Oxford Journalen *Past & Present* og her diskuterer Clifton hvordan antikatolske holdninger ble opprettholdt.

Clifton kaller frykten for katolisismen i England som en av de mest kjente elementene i England på 1600-tallet.¹⁸⁶ Men selv om det er velkjent at antikatolisisme var en stor del av det britiske samfunnet, så er det ikke like godt utforsket hvorfor.¹⁸⁷ Clifton mener at det blir for lett å kun se på lovgivningen. Lovene som ble vedtatt i England mot katolikker kan man lese om i kapittel to, men kort fortalt så nektet de katolikker veldig mange av de samme rettighetene som protestanter. Dette alene blir for enkelt for å forklare frykten protestanter har for katolikker, mener Clifton, fordi det ikke gir oss svar på hvordan vanlige mennesker følte

---

¹⁸² Haydon, 1993. Side 6

¹⁸³ Haydon, 1993. Side 25

¹⁸⁴ Haydon, 1993. Side 27

¹⁸⁵ Haydon, 1993. Side 3

¹⁸⁶ Clifton, Robin, 1971. Side 24

¹⁸⁷ Clifton 1971. Side 24

for katolikker.¹⁸⁸ Det samme gjelder for de kildene som eksisterer som viser hvordan loven blir opprettholdt. Det forklarer hvordan loven ble opprettholdt, men hva med den vanlig manns mening? Clifton peker på såkalte katolske plot.¹⁸⁹

Et katolsk plot kan forstås som et katolsk angrep på det britiske samfunn. Disse handlingene skapte panikk og uro i engelske byer og landsbyer, men var som regel ikke ekte. Fra slutten av 1500-tallet og utover 1600-tallet var det flere ganger hvor byer fryktet en katolsk revolusjon. *Sussex* fryktet en katolsk oppreisning i 1596, *Hampshire* og *Monmouthshire* i 1605, flere byer i *Midlands* i året 1613 og fra årene 1625 og utover ville det spre seg gjennom hele landet.¹⁹⁰ Katolske plot var riktignok ikke alltid sanne, men kruttsammensvergelsen i 1605 var et godt eksempel på noe som skapte frykt blant befolkningen. Kruttsammensvergelsen var et kupp forsøk mot kong Jakob I og parlamentsmedlemmene under åpningen av parlamentet 5. november 1605. Et godt eksempel på noe som skapte frykt, men som viste seg å være fullstendig usant var det papistiske plottet i 1678. Dette var en vidt spredt løgn som sa at jesuittene hadde planlagt å ta livet av Charles 2. så hans bror, hertugen av York kunne ta over som konge.¹⁹¹

Det klare skille mellom protestanter og katolikker skriver historiker Robin Clifton om. Hans felt innebærer radikalisme under den engelske revolusjonen og europeisk historie i årene rundt 1750.¹⁹² Denne frykten for katolikkene vil være et sosialt problem. Lovgivningen er ting, katolikker har ikke den samme friheten som protestanter, men de kan fremdeles leve. Det å være fryktet av vanlige mennesker derimot, det er et problem. Vanlige mennesker var ikke de eneste som fryktet katolikkene. Adelen og rådgiverne til kongen fryktet også katolikkene. Det er fordi kongen hadde nektet katolikker, eller papister, tilgang til hæren.¹⁹³ I disse årene så kjemper England mot skottene, men mens disse kampene pågår, spres det også rykter om katolske oppreisninger over hele landet. Disse ryktene var for det meste ikke sanne, men de

---

¹⁸⁸ Clifton 1971. Side 24

¹⁸⁹ Clifton 1971. Side 24

¹⁹⁰ Clifton (1791). Side 25

¹⁹¹ Popish plot. Encyclopædia Britannica, finnes her: <https://www.britannica.com/event/Popish-Plot>. Lastet ned: 19.03.18

¹⁹² Dr. Robin Clifton. Finnes her: http://www.profnetconnect.com/drrobin_clifton. Lastet ned: 19.03.18

¹⁹³ Clifton, 1971. Side 25

hadde en sterk påvirkning på troppene, særlig de katolske. Frykten for at noens familie hadde blitt drept i opptøyer ledet til at noen katolske offiserer ble drept.¹⁹⁴

Oppsummering

Den britiske antikatolisismen er hovedsakelig et politisk problem. Britene fryktet at paven skulle prøve å ta over landet og kjempet flere kriger mot katolikkene. Dette skapte et klart bilde av dem mot oss. Dette igjen gjorde at den britiske antikatolisismen ble tett knytt opp mot identitet. Britene utviklet en klar identitet som sto imot katolikkene og paven. Andre politiske problemer var papistiske plot. Det var få plot som fantes sted, men det ble spredt mye rykter om plot gjennom hele 1600-tallet. Rykter og spredning blant lokale autoriteter var blant de viktigste elementene ved å opprettholde antikatolske tendenser, selv flere år etter at det hadde vært krig mellom protestantene og katolikkene. Utenom de politiske aspektene ved den britiske antikatolisismen, så var det også elementer ved det moralske og sosiale som britene kritiserte. Katolisismen som et moralsk problem så ble katolikkene beskyldt for å sette det materialistiske over det spirituelle og skriftemålet ble kritisert fordi prester kunne høre om kriminelle handlinger, men ikke gjøre noe med dem. De sosiale problemene var i hovedsak fremstillingen av katolikkene som voldelige.

---

¹⁹⁴ Clifton, 1971. Side 25

Kapittel fire

Amerika i årene 1776-1820: Et økumenisk prosjekt

Den neste delen av oppgaven skal handle om den amerikanske antikatolisismen. Årene som vil bli diskutert er 1776-1850, men den amerikanske antikatolisismen kommer frem i samfunnet på to veldig forskjellige måter, så perioden er delt i to. Dette kapitlet vil ta for seg perioden 1776-1820. Målet med dette kapitlet er å gi leseren en forståelse av den tidlige amerikanske antikatolisismen og hvordan det kom frem i et protestantisk pluralistisk samfunn. For å finne ut av dette vil kapitlet bli satt opp med en kort bakgrunn av det religiøse miljøet i koloniene og en kort gjennomgang av hvilke håp og planer landets ledere hadde for fremtiden. Etter det så er det analyse av kildematerialet fra denne perioden. Kildesituasjonen fra denne perioden er noe sporadisk, antikatolske tekster ble ikke produsert i et like stort omfang som det vil i fremtiden, så kildene i denne oppgaven kan virke litt tilfeldige, men er valgt ut fordi antikatolisisme kommer frem i dem. Derfor vil analysedelen av oppgaven ta for seg hvordan antikatolisisme kom frem i tekstene i perioden 1776-1820.

Den største forskjellen mellom årene 1776-1820 og perioden som vil bli diskutert i neste kapittel, 1820-1850, er hvor synlig antikatolisismen var i samfunnet. Antikatolisismen i årene 1820-1850 hadde et hegemonisk preg og det fantes store mengder litteratur som angrep katolikker. I årene 1776-1820 derimot, så var det annerledes. Amerika er i krig mot Storbritannia for å vinne sin uavhengighet. I denne krigen så fikk amerikanerne hjelp fra franskmenn som var katolske. Amerikanerne kjempet for frihet og når de vant, så ble det viktig å få lovfestet hvordan en ny nasjon skulle fungere juridisk. Uavhengighetserklæringen kom i 1776 og i 1791 kom *Bill Of Rights*. Hva som står i disse vedtakene kan man lese om i kapittel to av denne oppgaven, men en av tilleggene handlet om religionsfrihet. Friheten til å velge selv hva man trodde på var allerede før uavhengighetskrigen en del av det amerikanske samfunnet. I boken *Beyond Toleration – the religious origins of American Pluralism* av

historikeren Chris Beneke, så forklarer han hvordan USA allerede hadde en økumenisk tankegang.

Religiøs oppvåkning og Økumenikk

Økumenikk er mellomkirkelig samarbeid mellom kristne kirker.¹⁹⁵ Første mann i koloniene som prøvde dette var Jonathan Edwards i 1747.¹⁹⁶ Dette fant sted under den første store religiøse oppvåkningen i USA, og utover 1750-tallet, så vokste denne tankegangen.

Evangelister og anglikanere fant kongregasjonalister, presbyterianere og mennesker fra den nederlandske reformerte kirke som delte deres syn og ønsket og samarbeide.¹⁹⁷ De forskjellige religionene klarte å opprettholde dette sammen, men det var bare fordi dette var protestantiske retninger innenfor kristendommen.¹⁹⁸ I disse årene så er andre religioner som jødedom eller katolisisme i minoritet. I årene som fulgte 1750, så var det flere grupper som var enige i denne praksisen og var interessert i å være med i samarbeidet. De nye religiøse retningene var ortodokse kongregasjonalister, Tyske lutheranere, kvekere og baptister.¹⁹⁹ Disse, sammen med de forrige som ble nevnt, er bygd på en felles ting, kristen protestantisme. Det blir derfor riktig og si at USA, allerede i kolonitiden var et religiøst pluralistisk samfunn, men protestantismens doktrine var sterkt knytt til mange av de forskjellige religionene. Denne holdningen skinner igjennom i årene som kommer etter 1776.

I året 1790 så taler George Washington med både det jødiske miljøet og til de romersk katolske i USA. Washington takker katolikkene for deres patriotiske innsats i kampen for frihet og at han håper at amerikanerne aldri glemmer den rollen som katolikkene spilte i revolusjonen. Samme skal USA gå inn i fremtiden som et eksempel på hva frihet og rettferdighet virkelig er.²⁰⁰ Året etter det igjen så kommer det første tillegget til *Bill of Rights* så optimismen for den religiøse hverdagen var høy. Men, som Beneke skrev, det gjaldt hvis du var protestant. Antikatolisisme eksisterte i USA, men på dette tidspunktet så var de i en minoritet, så de ble ikke ansett som en fare, men det var fremdeles mulig og bruke katolisismen som en trussel. Det ble gitt ut en pamflett i Massachusettes i 1775, altså i uavhengighetskrigens første år, kun skrevet under av *Old Soldier*. Teksten kan være ment som

---

¹⁹⁵ Store norske leksikon, Økumenikk. Finnes her: <https://snl.no/%C3%B8kumenikk>. Lastet ned: 24.04.18

¹⁹⁶ Beneke, Chris, 2006. *Beyond Toleration – the religious origins of American Pluralism*. Oxford University press, New York. Side 81

¹⁹⁷ Beneke, 2006. Side 82

¹⁹⁸ Beneke, 2006. Side 82

¹⁹⁹ Beneke, 2006. Side 83

²⁰⁰ Gaustad (1960). Side 126

propaganda, ettersom den inneholder ekstremt negative forestillinger om katolisismen og England. Selv om denne teksten er ment til å forestille en britisk soldat som maner troppene til kamp, så er det flere ting som peker mot at dette ble originalt skrevet av en amerikaner. For det første så er den første setningen i dette innlegget: «*Gentlemen, YOU are about to embark for America, to compel your Fellow Subjects, there to submit to Popery and Slavery.*»²⁰¹

I denne setningen så er det flere ting som ikke helt stemmer med det britiske samfunnet. Denne gamle soldaten som visstnok skal ha skrevet dette brevet, oppfordrer sine landsmenn til å ta over USA og igjen presse de under papismen og slaveriet. Som man kan lese i både kapittel to og tre, så har papismen blitt ansett som et stort problem i England allerede fra Elizabeth sin tid, så det at britiske soldater skulle inspirere andre britiske soldater til kamp gjennom pavens navn er usannsynlig. Det er større sannsynlighet for at dette er et grep gjort av en amerikaner heller for å inspirere amerikanske soldater, ettersom det spiller på de tingene som amerikanerne er mest redde for, havne under britisk og religiøs slaveri. Teksten i seg selv er ikke veldig lang, men tar kort for seg den stolte historien til katolisismen i England, ifølge *Old Soldier*. Forfatteren mener troppene til å gå inn i USA og ta tilbake dette landet for gud. Måten teksten er ordlagt kan virke som om den er lagd kun for å skape et hat mot britene, men det er mye teksten som også bærer preg av at katolikkene også skulle bli sett ned på. For det første så ber forfatteren om å ta landet tilbake på veiene av England og paven.²⁰² For det andre så ber forfatteren soldatene forholde seg rolige og huske på hvorfor de kom hit. Han skriver at når de kommer til USA, så vi folk helt sikkert prøve å overtale de til å ikke angripe, men at de bare skal overse alt og gjøre akkurat som de får beskjed om.²⁰³ Selv om deres egne samvittighet sier at dette er feil, så må dere gjøre akkurat som dere får beskjed om. Selv om disse menneskene kun kjemper for egen frihet og ønsker ikke lengre å være slaver, så må alle britiske soldater vite at makt og vold er nødvendigheter for å knuse slike rebeller.²⁰⁴ Disse utsagnene har flere elementer som kan forstås som antikatolske. En av de vanligste antikatolske argumentene som blir brukt er at katolikker ikke har egne meninger og gjør kun som de får beskjed om. Dette sammen med den ilske retorikken brukt i teksten blir derfor et

---

²⁰¹ Old soldier, 1775. Side 1

²⁰² Old Soldier, 1775. Side 1

²⁰³ Old Soldier, 1775. Side 2

²⁰⁴ Old Soldier, 1775. Side 2

ganske godt våpen får å få britene til å fremstå så ille som mulig, men det er viktig å trekke frem at for å få britene til å fremstå så dårlig som mulig, så ble katolisismen trukket inn.

Reiseskildringer

Som forklart i innledningen av dette kapitlet, så er kildesituasjonen fra disse årene sporadisk, men det finnes en del reiseskildringer fra denne perioden. Reiseskildringer er gjerne notater og observasjoner skrevet ned av reisende i USA. Noen er på oppdrag fra staten USA og andre er der på jobb. En som reiste rundt i USA på starten av 1800-tallet var John Melish. Melish er en tidligere karttegner fra Skottland²⁰⁵ og reiste rundt i USA i årene 1806, 1807, 1809, 1810 og 1811. Etter sine reiser så slo han seg ned i Philadelphia i 1811 og publiserte sine tegnede kart og ble høyt verdsatt av Thomas Jefferson for sitt arbeidet.²⁰⁶

Melish har skrevet verket *Travels through the United States of America, in the years 1806 & 1807, and 1809, 1810, & 1811; including an account of passages betwixt America and Britain, and travels through various parts of Britain, Ireland, & Canada*. En av grunnen til at Melish reiste rundt i USA var for å undersøke om det kunne være fruktbart for irene og flytte over Atlanteren.²⁰⁷ Melish sitt verk er et omfattende prosjekt på litt over 800 sider og gir en beskrivelse av livet, holdningen og hverdagen i USA. Teksten hans har ikke fokus på katolisismen, men heller hvilke muligheter dette nye landet tilbyr. Selv om forfatteren ikke har som hensikt å angripe katolisismen, så finner man eksempler på antikatolisisme i denne teksten. I en av historiene til Melish så er han på reise gjennom Charlestown sammen med en venn. De møter en person som vennen til Melish kaller doktor. Melish blir introdusert som en brite, noe som får doktoren til å skyte inn med engang at det britiske imperium er tapt.²⁰⁸ Kommentaren overrasker Melish, som mener selv at de grepene parlamentet tar i England virker å være gode grep for å opprettholde imperiet. Doktoren er uenig, og gir Melish grunnene som han mener kommer til å ødelegge imperiet. Blant de ødeleggende grunnen er

---

²⁰⁵ Thomas Jefferson Foundation, John Melish. Funnet her: <https://www.monticello.org/site/research-and-collections/john-melish>. Lastet ned: 25.04.18

²⁰⁶ Thomas Jefferson Foundation, John Melish. Funnet her: <https://www.monticello.org/site/research-and-collections/john-melish>. Lastet ned: 25.04.18

²⁰⁷ Melish, John, 1818. *Travels through the United States of America, in the years 1806 & 1807, and 1809, 1810, & 1811; including an account of passages betwixt America and Britain, and travels through various parts of Britain, Ireland, & Canada*. Printed for the author, Philadelphia. Side 1

²⁰⁸ Melish, 1818. Side 227

gjenopprettelsen av friheten til den romersk katolske kirke.²⁰⁹ Dette er den eneste gangen det blir snakket om katolikker i denne teksten og hendelsen tar for seg bare en manns mening, men det er likevel noen deler ved dette som er interessant. Man kan ikke bevise at alle andre i Charlestown i 1818 var antikatolske, men det er ikke umulig å anta at denne holdningen var delt av flere. For det første så er mannen doktor, noe som gjør at han antageligvis har en del kontakt med de andre innbyggerne. Leger blir dessuten respektert av samfunnet som intellektuelle, så hans meninger veier mer hos innbyggerne. For det andre så er det hvor naturlig han begynner å prate om den katolske kirken etter at Melish blir presentert som brite. Doktoren konstaterer bare med en gang at det britiske imperiet vil falle og det på grunn av at de ikke er strenge nok mot katolikkene.

En annen som har skrevet om reisen sin i USA er John Davis. Det finnes nesten ingen informasjon om Davis, men han skriver i innledningen at han har vært ansatt de siste fire årene for å skrive om sine reiser og at dette verket skiller seg ut fra alle tidligere reiseskildringer. I dette verket er det ingen tegninger og gamle slott, det er ingen lange diskusjoner om maten spist eller flere sider med klaging over dårlig mat.²¹⁰ Det som er visst derimot, er at dette verket ble sendt til Thomas Jefferson og Jefferson leste dette og takket Davis for sin innsats.²¹¹

Davis har i likhet med Melish ikke satt ut på denne reisen for å finne antikatolisisme. Målet med reisen til Davis var å observere og skrive ned hvordan amerikanerne levde sitt vanlige liv.²¹² Verket heter *Travels of John Davis in the United States of America, 1798 to 1802* og under denne reisen så er Davis i New York, Charleston, South Carolina og Georgia.²¹³ Som Melish, så er det ikke katolisismen et sentralt punkt i teksten til Davis. Den eneste gangen Davis snakker om katolikker er når han snakker med noen katolske seilere. I møte med disse seilerne, så skriver Davis om katolsk overtro. Grunne til dette er fordi seilerne har spikret en gammel hestesko på masten.²¹⁴ Davis beskriver dette som overtro, men skriver selv at etter

---

²⁰⁹ Melish, 1818. Side 228

²¹⁰ Davis, John, 1803. *Travels of four years and a half in the United States of America; during 1798, 1799, 1800, 1801 and 1802*. Printer broad street, Bristol. Side 15-16

²¹¹ Davis, 1803. Side 21

²¹² Davis, 1803. Side 20

²¹³ Davis, 1803. Side 23-24

²¹⁴ Davis, 1803. Side 283

den første reisen med en hestesko på masten, kan han aldri seile igjen uten!²¹⁵ Problemet er at tonen gjennom hele denne teksten er overdrevent positiv, så dette utsagnet får ikke Davis til å fremstå som sympatisk ovenfor katolikkene. Han skriver dessuten senere at når han går om bord i en båt med katolske seilere, så sjekker han masten. En av seilerne ser dette og går bort til Davis og forsikrer han at med hesteskoen på plass, så trengte de ikke frykte hekser.²¹⁶ Dette er en veldig liten del av dette verket, men ut ifra disse få sidene så fremstår ikke Davis sitt syn på katolikker som veldig godt. For det første så beskriver han handlingene til katolikkene som overtroiske og skriver at katolikkene spikret hestekoene opp på masten for å kjempe mot hekser. Å kalle katolisismen som overtro gir et allerede godt bilde på hvordan Davis anså katolisismen.

Nøyaktig hvordan disse to sitt syn på katolisismen var, blir spekulering, ettersom de ikke går ut og kritiserer katolisismen i sitt verk. I årene som kommer etter 1820 så blir det skrevet flere verk hvor poenget med tekstene er å demonisere katolisismen, men katolisismen blir så vidt nevnt i disse tekstene. Noe som er med på å bevise at antikatolisismen var eksisterende i verk fra denne perioden er den store forskjellen mellom hva en fra Storbritannia skriver til hva en franskmann skriver.

En reiseskildring skrevet av J. P. Brissot de Warville og ble gitt ut i 1788. Verket heter *New travels in the United States of America. Performed in 1788. By J. P. Brissot de Warville. Tr. from the French*. J. P Brissot var en franskmann og en forkjemper for de franske borgerne i den franske revolusjonen.²¹⁷ Hans reiser i USA er på bakgrunn av hans ønske om å opprettholde friheten franskmenn har vunnet etter revolusjonen og vil lære av amerikanerne.²¹⁸ Forskjellen på amerikanere og franskmenn slik Brissot ser det, er ønsket og fokuset på frihet. Brissot skriver at han håper å finne ut hvordan amerikanerne klarer å ha så mye frihet uten korrupsjon eller at landet faller under en despot.²¹⁹ Blant friheten han skriver om er den religiøse friheten som finnes i landet. Brissot har skrevet om Boston og hvordan det er en by med ubegrenset religiøs frihet, hvor både baptister, metodister, kvekere og katolikker

---

²¹⁵ Davis, 1803. Side 284

²¹⁶ Davis, 1803. Side 284

²¹⁷ Brissot de Warville, Jacques Piere, 1788. *New travels in the United States of America. Performed in 1788. By J. P. Brissot de Warville. Tr. from the French*. W. Corbet, Dublin. Side 9

²¹⁸ Brissot, 1788. Side 9

²¹⁹ Brissot, 1788. Side 10

hyller gud på sin måte. Deres religiøse tro står ikke i veien for å kunne jobbe i det offentlige.²²⁰

For Brissot som står på utsiden av USA og reiser rundt i bare et år, så kan dette virke som hverdagen i USA. Det var et pågående økumenisk prosjekt i landet og lovgivningen fra 1791 ga inntrykk for det samme, men som man kan lese i kapittel to, så var det en stor forskjell på religionsfriheten på føderalt og statelig nivå. Flere stater krevde at man sverget til en ed hvor en protestantisk tro var nødvendig. Disse tre reiseskildringene gir kun et veldig kort innblikk i det religiøse miljøet i USA på denne tiden, men reiseskildringer var ikke de eneste kildene som finnes fra denne tiden. En annen viktig kilde er prekener.

Prekener og andre utgivelser

Blant tekstene gitt ut i denne perioden finner man prekener. Et av disse verkene heter *The Christian Orator or A Collection of Speeches, delivered on public occasions before religious benevolent societies* og er en samling prekener fra tidlig 1800 til 1820. Talerne er protestanter, noe som er et sentralt faktum, på grunn av måten prestene snakker om sin egne protestantiske religion. Disse talene er holdt noen år etter uavhengighetskrigen, så troen på et nytt land med politisk og religiøs frihet er stor. Disse talene er samlet i et stort verk, og i forordet til denne boken så kan man finne synet på det amerikanske samfunnet. Det står der at tiden de lever i er en utrolig periode. Amerikanerne befinner seg i en periode der hvor revolusjoner finner sted og ødelegger mørket som en gang var.²²¹ Dette mørket som i generasjoner har dekket over intelligens, politikk og moralen til den vanlige mann. Til og med krig, som alltid kun har båret med seg skade og død, begynner å forsvinne og den kristne godheten er det eneste som er igjen.²²² Ordene mørket og lyset er begreper som ofte går igjen i mange av tekstene fra denne perioden. Kampen for amerikanske frihet var ikke bare en kamp for å skape en ny nasjon, men også for å kjempe mot det despotiske Europa. USA skulle gjøre alt annerledes enn i Europa. Europa blir ofte beskrevet med mørket, og som oftest betyr har dette med en katolske kirke og dets makt over befolkningen.

---

²²⁰ Brissot, 1778. Side 56

²²¹ A Christian orator (1819). *The Christian orator, or, A collection of speeches*. Charlestown, Massachusetts. S. Ethridge.

²²² Orator, 1819. Side 1

I en preken av W. Dealtry så snakker han med det amerikanske bibelsamfunnet hvor han beskriver den nye hverdagen, en hverdag der solen kommer frem og vinteren endelig er over.²²³ Dealtry sammenligner fortiden med et stort tåkebelagt fjell, men at endelig så forsvinner tåken, og et nytt og vakrere landskap sprer seg utover. Et kristent samfunn sprer seg og med, den kristne harmonien. Sammen er de søylene som skal opprettholde orden.²²⁴ Denne ideen er ikke uvanlig for tekster på denne perioden. Katolisismen, eller mørket eller snøen, har i flere tekster ofte blitt beskyldt for å holde sine medlemmer uvitende.

Gudstjenester ble holdt på latin og vanlige borgere fikk ikke lov å lese bibelen. Dette gjorde at når mange av forfatterne av kildene brukt i denne oppgaven prater om frihetene man finner i USA, så er det veldig stolte av at religion er ditt egne valg. Og i prekenen til Dealtry så kan man se den samme holdningen til katolisismen. Dealtry sin preken handler ikke om katolisismen som religion, men heller de muligheter som kommer når man kaster den fra seg. Taler fra disse årene har ofte den samme tonen. Charles Grant holdt en tale til den samme gruppen hvor de samme poengene ble sagt. På samme måte som Dealtry, så fokuserer Grant på fremtiden og hva USA har gjort for friheten. Han forteller at mennesker ikke lenger trenger å frykte mørket eller at de må holde sine meninger for seg selv. Endelig kan man legge sorgen bak seg og heller fokusere på det spirituelle.²²⁵

I dette samlede verket så finnes det flere taler som tar for seg akkurat det samme, men har ordlagt seg annerledes. Hele verket er delt inn i flere temaer, hvor da Dealtry og Grant snakker om fremtiden til USA og mulighetene en ny nasjon by på. Noen eksempler på prekenene i dette verket er misjonering, krig eller slavehandel. En av tale emnene som gir inntrykk for antikatolisisme er prekenene om utdanning. Dette går tilbake igjen til metaforene brukt om mørket. I kapittel tre så var en av argumentene mot katolisisme at lederne i den katolske kirke nektet vanlige borgere å lese bibelen og holdt alle gudstjenester på latinsk. Katolikkene ble for dette beskyldt for å holde befolkningen uvitende. En reverend som heter R. Hall holder en preken i 1810 hvor han diskuterer de positive sidene ved kunnskap. Prekenen heter fordelen med kunnskap for de lavere stående i samfunnet.²²⁶

---

²²³ Orator, 1819. Side 62

²²⁴ Orator, 1819. Side 63

²²⁵ Orator, 1819. Side 65

²²⁶ Orator, 1819. Side 136

Hall skriver at med kunnskap så er man ikke lenger like avhengig av de sensitive appetitter, man ser forbi nytelsen og ser superioriteten til det spirituelle fremfor det materialistiske.²²⁷ En fattig mann som kan lese vil kunne finne underholdning i sitt hjem og ikke løpe ned til en pub. En mann som er opplyst vil bli omtenkstom, mer respektert i sitt samfunn og vil bli mer produktiv.²²⁸ Hall fikk kritikk for denne prekenen. Folk fryktet at med en økning i intellektuelle i denne nederste delen av samfunnet, kunne de bli rastløse og ønske å endre sin sosiale posisjon, men Hall viser til at ingenting er så farlig for en fungerende regjering hvor befolkningen er uvitende. Det er de uvitende som er lette å utnytte.²²⁹ Uvitenskap er en synd ifølge mange av prestene og biskopene som taler om utdanning og kunnskap. I Hall sin preken, så sier han at med reformasjonen, så var ikke lenger religion og kunnskap skilt. I tiden med reformasjonen ble også bokstaver og trykkekunst utviklet, så spredningen av kunnskap ble langt enklere.²³⁰

I årene 1776-1820 så er det ikke en eksplisitt antikatolisisme man kan se i kildene. Poenget med tekstene er ikke nødvendigvis å vise leseren hvor farlig katolisismen er, men heller fokuserer på de positive sidene ved USA. Tekster som er kritiske til katolisismen er som regel forsiktige med å kritisere katolisismen og må finne andre måter å kritisere religionen på. En tekst som stiller seg skeptisk til katolisismen er en tekst som heter *The Richmond alarm*. Et verk som tar form i en far og hans sønn som prater sammen. Skrevet av Rees Lloyd og utgitt i 1814. Verket fungerer som en samtale mellom en sønn og en far om diverse kirkesamfunn. Sønnen stiller sin far spørsmål om diverse religioner og hans far gir svar. Gjennom teksten så kommer den romerske katolske kirke opp, hvor faren gir en kort beskrivelse av hvordan den romerske kirke fungerer. Historien til den katolske kirke er definert i denne teksten med særlig et ord, papisme. Papisme spilte en stor rolle i den britiske forskningslitteraturen og papisme er meget sentralt i de amerikanske kildene. Historien faren presenterer er for det meste bare hvordan paven møtte motstand fra europeiske statsmakter og hvordan kongene i Europa kjemper mot papisme.²³¹ Når hans sønn spør om katolisismen i dag, så sier faren først at han ikke ønsker å snakke stygt om noen, så han vil ikke prate om det.²³² Dette gir allerede

---

²²⁷ Orator, 1819. Side 136

²²⁸ Orator, 1819. Side 137

²²⁹ Orator, 1819. Side 138

²³⁰ Orator, 1819. Side 140

²³¹ Lloyd, Rees. 1814. A richmond alarm. Printed by author, Philadelphia. Side 44

²³² Lloyd, 1814. Side 30

et godt syn på hvordan forfatteren sitt syn på katolisismen er. Når han får spørsmål om katolisismen, så sier han automatisk at han ikke vil si noe negativt. Ut ifra dette kan man anta at han ikke har noe positivt å si. Katolikkene blir også beskrevet som trangsynte. Når sønnen spør sin far om katolikkens forhold til protestantene så forklarer faren at katolikkene anser protestantene som hedninger.²³³ Faren og sønnen er også enige om at katolikkene er gode gamblere.²³⁴ Disse to poengene er ikke noe som verken faren eller sønnen bruker noe særlig med tid på, men forfatteren av teksten har tatt med denne lille delen av en spesiell grunn, det er elementer det er lett å angripe katolisismen på. Katolisismens negative syn på protestantismen eller katolikkens gambling vaner er ting som ble brukt mot dem i England, og er ting som vil bli brukt mot dem i USA på et senere tidspunkt. I denne teksten, som i mange av de andre tekstene fra denne perioden, så er ikke disse, sett i et amerikansk protestantisk lys, problemene diskutert eller brukt for å angripe katolisismen.

Det virker heller som forfatteren har skrevet ned noen få setninger om negative forestillinger om katolisismen og så får leseren heller bestemme om han skal mislike katolisismen eller ikke. Faren i teksten er også skeptisk til katolikkens forhold til bibelen. Han sier selv at protestantene er langt mer konsistente angående bibelen og fornuft. Sønnen lurer på om det kan være et oversetnings problem, kanskje bibelen er forskjellig i disse to religionene?²³⁵ Faren selv sier at det naturligvis ikke er umulig, men han sier også at han forstår det er noen forskjeller mellom vår og deres bibel, men han mener fremdeles at den protestantiske bibelen er nærmere den ekte bibelen. Grunnen til at faren mener dette har med reformasjonen og det nye forholdet til Jesus Kristus som kom ut av det. Med reformasjonen så skilte protestantene seg ut ettersom de ikke lenger jaktet ære eller egen personlig vinning, men heller sannheten. Det var for denne sannheten av at mange protestanter risikerte livet sitt. Det var et valg de tok for Jesus og deres egne samvittighet. Dette ledet til stor forakt av paven. Faren sier det at mange protestanter ble torturert av den papistiske inkvisisjonen. Protestantene var fulle av kjærlighet til Jesus og katolikkene var fulle av ondskap, grådighet og stolthet.²³⁶ Den katolske kirkes motivasjoner er et tema som blir diskutert ofte i disse kildene.

---

²³³ Lloyd, 1814. Side 30

²³⁴ Lloyd, 1814. Side 30

²³⁵ Lloyd, 1814. Side 31

²³⁶ Lloyd, 1814. Side 31

En av de vanligste måtene og angripe kirken på er å skrive at kirken ikke jobber for Jesus, men for egen vinnings skyld. I teksten til Lloyd så er dette et punkt som faren forteller til sin sønn. Faren er usikker på om den katolske kirke er en korrekt kirke, ettersom han ikke ser at katolikkene har samme forhold til Jesus. Protestantismen setter Jesus i sentrum, men den katolske kirke kan man likeså godt kalle den romerske kirke.²³⁷ Faren mener at den protestantiske kristendommen er den riktige fordi de turte og si imot en tyrann, en kirke som turte og se feilene og gjøre noe med det. Dette er et viktig poeng mener faren. Det å nekte å se egne feil og aldri reformere seg, gjør den katolske kirke til å fremstå arrogant. Hvordan skal katolikker kunne utvikle seg når de ser seg selv som ufeilbarlige?²³⁸ Det er denne holdningen som gjør den romerske kirken så farlig, mener faren. Når de tror at de er ufeilbarlige, så blir alle riter, ritualer og seremonier, uansett hvor urimelige eller hvor lite de stemmer med de hellige skriftene presset på folk. Dette er et poeng som faren i teksten sier plager han enormt. Det er så mange millioner mennesker innad i den kirken og hvis de fortsetter slik de har gjort, så vil sjelene deres være fortapt for alltid.²³⁹ Denne forklaring sjokkerer sønn veldig, og han sier selv at han finner det vanskelig å tro på.²⁴⁰ Faren mener selv at det kan finnes mange forklaringer på dette, men at den eneste han trenger for å forklare denne grunnen er paven Agatho som i år 678 publiserte en edikt som sa at den romerske kirkes handlinger er handlingene til St. Peter selv. Dette innebærer at alle handlingene som kirken gjør fremover vil være moralske, ukorruperte og fullstendig ufeilbarlige.²⁴¹

En annen forskjell som fare påpeker er tilgjengeligheten til bibelen. Et av problemene som oppstår når du er katolikk på denne tiden er tilgangen til en egen oversatt bibel. Faren forteller sønnen sin at det er vanlig for den katolske kirke å ikke lage bibler som vanlige mennesker kan lese. Bibelen står på latinsk og det er bare prester som får lese og dele innholdet med massene.²⁴² Ideen bak dette er å holde massene uvitende fordi massene må aldri sette spørsmåltegn ved den katolske kirke. Hadde katolikker stilt seg spørrende til den katolske kirke, så ville ikke den katolske kirke kunne gjør som de ville. Seremonier og institusjoner vil for alltid være i kirkens hule hånd.²⁴³ Det er disse tre elementene som farsfiguren i denne

---

²³⁷ Lloyd, 1814. Side 32

²³⁸ Lloyd, 1814. Side 32

²³⁹ Lloyd, 1814. Side 33

²⁴⁰ Lloyd, 1814. Side 34

²⁴¹ Lloyd, 1814. Side 34

²⁴² Lloyd, 1814. Side 35

²⁴³ Lloyd, 1814. Side 35

teksten mener er de viktigste forskjellene mellom protestanter og katolikker. Disse argumentene kommer til å bli brukt i neste kapittel av flere av forfatterne, men i denne teksten så står det ganske klart svart på hvitt om de antatt dårlige sidene til katolisismen, men forfatteren går ikke til et direkte angrep. Den store forskjellen mellom denne teksten og de som kom tidligere i dette kapitelet, er at antikatolske litteratur begynner å bli klarere. Antikatolisismen har alltid vært til stede i kildene presentert i dette kapitelet, men det har gjerne vært litt gjemt bort i tekstene. Noen ganger har det vært en liten kommentar eller en historie som en av forfatterne av reiseskildringene har hørt, men det har vært mulig å se antikatolisisme smått. Teksten til Lloyd er fra 1814, så USA er langt mer stabilt og frykten for å fornærme katolikkene kan virke og ha forsvunnet i en viss grad. Selv om teksten til Lloyd har mye negativt å si om katolisismen, så er poenget ikke å angripe katolisismen, men heller å diskutere forskjellene mellom protestantismen og katolisismen. Etter at faren har forklart sønnen om de største negative forskjellene mellom protestantismen og katolisismen, så fortsetter diskusjonen om katolisismen. Det er i denne diskusjonen hvor man kan se at forfatteren ikke hadde et ønske om å kun angripe katolisismen, men også lære bort.

En av de store forskjellene mellom protestantismen og katolisismen ligger i hyllesten av helgener og bilder. Dette har kirken blitt angrepet for tidligere, og vil bli angrepet for i perioden 1820-1850, men her så skriver Lloyd, gjennom et spørsmål fra sønnen, hvor sønnen spør om ikke denne hyllesten av bilder, ikke er så mye en hyllest av de fysiske bildene, men heller en hyllest av gud gjennom bildene?²⁴⁴ Joda, sier faren. Det er slik katolikkene hyller gud, men han forholder seg skeptisk om dette er den riktige måten. Israelittene gjorde også dette, men det var ikke slik gud ønsket at de skulle hylle han. Faren peker deretter på historien om Moses og hva som skjedde med de som hyllet gullkalven.²⁴⁵ I tekstene som kommer i neste kapittel så vil angrepene på katolisismen ikke bli gjemt bak noe. Som skrevet i innledning av dette kapitelet så er antikatolisismen en del av det amerikanske samfunnet. Det har den alltid vært og den vil den alltid være. I dette kapitelet så har ikke kildene fokusert så mye på katolisismen, men fokuset har heller vært på mange andre ting. I reiseskildringene så var det viktigste fokuset å se og observere menneskene og utviklingen av et nytt land med en helt ny politisk ide, men i de møtene man hadde med folk som snakket om katolisismen eller katolikker, så var det sjeldent noe positivt. I de forskjellige prekene så var det tegn på

---

²⁴⁴ Lloyd, 1814. Side 39

²⁴⁵ Lloyd, 1814. Side 39

antikatolisisme, hvor prestene ikke nevnte katolisismen, men snakket negativt om katolske riter. Fra 1776 og frem til 1820 kan man se en liten utvikling av måten katolisismen blir fremstilt, hvor 1790 så taler George Washington til både den jødiske kongregasjonen og til de amerikanske katolikkene hvor han takket dem for deres bidrag i deres kamp for friheten og håper at dette skal markere en endring i verden, hvor alle land følger i USA sitt fotspor. Denne positive holdningen så ut til å kunne starte en ny hverdag for religiøse i USA, etter at Bill of Rights i 1791 gjorde det umulig for staten og lage en statsreligion. Uansett hva ønskene til de amerikanske lederne var, så viser kildene dessverre at det ikke var helt slikt det spilte seg ut. Antikatolisismen kan man finne i mange av kildene fra denne tiden. Selv om antikatoisismen var noe gjemt, så skulle det endre seg i perioden 1820-1850. I disse verkene fikk antikatoisismen en hegemonisk plass, og forfatterne var ikke redde for å angripe religionen.

Oppsummering

Den amerikanske antikatoisismen i perioden 1776-1820 markerte et stort steg vekk fra England. USA opplever en periode i årene etter 1776 hvor personlig frihet og et ønske om å ikke ende opp som Europa er sentralt. Den nye nasjonen skal ha et nytt politisk system og skal stå foran som et godt eksempel for hele verden. I årene før 1776 så opplevde USA en økning i økumenisk tenking og religionsfrihet var et hett tema allerede da. Kildene fra denne perioden har ikke antikatoisismen som et tema. I reiseskildringene så ligger fokuset på utforskningen av et nytt land. De få gangene det blir snakk om katolikker er det gjerne veldig kort. I prekene så ligger fokuset på fremtiden. Fortidens lenker er kastet av og nå kan endelig mennesker være frie. Selv om periodens holdninger fremstår positive, så er det noen ting som tilsier andre ting. Som sett i brevet skrevet under av *Old Soldier* så kunne katolisismen brukes som et retorisk grep for å motivere soldater. Et annet viktig element fra denne perioden er den protestantiske majoriteten. Som sett i kapittel to så var andelen katolikker i denne perioden veldig lav. Det var ikke nødvendig å anse katolikkene som en trussel til republikken. Innvandringen som skjer fra 1820 og utover derimot, da skjer det en endring i antikatoisismen.

Kapittel fem

Amerikansk antikatolisisme i årene 1820-1850

Som skrevet i innledningskapittelet av denne oppgaven, så er det en stor endring i antikatolisismen funnet i kildene fra USA. I det forrige kapitelet så kom det frem at det var en økning i økumenisk tenking og katolikker ble ikke ansett som en fare for amerikanske verdier. Landet hadde en protestantisk majoritet og landet hadde vunnet sin frihet. Som sett i kapittel fire så kunne man finne eksempler på antikatolisisme hos amerikanerne, men det var ikke et like stort fokus på det. Dette endrer seg drastisk fra 1820 og utover. Som skrevet i innledningen så vil kapitelet deles inn likt som kapitelet om britisk forskningslitteratur, hvor tilnærmingen vil være diskursiv. Hvordan blir katolikker representert og hvilke argumenter bruker forfatterne for å angripe katolikkene. Den første delen vil være den politiske.

Katolisismen som et politisk problem

Katolisismen som et politisk problem er tett knytt om mot den katolske kirkes hierarki. Dette var et punkt som ble tatt opp i den britiske forskningslitteraturen, og det er likheter mellom de og kildene. I dette hierarkiet så er det paven som er den suverene leder, hvor alle som er under han må følge hans ordre. Denne lojaliteten blir kalt papisme. Papisme ble brukt i kapittel tre men kort skrevet så er det et begrepet brukt hovedsakelig for å beskrive faren som paven representerer. Papisme er pavedyrkelse og noe som protestanter tidligere brukte i nedsettende betydning om den romersk-katolske kirke og dens lære.²⁴⁶ En som skriver om den politiske makten paven har er Samuel Morse. Samuel Morse er mannen bak morse alfabetet²⁴⁷ og kom selv fra et hjem med en far som var kongregasjonalist og prest, hvor mange av gudstjenestene bygde på frykten for paven.²⁴⁸ Han har skrevet verket er *Foreign conspiracy against the liberties of the United States* som ble først utgitt i 1835 som artikler i *The New York Observer*, men ble senere utgitt i sin helhet. I dette verket så sammenligner Morse de politiske systemene forbundet med protestantismen i USA og katolisismen i Østerrike. Morse skriver at

---

²⁴⁶ Store norske leksikon. Papisme. Henter her: <https://snl.no/papisme>. Lastet ned: 05.02.18. Skrevet av: Anne Stensvold

²⁴⁷ Store norske leksikon. https://snl.no/Samuel_Finley_Breese_Morse, skrevet av Harald Øverby, 2009. Lastet ned: 02.02.18

²⁴⁸ "Foreign Conspiracy Against the Liberties of the United States." American History Through Literature 1820-1870. . Encyclopedia.com. (March 28, 2017). <http://www.encyclopedia.com/arts/culture-magazines/foreign-conspiracy-against-liberties-united-states>

en ting har disse religionene til felles, det er gud som gir oss autoritet til å styre,²⁴⁹ men likhetene stopper der. Problemet med katolisismen er at denne makten som er gitt, tilhører en mann. I USA så ligger den makten hos folket. Denne fundamentale forskjellen gjør det umulig for katolisismen å kunne være i USA. I katolisismen så svarer du til en hersker, altså paven. Dette forholdet gjør at man svarer til en leder, og de som er under lederen i hierarkiet er slaver.²⁵⁰ Lederen til katolikkene er paven, en som kirken har utnevnt til gudssendebud på jorden og er overlegen vanlig dødelige. Det betyr at statsledere, konger og andre leder er under paven. Det som gjør paven overlegen er ifølge Morse hans rett til å straffe mennesker spiritielt og temporalt.²⁵¹ Dette er riktignok ikke det skumleste med paven, ifølge Morse, nemlig det at ingen protestanter kan bli styrt av noen utenfor landet.²⁵² Protestantiske prester er valgt av folket og kan fjernes av folket. Amerikanske episkopalere velger egne biskoper uten å forhøre seg med England, presbyterianerne er fullstendig uavhengig fra Skottland og metodistene har ikke lenger noe å gjøre med Wesley i gamle landet.²⁵³ Dette faller innenfor et ideal delt av mange amerikanere på denne tiden. Som man kan lese i dette kapitlet, så er mange av forfatterne veldig stolte av de frihetene som USA tilbyr. Religionen din i USA skal ikke være avhengig av noe annet enn din egen tro. Hvor mye sannhet det er i nøyaktig dette er naturligvis mulig å debattere, ettersom mange religioner ble diskriminert i USA, men ifølge loven, så er det ikke lov å diskriminere noen basert kun på deres tro.

Disse representasjonene blir bygget opp av beskrivelser om Østerrike. Morse argumenterer for at det bare er å se på situasjonen i Østerrike, så ser man hvor farlig denne religionen er. I Morse sin bok så sammenligner han Østerrike sin rolle i verket til Morse blir derfor en hund til pavemakten og Italia, skriver Morse. Helt siden reformasjonen har Østerrike vært fienden til protestantismen og hvem er deres innbyggere? Slaver, Både kroppslig og mentalt. Østerrikere, eller katolikker, vokser opp i et samfunn hvor prestene pisker og disiplinere dem, nekter dem egne tanker og ble lært opp i at deres keiser er gud.²⁵⁴ Grunnen til dette ligger hos Østerrike sin leder, Prins Metternich. Metternich spiller en sentral rolle i Morse sitt verk. I verket til Morse så blir ikke historien til Metternich gått igjennom, han blir bare

---

²⁴⁹ Morse, Samuel, 1835. *Foreign conspiracy against the liberties of The United states*. New York observer, New York. Side 50

²⁵⁰ Morse 1835. Side 51

²⁵¹ Morse 1835. Side 51

²⁵² Morse 1835. Side 59

²⁵³ Morse 1835. Side 60

²⁵⁴ Morse 1835. Side 44

etablert som en av de farligste mennene for amerikansk frihet. Metternich, eller Clemens von Metternich, var en østerisk statsmann og en av Europas mest betydningsfulle statsmenn på starten av 1800-tallet.²⁵⁵ Grunnen til at Metternich får en så sentral del i mye av litteraturen fra denne perioden er på grunn av hans rolle i Wienkongressen. Metternich ønsket å stabilisere forholdene i Europa etter Napoleons krigene og for å skape stabilitet motsatte han seg alle territorielle endringer og ved å slå ned på alle revolusjonære bevegelser i Tyskland og Italia.²⁵⁶ Dette gjør at Metternich blir fremstilt en som jobber direkte mot frihet.²⁵⁷ Morse skriver at Østerrike har sendt tropper til Hellas for å hjelpe tyrkere å undertrykke grekere, han knuste den spanske friheten ved å indusere Louis XVIII og når Sicilia, Napoli og Genoa i 1821 kastet slaveriets lenker bort, sendt Metternich 30.000 soldater til Italia for å gjenopprette orden, men det han egentlig gjorde var å gjeninnsette despotismen.²⁵⁸ Gjennom dette kapitelet så blir det etablert at Metternich, som Morse kaller han, er Europas frihets største fiende.²⁵⁹ Morse er ikke alene om å trekke frem Metternich. Forbes skriver også om Metternich. Morse skrev om midnattsprinsen Metternich, som med sine tropper knuste alle steder der «frihetens lys» var, og en annen forfatter, Forbes skriver om katolikkenes mørke brorskap og deres plan for å ødelegge friheten.²⁶⁰

H. Forbes har skrevet boken *A few words on popery and despotism*. Dette er et verk utgitt for å opplyse og lære opp mennesker i Boston Young Men's society i de farene papisme innebærer og pavens tette bånd med despotene i Europa. Forbes har i likhet med Morse tatt for seg det politiske aspektet ved katolisismen i Europa. I Forbes sitt verk så har han skrevet at i Europa så er det bare to partier, liberale og anti-liberale.²⁶¹ Denne dualistiske tankegangen er ikke noe nytt for mange amerikanere, ikke bare på 1800-tallet, men også i moderne tid. Flere av forfatterne av disse kildene har lett for å se verden fra et dualistisk perspektiv, med en klar grense mellom seg selv og de andre. I Morse sitt verk så skriver han mye om Østerrike og den despotiske skyggen som det landet har etterlatt seg i Europa og fokuserer mye på hvordan paven, den onde, har gått inn i flere stater som ønsket frihet og knust det håpet.

---

²⁵⁵ Store norske leksikon. *Clemens Von Metternich*. Finnes her: https://snl.no/Clemens_von_Metternich. Lastet ned: 20.04.18

²⁵⁶ Store norske leksikon. *Clemens Von Metternich*. Finnes her: https://snl.no/Clemens_von_Metternich. Lastet ned: 20.04.18

²⁵⁷ Morse 1835. Side 44

²⁵⁸ Morse 1835. Side 45

²⁵⁹ Morse 1835. Side 45

²⁶⁰ Forbes, H. 1850. *A few words on popery and despotism*. Forelesning fra 1850. Side 3

²⁶¹ Forbes 1850. Side 14

Morse har gjennom sin tekst malt et bilde av den manipulerende pavestaten som gjør slaver av sine innbyggere og omtalt USA som et politisk og religiøst fristed, som alle land bør jobbe for å emulere. Slike eksempler er med på å skape et klart skille mellom den gode og den onde.

I Forbes sitt verk så har han skrevet at de liberale er partiet for de som ønsker fremgang og et sivilisert samfunn, gjerne ledet av befolkningen.²⁶² Dette partiet blir ofte assosiert med ønske om nasjonal frihet, ytringsfrihet, skolegang for alle og retten til å velge egne styresmakter, etterfulgt av mottoet, gud og folket.²⁶³ Denne tanken om at makten ligger hos mennesket og at gud er den eneste som dømmer deg, er den samme ideen som mange av de andre forfatterne presenterer i sine verk. De anti-liberale kalles for konservative, eller de som opprettholder orden, men ifølge Forbes så er dette bare et spill for galleriet. Deres egentlig mål er undertrykkelse av mennesker. Dette er et parti som har historie som går flere hundreår tilbake i tid, men som alltid har jobbet med å angripe deres bytte, den vanlige mannen i gata.²⁶⁴

Forbes skrev i sin innledning at hans verker ble sensurert gjennom jesuittenes hemmelige kanaler.²⁶⁵ Jesuittordenen er en klerikal orden i den romersk-katolske kirken, dannet i 1540. Deres oppgave er å la seg sende ut av paven på hva slags misjonsmark eller arbeidsfelt i kirken. Deres historie er full av lærde som har forsvart deres og katolisismens orden siden deres begynnelse.²⁶⁶ Dette gjør at de er lette å kritisere for mange av forfatterne fordi de aldri følger noens ordre unntatt paven. Jesuitt blir også en måte og skrive diskriminerende tekster om katolikker, utenom å bruke ordet katolikk. Dette er nødvendig fordi de bor mange katolikker i USA allerede, så for å kunne skrive trakasserende tekster om katolikker, uten å fornærme de som allerede bor i USA, så ble jesuitt en godt alternativ.

Paven som en politisk brikke, har allerede blitt etablert, men han alene ville ikke fungert som et antikatolsk virkemiddel uten jesuittene. I teksten til Morse så er det jesuittene som for skylden for forurensingen, eller manipuleringen av andre katolikker. Jesuittene planla og

---

²⁶² Forbes 1850. Side 14

²⁶³ Forbes 1850. Side 14

²⁶⁴ Forbes 1850. Side 14

²⁶⁵ Forbes, H. 1850. Side 1

²⁶⁶ Store norske leksikon, Jesuittordenen. Hentet her: <https://snl.no/Jesuittordenen>. Lastet ned: 07.02.18. Skrevet av Per Bjørn Halvorsen

bruke alle katolikkene som fikk statsborgerstat til å bryte ned og ødelegge alle de amerikanske institusjonene. Dette kunne gjøres på flere forskjellige måter. Katolikker kunne få beskjed fra en prest om hvilken mann de skulle stemme på, så ville katolikker stemme på den samme mannen. Hvis personen de stemte på var en person som ville introdusere papisme til massene, så var det lite protestanter kunne gjøre. Hvis en mann med slike hensikter ville få politisk makt i USA, så ville han ha rett på alle de samme privilegiene som andre valgte. Jesuittene og katolikkene kunne enkelt ødelegge den protestantiske sabbaten ved å selge varer og jobbe eller så kunne jesuittene love støtte til grådige menn som ikke brydde seg om nasjonens velgående.²⁶⁷

En forfatter som skriver om farene med jesuittene er Watchman. Han er forfatter til en av de større kildene i denne oppgaven, skrevet i 1834. Han oppgir ikke sitt ekte navn, men bruker Watchman som kan oversettes til noe som vaktmann. Grunnen til at dette kan oversettes slik er fordi det kommer frem i teksten at det forfatteren ønsker å gjøre er å beskytte USA fra en fremmed makt. Dette er et verk som tar for seg papismens historie, utvikling, doktriner, praksiser og institusjoner. Verket kan klassifiseres som et opplysningsverk med et formål om å lære leseren om papismen. I verket til Watchman så blir de fremstilt som en skyggeorganisasjon som jobber utrettelig for paven.²⁶⁸ Som mange av de andre forfatterne i dette kapitlet, så blir jesuittene fremstilt som en verdensomspennende organisasjon som kun svarer til paven, men som gjennom deres gospel og manipulering av konger og prinser, har klart å lure seg inn i høye og viktige posisjoner.²⁶⁹ Forfatterne skriver at dette er en gruppe man må være forsiktig med, ettersom de har lurt seg inn i mange høye posisjoner, konvertert mange konger til deres sak og har enorme ressurser. Selv om denne gruppen virker som vanlige dedikerte prester, så mener forfatteren at dette er en umoralsk og sludr gruppe. Grunnen til dette ligger hos lederen til jesuittene. Lederen til jesuittene blir valgt for livstid og hele gruppen må adlyde hans ordre. Dette gir lederen en despotisk makt over alle medlemmer, samt alle interessene til organisasjonen. Lederen kan heller ikke stilles ansvarlig for noen ting, bortsett fra, fra paven selv. Lederens originale oppgave er å opprettholde ordenen fra Roma, men han reiser istedenfor fra provins til provins og sjekker hvordan arbeidet til jesuittene går

---

²⁶⁷ Morse 1835. Side 73-75

²⁶⁸ Watchman, 1834. *History of Popery*. Publisert av John P. Haven, New York Side 132

²⁶⁹ Watchman 1834. Side 132

og når han forlater en provins, har han tjent store penger. Disse inspeksjonene er et annet viktig element i å trene jesuittene, ettersom de vet at deres leder, en som bestemmer over hele deres eksistens, kommer på inspeksjon ofte, så blir den slaviske underdanigheten igjen et tema.²⁷⁰ Det store fokuset på hierarki blir igjen sentralt i jesuittordenen. En av hovedargumentene mot papismen var den sterke hierarkiske holdningen kirken hadde, men det blir igjen brukt mot jesuitt ordenen. Som etablert i kapittel 5, så fikk prestene i USA en høy stilling blant vanlige folk, fordi det var mange som ikke fikk med seg nyheter uten at de ble fortalt det av prester.

En av tekstene som skriver om Jesuittene er W. C Brownlee. Han har skrevet boken *Secret instructions of the Jesuits* som ble utgitt i år 1841. Verket skal være en tekst skrevet av en jesuitt og handler om de hemmelige planene til jesuittene. Brownlee selv var ikke en jesuitt, han var en protestantisk prest²⁷¹, så denne teksten har som hensikt og sverte jesuittene. Brownlee deler frykten for katolikker på samme måte som flere av forfatterne, særlig deres arbeidet med å skaffe seg høye stillinger i samfunnet. I det første kapittelet av denne boken så går Brownlee gjennom det han mener er regler som alle jesuitter følger når de kommer til et nytt land. En av reglene er å være ydmyk og å jobbe seg oppover i systemet. Du må komme deg inn i maktsirkelen.²⁷² Når du har klart det, må du overbevise makthaverne at dere tenker de samme tanker og puster den samme luften. Makthaverne må tro at dere er på samme side.²⁷³ Du må også passe på å ikke kjøpe store mengder land. Det kan virke mistenkelig. Hvis du finner noe som passer med våre planer, finn en venn du kan stole på som kan kjøpe det for deg.²⁷⁴ Hvis du møter vanlige borgere så må du lure alle til å tro at du har kommet til dette landet for å lære og inspirere unge mennesker. Du må gjøre det klart at du ikke gjør dette for en belønning, så ingen mistenker at du er der for noe annet.²⁷⁵

---

²⁷⁰ Watchman 1834. Side 133

²⁷¹ Brownlee, William Craig. 1833. *The religious controversy between the Rev. Dr. W. C. Brownlee, on the part of the Protestants, and the Rev. Dr. J. Power, Thos. C. Levins, and Felix Varela on the part of the Roman Catholics*. Publisert av Boyle & Benecict, Philadelphia. Side 1

²⁷² Brownlee, William Craig. 1841. *Secret instructions of the Jesuits*. Publisert av: Charles K. Moore, New York. Side 32

²⁷³ Brownlee, 1841. Side 32

²⁷⁴ Brownlee, 1841. Side 33

²⁷⁵ Brownlee, 1841. Side 34

Det er viktig å huske på at dette er skrevet av en protestant og ikke en jesuitt. Reglene som Brownlee skriver at alle katolikker følger er veldig like de farene som jesuittene blir fremstilt som i mange av de andre kildene. Som lest i kapitelet om britisk forskningslitteratur, så er ikke denne fremstillingen av jesuitter uvanlig. På samme måte som paven blir beskrevet mer som en politisk institusjon, så blir jesuittordenen en skyggeoperatør, hvor alle verdens ledere må være forsiktige, fordi det kan være en jesuitt blant deg. I boken til Brownlee så blir neste del av kapitelet satt av til å handle om hvor i et samfunn man må prøve å infiltrere. For Europa sin del, så er det prinser, men i USA så er det alle menn med makt.²⁷⁶

Menneskene med makt må jobbes med, skriver Brownlee. Man må stå ved deres side og oppmuntre, oppfordre og hjelpe dem med hver minste ting.²⁷⁷ Noe av de viktigste du må gjøre er å håndtere alle andre rundt makthaveren. Hvis en leder har lyst å gjøre noe, men resten av hans hoff eller kollegaer ikke vil, så er det opp til deg, jesuitten, å fortsette med oppmuntringen av lederen og å overbevise de andre rundt han om at dette er en god ide.²⁷⁸ Men, her må du være forsiktig. Du må aldri være eksplisitt, hold deg vag. Du må styre dem dit du vil, men de kan ikke skjønne at det var deg.²⁷⁹ En slik fremstilling av jesuitter er skadelig for jesuittene. I kildene utvalgt for denne oppgaven så kan man notere seg at jesuittordenen ikke blir veldig godt forklart. Hva de tror på eller hvordan hierarkiet i ordenen er, blir ikke diskutert. De fleste beskriver de som Brownlee gjør. En udefinerbar gruppe som paven har sendt ut for å holde styr på monarker eller et lands ledere.

Under paven og jesuittene, så kommer de vanlige katolikkene. Som sett tidligere så har paven og jesuittene blitt representert som de som styrer fra skyggene, manipulerer vanlige katolikker. Katolikkens evne til å tenke selv og ta egne valg er ofte en av de elementene som forfattere fra denne perioden bruker for å angripe katolisismen. Lyman Beecher skriver i sin bok om en hendelse i Boston, hvor i fem dager så var byen under militært oppsyn og alle offentlige forelesninger ble avlyst, hvor vanlig menn måtte se seg over skulderen for å passe på å ikke si noe som kan støte katolikker, i frykt for å bli angrepet av en katolsk mobb. Dette var fordi det var en katolsk prest som hadde en messe. Beecher stiller spørsmål om dette er en

---

²⁷⁶ Brownlee, 1841. Side 35

²⁷⁷ Brownlee, 1841. Side 35

²⁷⁸ Brownlee, 1841. Side 36

²⁷⁹ Brownlee, 1841. Side 36

type hverdag man skal ha i USA.²⁸⁰ USA skal være et land for personlig og religiøs frihet, men når en minoritet av katolikker gjør vanlige amerikanere nervøse i Boston, er det en hverdag som kan aksepteres?²⁸¹ Dette er bare et eksempel på hvordan katolske prester, ifølge Beecher, misbruker makten og tvinger katolikker til å gjennomføre voldelige handlinger. Fremstillingen av katolikker som dette er ikke uvanlig. Katolikkene blir i mange av disse tekstene fremstilt som slavisk underdanige. Dette betyr at katolikkene ikke klarer å ta egne valg, noe som gjør dem uegnet å være en del av det amerikanske samfunnet, ifølge mange av disse tekstene. En som stiller spørsmålsteget til katolikkenes plass i USA er, Morse. Morse har tidligere i boken sin skrevet om Østerrike og Metternich, og for å overbevise leseren at katolikker ikke burde komme til USA, trekker han de frem igjen. Morse skriver ikke bare om katolikkenes underdanighet, men også nøyaktig hvem som sitter med makten over alle disse menneskene. Morse retter fokuset mot Østerrike, som er ledet av katolske prinser og som ikke bare er en trussel til den amerikanske friheten, men også det europeiske.²⁸²

Nøyaktig hvor ødelagt et land kan bli av religion er et annet element som Morse skriver om. Østerrike blir den store synderen igjen. Dette er et land der slaver fremdeles lever i en skygge fra middelalderen, hvor lyset fra 1800-tallet har blitt stengt ute.²⁸³ Det er menneskene fra disse landene Morse frykter skal komme til USA. Hvordan kan mennesker som har levd under en tyrann klare å sette pris på den amerikanske friheten? Morse stiller også spørsmål om ikke katolikker som innvandrer har en politisk agenda. Hvorfor skulle katolikker innvandre til USA, når de har en religion som har vært den republikanske protestantismens direkte motpart helt siden Luther og reformasjonen?²⁸⁴ Dette er ikke Morse alene om å stille spørsmål ved. Beecher skriver i sin tekst at katolikkens tro ikke passer med det amerikanske samfunnet. I boka til Beecher så tar han opp om katolikker er ærlige i sin tro, noe han selv innrømmer at de er.²⁸⁵ Problemet, derimot, er at selv om de er ærlige i sin tro, så er det ikke sikkert at deres tro passer med det politiske systemet i USA. Beecher skriver det at det ikke er så viktig å bare tro, men i hvor stor republikansk grad de tror. Det han mener er at går den katolske tro samlet med USA sitt politiske system. Så lenge katolikkene vil ha universal utdanning (utdanning

---

²⁸⁰ Beecher 1835. Side 95-96

²⁸¹ Beecher 1835. Side 97

²⁸² Morse 1835. Side 43

²⁸³ Morse 1835. Side 46

²⁸⁴ Morse 1835. Side 47

²⁸⁵ Beecher 1835. Side 88

Beecher mener at USA har), en riktig forståelse av bibelen, at de aksepterer alle friheter og religioner og at vi kun kan dømmes av gud og lovene i landet, så er alt greit.²⁸⁶

---

²⁸⁶ Beecher 1835. Side 88

THE PAPAL OCTOPUS.

Romanism is a Monster, with arms of Satanic power and strength, reaching to the very ends of the earth, the arm of superstition crushing the American child, that of subversion crushing the American Flag, that of bigotry crushing the American Public School, that of ignorance crushing the credulous dupe, that of corruption crushing the law of the land, that of greed grasping public moneys, that of tyranny destroying freedom of conscience, freedom of speech, freedom of the press, all over the world—*per totam orbem terrarum.*

Figur 1: Crowley, Jeremiah J. 1913. The Pope: Chief of White Slavers High Priest of Intrigue. Tilgjengelig her: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/19/Anti-Catholic_octopus_cartoon.jpg. Lastet ned: 23.03.18.

Figur 1 viser en av de vanligste karikaturene av den katolske kirke. En av de mest brukte argumentene mot katolisismen var pavens kontroll over hele kirken. Paven har sine armer inne i alle aspektene ved kirken og styrer den. Bilde et fra en senere periode enn 1850, men de samme argumentene kan finnes både før og etter 1850.

Utenom Forbes og Morse, så er det flere av forfatterne som fremstiller katolikker som en politisk trussel. En som fokuserer på den politiske trusselen til jesuittene er Melancthon W. Jacobus. Jacobus var en presbyteriansk prest.²⁸⁷ Han har skrevet *Popery Against Common School Education*. Jacobus kaller katolisismen for en politisk religion.²⁸⁸ Det å anse katolisismen som en politisk institusjon er ikke noe som Jacobus er alene om, men det er ingen av de andre forfatterne som går rett ut å kaller det en politisk religion. Bevisene som forfatteren legger fram for dette er jesuittenes handlinger i Europa, som å legge all undervisning under pavens kontroll.²⁸⁹ Den politiske faktoren er et ofte brukt argument i disse tekstene. Grunnen til dette er fordi det gjør det mulig å angripe katolisismen, uten å bryte loven. I 1791 blir religionsfrihet en føderal lov og ga teknisk sett alle borgere i USA de samme rettighetene. Det er derfor mange av forfatterne av antikatolske tekster beskriver katolisismen som et politisk problem. De angriper ikke troen deres, det passer ikke inn med de amerikanske verdiene som gjør USA så flott, men angriper heller katolisismen gjennom den politiske faren den kan være. I disse brevene så blir katolisismen angrepet gjennom biskop O'Connor sitt angrep på det amerikanske utdanningssystemet. Grunnen til at det amerikanske blir angrepet av O'Connor er fordi han tilhører en kirke som er imot det amerikanske systemet. Jacobus skriver at katolisismen er imot opplæring av massene.²⁹⁰ Bevisene for dette finner man i dokumenter i Europa, skriver Jacobus, hvor han siterer fra *The Sheperd of the Valley*. Disse sitatene sier at katolikkene ikke er redd for å spre informasjon, men er redd for informasjon som er feil.²⁹¹ Dette mener Jacobus er feil. Katolikker er ikke redd for feilinformasjon, men er redd for informasjon som kan skade pavens suverenitet. Et annet problem som katolisismen har med gratis utdanning, er nettopp det at den er gratis. Jacobus er ikke den første av forfatterne i dette kapitlet som skryter av USA og friheten man her i det landet. Denne friheten blir forstått av forfatterne som fri presse, religionsfrihet, ytringsfrihet og lignende. I mange av disse verkene så er det nettopp dette paven og hans undersåtter ønsker å ødelegge. I brevet til Jacobus så skriver han at dette gjør katolisismen uegnet for USA. De befinner seg i et system som nekter amerikanere retten til å utdanne egne barn.²⁹² Disse brevene gir også et godt bilde på hvordan skolesystemet i USA ble sett på av

---

²⁸⁷ Hathi Trust – Digital library. *Notes, critical and explanatory, on the book of Genesis/By Melancthon W. Jacobus*. Finnes her: <https://catalog.hathitrust.org/Record/012278234>. Lastet ned: 14.05.18

²⁸⁸ Jacobus, Melancthon W. 1853, *Popery Against Common School Education*. Presbyterian Board of Publication, Philadelphia. Side 9

²⁸⁹ Jacobus 1853. Side 9

²⁹⁰ Jacobus. 1853. Side 11

²⁹¹ Jacobus 1853. Side 11

²⁹² Jacobus 1853. Side 12

amerikanere. Et av disse brevene ble sendt til guvernøren i Pennsylvania, William Bigler. I dette brevet kommer Jacobus med en oppfordring til guvernøren hvor han sier at han guvernøren ikke må bikke under for presset fra katolikkene.²⁹³

Denne oppgaven startet med et sitat hentet fra Lyman Beecher sin bok. Han fryktet at store bølger med katolske innvandrere ville lede til at det vil at en ny stat ville bli skapt innad i USA. Beecher sin bok tar for seg utdanningssystemet i USA. Lyman Beecher frykter for hva de vanlige katolikkene planlegger med utdanningssystemet. Hovedproblemet Beecher tar opp i sin bok er hvordan de offentlige og religiøse frihetene skal best kunne tas vare på i vesten.²⁹⁴ Når Beecher skriver vesten, så mener han USA. Gjennom teksten legger Beecher særlig vekt på hvor forskjellig han anser vesten og østen. Vesten er et paradys for frihet og egne valg, men østen blir kontrollert av tyranner og despoter. For å opprettholde det Beecher mener er vestens idealer, kort fortalt frihet, så må fremtidens borgere bli opplært gjennom vestens utdanning.²⁹⁵ Denne utdanningen skal komme fra vesten og lære opp barn i vesten. Han skriver at det er ingen andre land i verden som kan oppnå en slik grad av frihet som USA har klart, og for å opprettholde dette, så må lærerne være troende menn. Beecher skriver at kun med troende menn vil republikanske institusjoner som skole, universiteter og biblioteker ikke forsvinne. Steder hvor prising av herren forsvant ville skoler bli dårligere og kirker ville bli til barer.²⁹⁶

Denne holdningen gir et godt bilde hvor høyt Beecher anser den amerikanske modellen. Han vier naturligvis noen sider til hvordan den europeiske modellen er, og skriver at:

«Until Europe, by universal education, is delivered from such masses of feudal ignorance and servitude, she sits upon a volcano, and despotism and revolution will arbitrate her destiny»²⁹⁷

Man kan lese flere ting fra dette sitatet. Ikke nok med at det viser hvordan Beecher anser europeisk utdanning som ignorant, men også den slaviske underdanigheten kommer også frem i dette sitatet. Det er liten tvil om at Beecher ikke vil at den europeiske

---

²⁹³ Jacobus 1853. Side 18

²⁹⁴ Beecher, Lyman, 1835. *A plea for the West*. Truman & Smith, Cincinnati. Side 13

²⁹⁵ Beecher 1835. Side 13

²⁹⁶ Beecher 1835. Side 24

²⁹⁷ Beecher 1835. Side 39

utdanningsmodellen skal ta rot i USA, og dette blir til et av hans argumenter for at katolisismen i seg selv ikke passer inn i USA. Beechers sterke ønske om å utdanne folk for vesten gjør det også vanskelig for katolikker å være en del av det amerikanske samfunnet. Beecher stiller spørsmålet om hvordan en protestantisk lærer kan lære opp unge mennesker i herrens formaning og så overlate disse til en katolsk mann. Den protestantiske læreren ville ha brutt sine løfter til gud. Katolikker kan ikke være lærere i USA, ettersom deres kunnskap kommer fra Europa, et kontinent dynket i katolisisme som er i konstant konflikt med frihet? Hvordan kan amerikanere la unge og påvirkelige barn tilbringe tid med slike mennesker?²⁹⁸ Frykten Beecher har for katolikkens plan kommer godt frem i disse sidene. Katolikker er for påvirket av Europa og kan derfor ikke være en del av det frie USA. Et annet problem, ifølge Beecher, er påvirkning. Beecher har gjennom sin tekst oppfordret protestanter til å ikke la katolikkene ta seg av utdanning, og en av argumentene han kommer er nettopp det at katolikker påvirker elevene.²⁹⁹ Den katolske doktrine er for integrert i den katolske hverdag, så de klarer ikke, å ikke påvirke protestantiske barn. Denne påvirkningen er negativ fordi over tid så vil den korrumpere barna. De kan bli skeptikere, hengivende tilhengere eller i verste fall venner og forståelsesfulle ovenfor katolikker.³⁰⁰ Uansett om katolske lærere ikke mener å påvirke elever, kan man stoppe påvirkning? Ild vil alltid brenne og gift vil alltid ødelegge, skriver Beecher. Uansett om katolikker påvirker eller ikke, så er det holdningene deres og svarene de gir som vil påvirke barn.³⁰¹

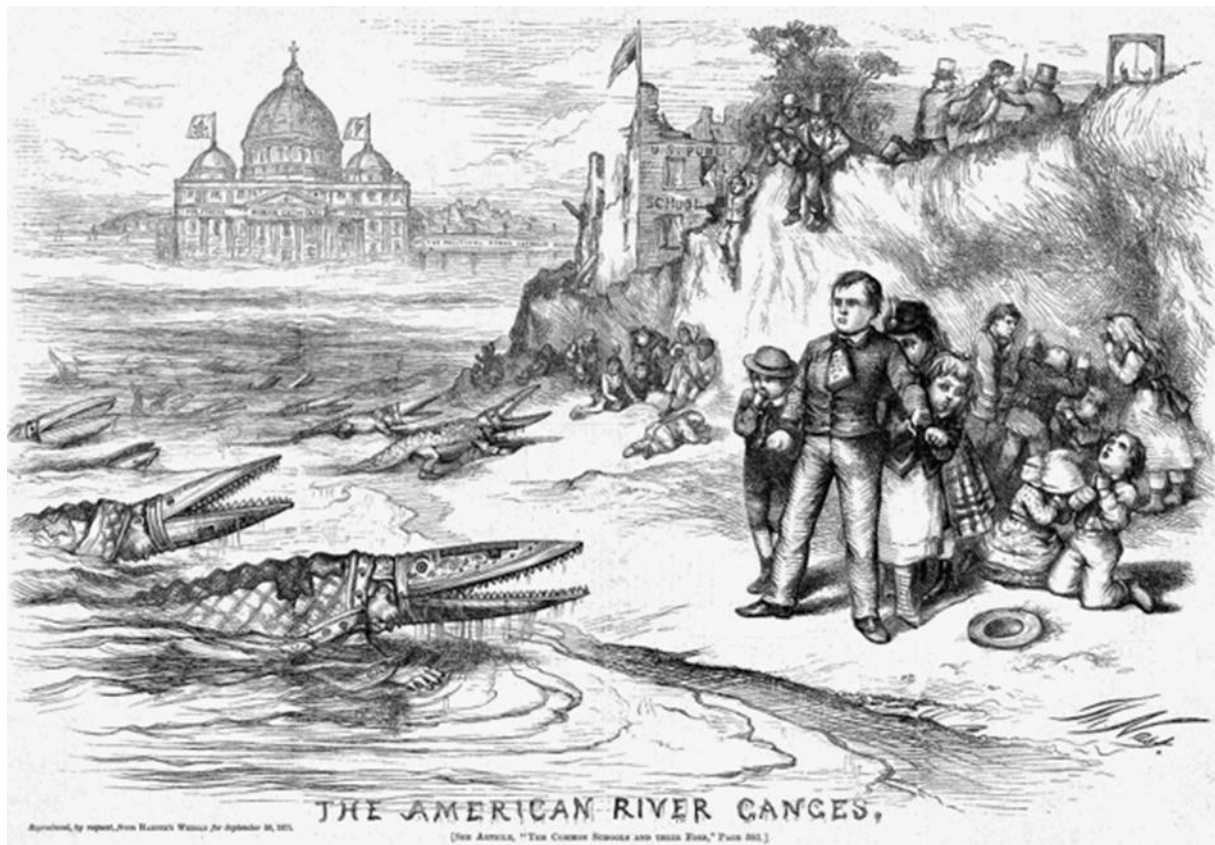
---

²⁹⁸ Beecher 1835. Side 113-115

²⁹⁹ Beecher 1835. Side 97

³⁰⁰ Beecher 1835. Side 98

³⁰¹ Beecher 1835. Side 99

Figur 2: - Nast, Thomas. 1875. *The American river Ganges*. Digitalisert bilde, tilgjengelig her: <http://www.nybooks.com/daily/2010/08/27/catholics-muslims-mosque-controversy/>. Lastet ned: 23.03.18. Figur 1 er et bilde tegnet av Thomas Nast og er en illustrasjon som viser katolske prester og deres angrep på den amerikanske skolen. Bildet er tegnet i 1875, men bygger på de samme argumentene som Jacobus og Beecher.

Katolisismen som et moralsk problem

Et moralsk problem betyr i denne sammenhengen at katolikkens moralske oppførsel ikke passer inn med den korrekte moralske oppførselen til protestanter. Protestantisk moral ble en sentral del av hverdagen til amerikanere. Som forklart i kapittel to så ble protestantisk tro de uskrevne moralske reglene folk skulle følge og når katolikker gikk utenfor disse, så kunne de angripes.

Paven sitter alene på toppen av de katolske hierarkiet og har fått rollen som gudsrepresentativ her på jorden. Denne ideen føler amerikanerne ikke passer inn i det amerikanske samfunnet. Pavens makt er det flere av forfatterne som har diskutert i sine tekster. En av de som skriver om dette er Watchman. De første kapitlene av dette verket er historien og oppbygningen av papismen, så det er ikke like sentralt for denne oppgaven, men i kapitlene som kommer, før man et bedre innsyn av hvordan man kunne forstå papismen rundt midten av 1800-tallet. Noe av de som blir diskutert er hvordan paven har så mye makt som han har. Denne delen er ikke like hardtslående angående den manipulerende presten som noen av de andre verkene, men prøver heller en mer formel og akademisk fremstilling. Dette endrer ikke det faktum at det som står skrevet i verket er antikatolsk, men det har en litt annen framgangsmåte. I dette verket blir det stilt spørsmål til rollen paven har i samfunnet. Forfatteren trekker frem at ideen om at paven er guds representativ her på jorden og suveren leder av kirken er feil og stammer fra når St. Peter ble valgt til første pave. Logikken bak dette er at Peter ble valgt til overhode av kirken, derfor må etterfølgeren til Peter også være et overhode av kirken.³⁰² Dette er bare et plot satt i gang av mennesker lojale til paven, mener forfatteren. Hele denne tankegangen kommer fra et sitat fra Jesus som sa: «*Thou art Peter, And upon this rock I will build my church, and the gates of Hell shall not prevail against it.*»³⁰³

Dette argumentet mener forfatteren at katolikkene har brukt for å kunne fortsette med å si at paven er en suveren figur i kirken. Argumentet funker ikke, skriver forfatteren, ettersom Peter fornektet sin herre, klarte ikke motstå helvete og hvis Peter, som skulle være den suverene lederen av kirken forsvant, da forsvinner også behovet for en suveren leder.³⁰⁴ Ideen om at Jesus også tillot hans kirke og bli ledet av et menneske er feil, ettersom mennesker ikke er perfekte skapninger. Hvorfor ville man da latt noen få en rolle som suveren leder? Et annet

---

³⁰² Watchman 1834. Side 45

³⁰³ Watchman 1834. Side 46

³⁰⁴ Watchman 1834. Side 46

argument som forfatteren mener papismen bruker er nødvendigheten til paven. For at katolikker skal kunne bli styrt, så må det være en pave som styrer kirken. Hvis man skulle latt mennesker ha egne meninger, så ville det ikke vært behov for en pave. Dette ville også ledet til splittelse innad i kirken, noe de katolske lederne ikke vil se.³⁰⁵

Pavens rolle er ikke det eneste som Watchman skriver er et problem med den katolske tro. En av de store teologiske forskjellene mellom protestantismen og katolisismen er helgener. De teologiske forskjellene i seg selv er ikke så viktig for denne oppgaven, men Watchman skriver at katolikkene ikke priser gud på den riktige måten. I verket til Watchman så har han også et kapittel om statusen til paven i den katolske kirke. Problemet med pavens posisjon, argumenterer Watchman, er at i den katolske tro så har paven fått en posisjon som ingen mann noen gang skal kunne ha. Ifølge kristendommen så finnes det kun en Gud og det er ikke lov å hylle rivaliserende guder eller en Guds undersått. Et annet viktig element er at Gud ikke skal hylles gjennom et bilde eller lignende. Grunnen til dette er fordi de aldri har eller aldri kommer til å eksistere en verdig representasjon av Gud.³⁰⁶ Det første problemet med katolisismens hyllester ligger i at de hyller flere forskjellige profeter. Watchman skriver at det ikke er uvanlig for katolikker å ha visuelle representasjoner av jomfru Maria i deres hjem som de tilber. Slik blasfemi er skadelig, ettersom Jomfru Maria ikke er en gudommelig person. Allikevel så blir katolikker lært opp i å hylle og ære Maria for hennes renhet og ærbødighet. Grunnen til dette ligger i at katolikkene har blitt narret til å tro at Maria kan kontrollere Jesus, som igjen kan kontrollere gud. For å bevise at katolikkene tenker på denne måten, så har Watchman lagt med noen utdrag fra papistiske bøker, hvor det står skrevet hvordan å tilbe henne og hvordan å ære hennes minne.³⁰⁷

Noe slikt ville ikke vært naturlig i USA. Som lest tidligere i kapittel 2, den historiske bakgrunnen til antikatolisisme i England og USA, så var en av de viktigste punktene for den amerikanske religionsfriheten retten på egen dømming og ditt egne personlige forhold til gud. For amerikanerne så finnes det bare en Gud og all annen hyllest blir feil. Ifølge Watchman, så finnes det engler som ikke våger mota menneskelig hyllest, hvordan skal Jomfru Maria kunne

---

³⁰⁵ Watchman 1834. Side 47

³⁰⁶ Watchman 1834. Side 236

³⁰⁷ Watchman 1834. Side 239-240

ta imot det da? Katolikkenes hyllest av Maria passer dårlig med hvordan USA sitt religiøse miljø fungerer. Som det står i Bill of Rights, så har alle lov til å tilbe den guden de mener er sann, men å be til Maria? Det å gi en vanlig dødelig en slik status viser bare hvor upassende papistene og katolikkene hadde passet inn i USA. Et annet element som gjør katolisismen problematisk ifølge Watchman, er ikke bare deres fokus på helgener og profeter, men den rollen katolikker gir paven.³⁰⁸ Problemet som oppstår med at pavens figur er så suveren som den er i katolisismen, er at alle som vokser opp, vokser opp i hans skygge. Det du lærer, har blitt godkjent av paven. Watchman trekker frem Galileo Galilei som et skrekkeeksempel på hva som skjer hvis du oppdager noe som ikke stemmer med kirkens eksisterende syn.³⁰⁹

Men utenom spørsmålet om hvordan paven kan styre utdanning, hvor mye styrer paven de vanlige menns moralske hverdag? Stor påvirkning ifølge Watchman. I dette verket beskriver forfatteren et system med paven på toppen, men bordeller og gambling buler under seg hvor paven tjener enorme mengder med penger, og hvor kommer disse pengene fra? Den vanlige mannen. Watchman skriver at dette er et klassisk eksempel på den babylonske horen, som er en bibelsk fortegnelse på Verdensmakten Roma, men som forleder til umoral og ugudelighet.³¹⁰ Den babylonske hore, eller skjøge, har ofte vært brukt som et eksempel for å bevise hvor umoralsk katolisismen egentlig er, som vi så allerede i kapittel 3, Den britiske antikatolsismen. Grunnen til dette er fordi, de umoralske handlingene som er tett knytt opp til henne. Utenom dette så skriver, så tar verket til Watchman seg doktrinen til papismen. I de andre verkene i dette kapitelet så har det allerede blitt etablert at den slaviske underdanigheten var noe de fleste forfattere av antikatolsk litteratur mente eksisterte, men hvordan å forklare hvorfor det var slik, er forskjellig. En ting som ble gjort for å forsikre seg at makten ikke forsvant var å nekte mennesker som ikke var opplært av dem å tyde bibelen. Etter det Luther hadde gjort, tyde den på en annen måte enn den katolske kirken, så ble det nødvendig å stoppe muligheten for at en slik hendelse skulle skje igjen.³¹¹ En endring av forståelsen av hva en nattverd egentlig er, ble også endret. For å legitimere egne handlinger, så ble brød og vinen inntatt under nattverden beskrevet som Jesu Kristus ekte blod og kjøtt.³¹² Denne handlingen

---

³⁰⁸ Watchman 1834. Side 404

³⁰⁹ Watchman 1834. Side 412

³¹⁰ Store norske leksikon. Den babylonske skjøge. Hentet her: https://snl.no/den_babylonske_skj%C3%B8ge. Lastet ned: 08.03.18

³¹¹ Watchman 1834. Side 156

³¹² Watchman 1834. Side 167

kan virke liten og ubetydelig, men i tiden etter reformasjonen så er det slike handlinger som er med på å skape et bilde av at den katolske kirke, er den rette kirke og at det kun er den katolske kirke som faktisk har gjenstander som er en del av vår Herre.

I kapittel tre så ble skriftemålet noe som ble angrepet og det blir det også i de amerikanske kildene. Som Morse, så blir også skriftemålet nøye diskutert i verket til Morse og Watchman. Skriftemål, eller pøniten³¹³, handler om å legge ut om egne synder og søke tilgivelse. Originalt skulle dette være en lang og hard prosess, men det har det ikke blitt med katolisismen. Watchman skriver det at dette er en makt som prester ikke skulle hatt fordi hvordan skal noe så tungt som menneskelige synder kunne bli tilgitt så enkelt av en prest? Hvem ga de katolske prestene retten til å kunne gi tilgivelse til menn?³¹⁴ De katolske prestene skulle aldri ha hatt en slik makt. Pøniten fungerer ved at Jesus blod skyller gjennom sjelen din, vasker vekk syndene dine og du sitter igjen med evig takknemlighet overfor Jesus, den eneste direkte linken til gud.³¹⁵ Det å ha full kontroll over pøniten gir naturlig nok prestene en enormt mye viktigere rolle i kirken enn egentlig planlagt, men det som er verre, ifølge Watchman, er det at med denne utviklingen, så er ikke lengre menneskene som legger ut om sine synder takknemlig til gud for tilgivelse, men takknemlig ovenfor presten.³¹⁶ Dette er et problem som Morse i sin tekst også tar opp, men Morse sitt fokus er mer på makten prestene får av å vite mektige menneskers hemmeligheter, men i Watchman sitt verk så er det et større fokus på å ta makten fra gud. Uansett hvilket argument som blir brukt, så har begge disse argumentene denne samme funksjonen. Morse skriver at skriftemålet lager en skeiv maktbalanse. Hvordan skal man kunne stole på mennesker som sitter på mange menneskers dypeste og mørkeste hemmeligheter?³¹⁷ De som går for å skrifte vil være mennesker av alle slag, også ledere eller andre mektige mennesker. Dette ga prestene muligheten til å kontrollere samfunnets mektigste, mener Morse.³¹⁸ Brudd på moralske regler har ingen store konsekvenser, rent juridisk, men borgerne i USA anså det som grusomt.

---

³¹³ Bokmålsordboka: Pøniten – Om katolsk forhold: anger og bot. Finnes her: <http://ordbok.uib.no/p%C3%B8nitens>. Lastet ned: 07.03.18

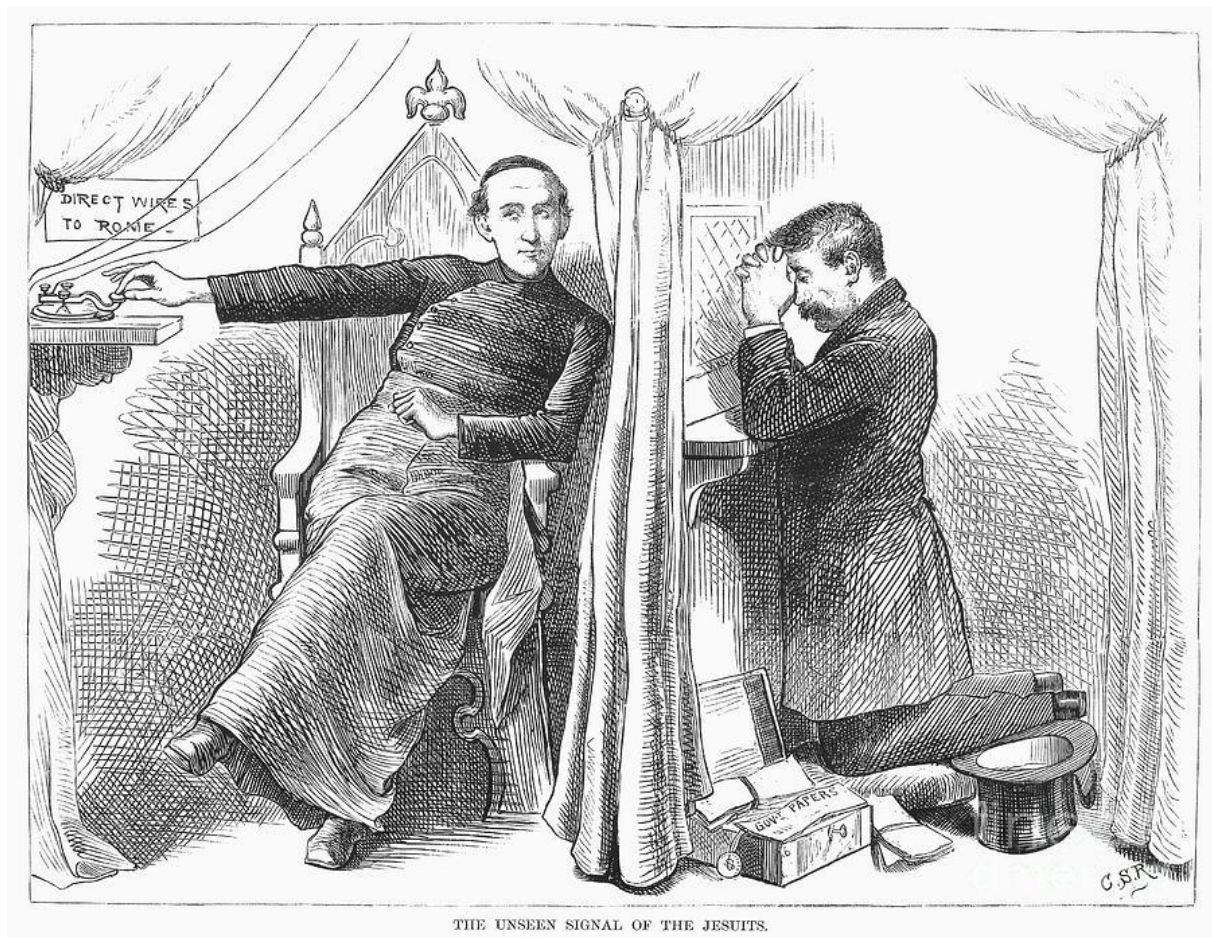
³¹⁴ Watchman 1834. Side 175

³¹⁵ Watchman 1834. Side 175

³¹⁶ Watchman 1834. Side 176

³¹⁷ Morse 1835. Side 61

³¹⁸ Morse 1835. Side 61

Figur 3: Reinhart, C. S. 1873. *The Unseen signal of the Jesuits*. Digitalisert bilde. Finnes her: <https://churchpop.com/2016/01/11/16-old-time-anti-catholic-cartoons-to-put-things-in-perspective/>. Lastet ned 22.04.18. Figur 2 er hvordan antikatolikker angrep skriftemålet. Bildet viser en mann som ber om tilgivelse og en prest som hører etter, men som holder fingeren på en telegrafnøkkel som går dirkete til Roma. Frykten for at katolske prester satt på hemmelighetene til alle sine medlemmer har vært en frykt i flere år.

Et bevis på dette er boken *Awful disclosures of Maria Monk: as exhibited in a narrative of her sufferings during a residence of five years as a novice, and two years as a black nun, in the Hotel Dieu Nunnery at Montreal*. Boken er skrevet av en kvinne som heter Maria Monk. Boken handler om et kloster i Montreal hvor det ble begått grusomme overgrep og avlivningen av babyene som ble født. Boken skapte enorme bølger, ikke bare hos protestantene, men også hos katolikkene. Det ble holdt flere protester i New York og det ble krevd undersøkelser, noe den katolske biskopen i Montreal gikk med på. Det ble senere bevist gjennom flere undersøkelser at boken var fiktiv og at Maria antageligvis aldri hadde satt sine føtter innenfor klosteret.³¹⁹ Dette endrer riktignok ikke hvor populær boken ble og hvor lett protestanter trykket den til sitt bryst og aksepterte verket som sannhet i 1836. Noen av historiene som kommer frem i boken maler et bilde av prester som utnytter sin stilling som prest, altså hellig. En av historiene handler om en jente på 13 år som forteller Monk om sitt forhold til en prest, beskrevet i boken som «*It was of so criminal and shameful nature, I could hardly believe it.*»³²⁰. Jenta på 13 år derimot forteller at det ikke er syndig, ettersom det var med en prest. En katolsk prest er en hellig mann, en som har fått en hellig jobb og selv om noe er synd for vanlige menn, var det ikke det for han.³²¹ Slike historier er med på å male et bilde av, ikke bare den slaviske underdanigheten til katolske mennesker, men også den umoralske og manipulerende katolske presten. Disse historiene finner sted i en tid hvor de fleste protestanter brukte religion som et moralsk kompass, så slike hendelser ble sett veldig ned på.

Monk skriver om flere hendelser hvor prestene manipulerer og lurer andre folk. Monk skriver om at en dag så ble en vakker ung dame medlem av klosteret. Hun var datteren til en av Montreals rikeste og var en dag ute og gikk da hun plutselig falt om og datt ned en trapp.³²² Hun ble tatt med inn i kirken og satt i det samme klosteret som Monk. Monk stiller seg sprøørende til dette. Denne nye kvinnen måtte ikke gjøre noen av de harde og strenge testene som hun og de andre måtte og ble til og med beskrevet av de andre prestene som en gudinne.³²³ Denne statusen gjorde denne unge kvinnen til et hellig vesen, et som ikke kunne

---

³¹⁹ Museum of Hoaxes. Finnes her:

http://hoaxes.org/archive/permalink/the_awful_disclosures_of_maria_monk. Lastet ned: 26.01.18

³²⁰ Monk, Maria. 1836. *Awful disclosures of Maria Monk*. The trade, London. Side 12

³²¹ Monk 1836. Side 12

³²² Monk, 1836. Side 23

³²³ Monk, 1836. Side 24

synde.³²⁴ De andre nonnene følger etter henne og samler inn alt hun mister, håret som det vanligste.³²⁵ Slike fremstillinger finnes det i andre tekster også. Helgener og helgendyrkelse er et vanlig fenomen for antikatolske tekster å angripe, fordi det ikke passer inn med det religiøse miljøet i USA. Med helgendyrkelse så mener amerikanerne ofte at man setter andre mennesker like høyt som gud, noe man ikke skal.

Monk legger også et stort fokus på tvang og trusler. Gjennom boken så introduserer Monk flere kvinner som hun deler kloster med. Monk skriver at hun blir satt i en gruppe med 40 andre kvinner og fikk i jobb og lage vesker til prestene.³²⁶ Dette er hennes hverdag. Alle kvinnene sover på samme rom og hver dag må de utføre håndarbeid.³²⁷ Monk skriver at klosteret på ingen måte er det samfunnet tror. Det er ikke et sted for høyere utdanning,³²⁸ men et kaldt og uvennlig sted.³²⁹ Dette leder til at Monk rømmer og prøver å klare seg utenfor klosteret. Men på utsiden blir hun gjort narr av og skammelig gjort av andre mennesker. Monk returnerer dermed tilbake til klosteret.³³⁰ Denne skamfølelsen, eller hjernevaskingen skriver Monk mye om. Katolikker har i flere av disse tekstene blitt fremstilt som mennesker som ikke har egne meninger og det går igjen i Monk sin tekst, særlig med tanke på skriftemålet.

Skriftemålet har flere av forfatterne diskutert, men Monk skriver om hvordan hun opplevde det. Hun skriver i sin bok at på veien til skriftemålet før hun skulle legge ut om sine synder så er hun kvalm og knust over skyldfølelsen hun føler. Monk forteller ikke om alle sine synder og frykter at hun nå skal dø. En prest kommer bort til henne og smører hellig olje på pannen hennes. Monk dør ikke av dette, men skyldfølelsen gir seg ikke. For å føle seg bedre vier hun seg til et år med studier av salmer og bønner.³³¹ Grepet som dette klosteret har på Monk blir veldig klart gjennom slike fortellinger. Religion blir ikke et valg Monk tar, men noe hun føler hun må delta i. Når hun rømmer, returnerer hun og frykten hun har for religion er åpenbar.

---

³²⁴ Monk, 1836. Side 24

³²⁵ Monk, 1836. Side 25

³²⁶ Monk, 1836. Side 21

³²⁷ Monk, 1836. Side 21

³²⁸ Monk, 1836. Side 23

³²⁹ Monk, 1836. Side 21

³³⁰ Monk, 1836. Side 29

³³¹ Monk, 1836. Side 32-34

Monk tar opp flere ting ved sitt liv i klosteret, men en av de mer skrekkelige hendelsene Monk har skrevet om er klosterkjelleren. Monk skriver at i kjelleren så er det flere døde barn begravd.³³² Monk skriver at disse barna blir drept rett etter at de er født, slik at de kan gå direkte til himmelen.³³³ Denne blodtørstigheten skriver Monk om flere ganger.

Monk skriver at prestene og noen av nonnene tar stor glede i å straffe andre.³³⁴ Monk skriver om et tilfelle hvor en annen nonne har brutt reglene og må bli straffet. Monk og noen andre nonner drar denne nonnen foran flere prester hvor de står i ring rundt henne og tar stor glede i den smerten de skal påføre henne.³³⁵ Videre beskriver Monk hvordan de bandt denne nonnen og begynte å trampe og slå henne. Monk skriver at hun ble sjokkert over den høye latteren som runget i rommet mens denne torturen ble utført.³³⁶

Monk sin bok er fulle av slike historier. Som skrevet i innledningen så solgte boken over 300.000 kopier. Dette viser at boken var populær og at folk var villige til å tro på det. Boken kommer ut i en tid der antikatolske tendenser er veldig sterke, og en bok som dette kan gjøre mye skade for den katolske kirkes rykte.

Forbes tar også for seg katolisismen som et moralsk problem. Han skriver at han over lengre tid har prøvd å forklare massene i USA om farene papisme representerer. Dette, skriver Forbes, viste seg å bli et stort problem. Forbes skriver at hans verker blir fjernet gjennom Jesuittenes mange forskjellige kanaler.³³⁷ Dette kan forstås både som et sosialt og som et moralsk problem, men det blir satt opp i den moralske delen. Dette er fordi dette bryter med det mange av forfatterne er veldig stolte av, nemlig den personlige friheten til å si det du mener, og det at jesuittene visstnok skal ha sensurert en mann fra å si sannheten, bryter med de amerikanske verdiene.

---

³³² Monk, 1836. Side 65

³³³ Monk, 1836. Side 67

³³⁴ Monk, 1836. Side 82

³³⁵ Monk, 1836. Side 82

³³⁶ Monk, 1836. Side 83

³³⁷ Forbes, H. 1850. Side 1

Brownlee skriver ned det som liksom skal være regler for jesuitter når de kommer til nye land. Det politiske aspektet av denne teksten var å innfiltrere sosiale sirkler med mektige mennesker. Teksten som Brownlee har skrevet skal fremstå som at en jesuitt har skrevet boken og når man har kommet seg inn en maktsirkel, så skal man begynne manipuleringen. For å få mennesker over på din side bør du invitere dem på dine egne gudstjenester. I disse tjenestene skal du rose gjestene dine og underholde dem.³³⁸ Andre ting du kan gjøre or å skape godvilje er å finne menn med makt, men som har fiendtlighet mellom seg. Bruk alle midler for å gjøre disse til venner. Til slutt, hvis noen rundt makthaveren ikke passer inn i vårt samfunn, så må alle medlemmer av vårt samfunn jobbe for å få de over på vår side ved bruk av tjenester, bestikkelser og fordeler.³³⁹ Brownlee skriver at etter jesuittene har kommet på innsiden, så begynner de å manipulere tankene til personene. I boken til Brownlee så står det at manipuleringen skal begynne med å overbevise makthavere at ingenting i verden er viktigere enn å promotere gud.³⁴⁰

Målet til Brownlee med en bok som dette er å sementere statusen til jesuittene som slø og manipulerende. Boken er full av andre eksempler på hvordan jesuittene skal lure borgere. Et kapittel er dedikert til å lure rike enker.³⁴¹ I det kapitlet så gir Brownlee en liste over hvordan jesuittene lurer rike, ensomme enker til å bli medlem av deres organisasjon. Jesuitten som besøker enken må være en eldre mann, utadvendt og med et naturlig smilende uttrykk.³⁴² Målet er få den ensomme enken til å bli interessert i vår kirke og deretter begynne å betale store summer til oss. Hvis de ikke vil gi pengene til oss kan de overtales til å bruke dem på å pusse opp kirkene deres.³⁴³ Boken tar også for seg hvordan man kvitter seg med enkene.

Katolikker har både i den engelske forskningslitteraturen og i de amerikanske kildene blitt beskyldt for å sette materialistiske ting over det spirituelle. Denne tematikken tar Brownlee opp i et kapittel hvor han skriver hvordan jesuitter best skal late som de ikke bryr seg om

---

³³⁸ Brownlee, 1841. Side 39

³³⁹ Brownlee, 1841. Side 39

³⁴⁰ Brownlee, 1841. Side 45

³⁴¹ Brownlee, 1841. Side 51

³⁴² Brownlee, 1841. Side 51

³⁴³ Brownlee, 1841. Side 52

penger og rikdommer. Brownlee skriver at man skal droppe å ta imot store bestikklser og de som gir mest penger, må man behandle strengere enn andre. Enkene må behandles strengere, så ikke folk tror de behandler de som gir mest penger.³⁴⁴

Katolisismen som et sosialt problem

Som i kapitelet om den britiske forskningslitteraturen, så er katolisismen som et sosialt problem fokusert hovedsakelig på hvordan katolisismen var et problem for vanlige borgere. Katolikkene ble fremstilt som slavisk underdanige og dette gjorde at flere mente at de ikke passet inn i det amerikanske samfunnet, hvert fall ikke som lærere. En som frykter for at katolikkene kan være farlige for skolesystemet er Melancthon W. Jacobus. Dette er fire brev som ble sendt til Bishop O'Connor i 1853 fra Melancthon W. Jacobus og handler om det Jacobus mener er et katolsk plot imot Pennsylvanias skolesystem. O'Connor blir beskyldt for å utføre de to tingene som katolikker gjør best, ødelegge systemet fra innsiden og forpestet systemet med deres uamerikanske og ikke liberale agenda.³⁴⁵ I dette verket finner man en ide om pavens suverene identitet og hvilken rolle paven har i livet til katolikker. Det Jacobus har beskyldt O'Connor for er å angripe det amerikanske utdanningssystemet. Dette verket er originalt fire brev, så det første brevet refererer til en artikkel hvor O'Connor skriver om sin skepsis til det amerikanske utdanningssystemet. Dette er problematisk for Jacobus fordi de amerikanske borgerne ikke vet om O'Connor er under pavelig ed. Det hjalp heller ikke at O'Connor satt i et hemmelig råd med andre katolske biskoper i Baltimore og har vært og besøkt paven personlig.³⁴⁶

Det biskopen O'Connor har skrevet om først er ønsket om at katolikker skal tas ut av den amerikanske utdanningen. Dette bryter med den amerikanske friheten. Melancthon skriver at dette ønske om å separere katolikker og protestanter kun vil lede til en ting, katolikker som er uvitende, uutdannede og står på en annen side enn den nye generasjonen amerikanere.³⁴⁷ Et

---

³⁴⁴ Brownlee, 1841. Side 97

³⁴⁵ Jacobus, 1853. Side 1

³⁴⁶ Jacobus 1853. Side 6

³⁴⁷ Jacobus 1853. Side 7

annet problem som oppstår, skriver Menalcthon, er at katolikkene ønsker å separere seg, men vil fremdeles ha støtte fra staten. Jacobus skriver at katolikker aldri må få støtte fra den amerikanske staten til å undervise egne katolikker, ettersom man ikke kan vite hvor de pengene ender opp eller hva de pengene blir brukt til. Katolikker er allerede lojale til en fremmed makt, paven, er det slik da at pengene som katolikkene får av den amerikanske stat vil gå til mennesker som kun anser paven som leder, en mann som hater protestantismen, en som anser bibelen som søppel som kun passer til opptenning og en som ønsker å forkaste den protestantiske regjering?³⁴⁸

Et annet problem som blir tatt opp av Morse er katolikkenes slaviske underdanighet. Morse frykter at de store innvandringsbølgene fordi, menneskene som kommer til USA vil være de fattige og dumme.³⁴⁹ Disse menneskene er de som har vært beordret rundt av prester hele sitt liv. Morse skriver at katolikker har alltid blitt beordret av prester, ettersom prester har den gudgitte retten å styre livene til vanlige katolikker.³⁵⁰ Ettersom katolikker alltid har vært slaver, så mener Morse at de enkelt og greit ikke kan komme eller bo i USA, fordi den personlige friheten som finnes i dette landet er noe katolikker ikke vil klare å forstå eller sette pris på. Hvorfor skal USA tillate og slipp inn mennesker som ikke følger eller forstår prinsippene for fri tankegang eller retten til privat dømming (altså retten til å bestemme selv om det man hører er sant eller ikke) både for religion og politikk. Forfatteren H. Forbes deler Morse sitt syn på katolikkene som mindre intelligente. Det at katolikkene er mindre smarte, er ikke et problem for Forbes. I dette verket skriver han at hvis de ønsker å tro på papismens religiøse dogma, så gjør gjerne det. Hvis du som person ønsker og tro på denne blasfemien, at paven er guds representativ på denne jorden, så for all del. Problemet oppstår når denne mannen, paven, blir et våpen for de despotiske, fiender av den amerikanske stat, da kan man ikke lenger bare stå der og ikke handle.³⁵¹ I de andre verkene så har denne problemstillingen ofte vært til stede. Mange av forfatterne skriver nedlatende om katolikkene, men de vil ikke gi inntrykk for at de, forfatterne, ikke vil tillate de, katolikkene, å tro på det de vil. Det er fordi det går imot alt som det republikanske USA står for. En av de viktigste argumentene som blir brukt er nettopp den friheten som USA har og hvor truet den er hvis man lar paven få makt i USA. Forbes gjentar ofte at hvis folk vil tro på tøyset til prestene og at paven sitter med

---

³⁴⁸ Jacobus 1853. Side 8

³⁴⁹ Morse 1835. Side 70

³⁵⁰ Morse 1835. Side 10

³⁵¹ Forbes 1850. Side 5

nøkkelen til himmelriket, så er det en frihet man har i USA. Forbes og Morse sine argumenter er veldig forskjellige, men bærer samme natur. Begge to skriver nedsettende om katolikkene. Beecher skriver også om problemene som oppstår med slavisk underdanighet. I boka til Beecher så tar han opp om katolikker er ærlige i sin tro, noe han selv innrømmer at de er.³⁵² Problemet, derimot, er at selv om de er ærlige i sin tro, så er det ikke sikkert at deres tro passer med det politiske systemet i USA. Beecher skriver det at det ikke er så viktig å bare tro, men i hvor stor republikansk grad de tror. Det han mener er at går den katolske tro samlet med USA sitt politiske system. Så lenge katolikkene vil ha universal utdanning (utdanning Beecher mener at USA har), en riktig forståelse av bibelen, at de aksepterer alle friheter og religioner og at vi kun kan dømmes av gud og lovene i landet, så er alt greit.³⁵³ Forbes deler synet til mange av de andre forfatterne når det kommer til katolikker som et moralsk problem. Gjennom teksten så kommer det flere påstander om katolikker, som bygger opp friheten i USA og presser ned katolikkene. Forbes skriver det at hvis du vil at kona de skal ha seg med en prest, så er det greit for han, hvis du ikke vil tenke selv eller ta egne valg så er det greit, problemer oppstår derimot når prester forurenser unge kvinner og får dem til å stille spørsmål til det offentlige.³⁵⁴

Det er jesuittene som ofte får skylden for å manipulere katolikkene. Forbes skriver at jesuittenes plan har alltid vært å få fotfeste i landet. Etter dette var planen deres å ødelegge all motstand til papismen og knuse lyset og friheten.³⁵⁵ For å bygge opp denne påstanden skriver Forbes om papismen og dets historie i Europa. Forbes har skrevet om den jobben som de østeriske agentene til paven har gjort i Frankrike, hvor menn som har forrådt staten har blitt tilgitt. Disse mennene som har forrådt Frankrike, men som later som de nå er patrioter, har ikke endret seg, mener Forbes. De venter i skyggene til den dagen de kan styrte friheten igjen.³⁵⁶ Til og med England, skriver Forbes, landet hvor Henrik VIII knuste katolisismen, tok deres land og ga til den nye kirken i England, begynner jesuittene sitt plot. Forbes er veldig skeptisk til håndteringen av Irlands land. Hadde landområdene gått til irer, fremfor englendere, så hadde i Irland vært katolske. Problemet var at landet ikke ble gitt til irene, så paven så en mulighet til skape splid. Istedenfor at irene beholdt landet, ble engelskmenn sett

---

³⁵² Beecher 1835. Side 88

³⁵³ Beecher 1835. Side 88

³⁵⁴ Forbes 1850. Side 6

³⁵⁵ Forbes 1850. Side 7

³⁵⁶ Forbes 1850. Side 9

på som erobrere og skapte en splid som ville vare i mange år fremover.³⁵⁷ Et annet poeng som Forbes skriver om er at den viktigste jobben jesuittene har gjort de siste årene er å lure amerikanere og europeere til å tro at papismen har endret seg fra det, det engang var. Papismen var tidligere forbundet med blodsutgytelse. Dette er et element som papismen aldri kan fjerne seg fra. Forbes skriver at papismen aldri kan endre seg, ettersom hvis den skulle gjort det, så ville det ikke lenger være papisme. Det finnes bare en forskjell mellom dagens og fortidens papisme og det er fullbyrdelsen av kjetterstraff, også kalt autodafé.³⁵⁸ Den gamle straffen var å brenne noen på bålet, men ettersom samfunnet, ikke prestene, syntes det ikke var humant har det falt bort, men Forbes har skrevet at inkvisisjonen nå heller bare begraver sine ofre levende med kun hodene deres over jorden.³⁵⁹

Brownlee tar også for seg voldelighet. I hans bok så skriver han som om han er en jesuitt og skriver at alle som forlater oss, konverter eller viser hengivenhet ovenfor noe annet enn vår kirke, skal straffes.³⁶⁰ Man skal bruke alle midler for å ødelegge denne personens liv. Man skal nekte de tilgang til høyere utdanning og stillinger i det offentlige.³⁶¹ Boken tar også opp hvordan medlemmene av jesuittordenen skal behandle de menneskene som har forlatt deres organisasjon eller kirke. I kapitlet hvor de går gjennom dette, så skriver Brownlee at disse menneskene må håndteres. De kjenner til alle hemmelighetene innad i kirken og kan ikke få muligheten til å dele det med resten av verden. For å forhindre dette så skriver jesuittordenen ned alle syndene som sine medlemmer begår. Hvis noen våger å forråde ordenen, så blir disse syndene gitt til ledere og andre innflytelsesrike mennesker.³⁶² Brownlee skriver også at disse menneskene skal nektes flere av rettighetene i samfunnet og kirken. Skriftemålet ville bli nektet til slike personer.³⁶³ Slike beskrivelser er med på å bygge opp fremstillingene om jesuittene. Flere av forfatterne har skrevet om jesuittene, men i Brownlee sin tekst så kommer det frem den hensynsløse karakteren og hvor langt jesuittene er villige til å gå for å angripe USA.

---

³⁵⁷ Forbes 1850. Side 11

³⁵⁸ Store norske leksikon, Autodafe – fullbyrdelse av kjetterstraff. Hentet her: https://snl.no/autodaf%C3%A9_-_fullbyrdelse_av_kjetterstraff. Lastet ned: 01.03.18

³⁵⁹ Forbes, H. *A few words on popery and despotism*. 1850. Forelesning fra 1850. Side 6-7

³⁶⁰ Brownlee, 1841. Side 76

³⁶¹ Brownlee, 1841. Side 77

³⁶² Brownlee, 1841. Side 79

³⁶³ Brownlee, 1841. Side 82

Oppsummering

Den amerikanske antikatolisismen fra 1820 og utover skiller seg ut fra den tidligere amerikanske antikatolisismen. Forsøket på et økumenisk prosjekt tar slutt med masseinnvandringen i 1820 og antikatolisismen for en helt annen plass i det amerikanske samfunnet. Tekstene er ikke lenger opptatt av fremtidens muligheter, men heller å vise sine lesere at katolisismen er en fare for republikken. Framstillingene av paven i disse tekstene er at han er en tyrann med kontroll over hele den katolske kirke. Europa er ødelagt av han og hans undersåtter og det er den fremtiden USA står ovenfor hvis katolisismen får fri tilgang til USA. Under paven står jesuittene. Jesuittene blir ofte fremstilt som en skyggeorganisasjon som har høye posisjoner i land om i Europa og muligens USA. Prestene blir fremstilt som manipulerende og slu. Menn som mangler den korrekte protestantiske moral og som lurert vanlige katolikker. Katolikkene er uvitende og følger alle kommandoer som prestene gir dem. Den amerikanske antikatolisismen har et stort omfang og blir ikke ansett nesten utelukkende som en politisk trussel som i England. Den amerikanske antikatolisismen angriper katolikkene politisk, moralsk og sosialt. De moralske argumentene mot katolisismen handler om pavens plass her på jorden, hvor paven blir fremstilt som en som har lurt sine undersåtter til å tro at hans plass er på samme nivå som gud. Prestene blir fremstilt som manipulerende og i boken til Maria Monk så blir de fremstilt som mennesker som var villige til å gjøre hva som helst for å få det som de ville. De sosiale problemene som forfatterne skrev om var problemene katolikkene ville møte i USA. Katolikkene ble fremstilt som for uvitende til å nye de amerikanske frihetene, voldelige og at de var ute etter å forurense unge amerikanere som lærere.

Kapittel seks

Konklusjon

Problemstillingen for denne oppgaven er, *finnes det en særamerikansk form for antikatolisisme, eller var den en arv fra den britiske kolonitiden? Perioden fra 1820 representerte starten på masseinnvandring til USA, der særlig mange irske katolikker migrerte. Kan det spores en økt antikatolisisme fra 1820-tallet, og skilte den seg ut fra tidligere antikatolisisme?* Antikatolisismen i disse landene har likheter og egenheter ved seg, så jeg begynner med likhetene. Både den engelske og den amerikanske antikatolisismen spilte seg ut innen en protestantisk kontekst. I England så hadde disse to religiøse retningene en lang historie med flere konflikter. Protestantene og parlamentet ble de klare vinnerne til slutt og ledet inn i flere strenge lover som diskriminerte mot katolisismen. USA skulle gjøre det annerledes, men antikatolisismen var en del av det amerikanske samfunn fra starten. Som sett i kapitlene fire så eksisterer det antikatolisisme, men er langt mer nedtonet i perioden frem til 1820-tallet. Fra 1820-tallet økte antikatolisismen og fikk en sentral posisjon i amerikansk offentlighet.

Som sett i både forskningslitteraturen og i kildene så er paven en sentral figur. Han har blitt fremstilt som den suverene lederen som bestemmer over alle katolikker. Dette medførte at paven ble forstått å ha spredt rundt om i Europa og ville få det i USA. Paven som en politisk figur er sentral i både den britiske forskningslitteraturen og de amerikanske kildene. Begge to fremstilte også paven som en mytisk figur. Det var veldig sjeldent at paven var nevnt ved navn, paven var mer en institusjon. Under paven så finner man de slavisk underdanige. Den katolske kirkes hierarki ble fremstilt på en slik måte at alle under paven var slaver og uten fri vilje. Disse menneskene ble fremstilt som voldelige og en fare for samfunnet. I forståelsen av antikatolisisme som et politisk problem ble mange av de samme virkelighetsbeskrivelsene og argumentene aktivert på begge sider av Atlanterhavet.

Andre likheter er fremstillingene brukt i både forskningslitteraturen og kildene. Flere av de negative fremstillingene som man finner i England og Storbritannia, finner man igjen i USA. Paven har jeg alt nevnt, men andre ting som disse landene har til felles er fremstillingen av katolikker som voldelige og fremstillingen av katolikker som umoralske. Babylon den store blir brukt av begge som et symbol på katolikkens slappe moralske holdning og voldeligheten til katolikkene blir i England knytt opp mot kriger og i USA knytt opp mot den slaviske underdanigheten. Men, utenom dette så finnes det ting som gjør den amerikanske antikatolisismen unik.

Den amerikanske antikatolisismen hadde mer preg av dobbeltmoral. Samtidig som ideen om religiøs frihet stod sentralt i det amerikanske prosjektet og religionslover ble liberalisert, så ble fremstillingen av katolikker nesten konspirasjonslignende. Det er jeg mener med et er at den britiske lovgivningen gir det lite rom for drøfting, det var lover som skulle gjøre det vanskelig for katolikkene å jobbe og leve i England og senere Storbritannia. Det er ved dette punktet USA skiller seg ut. På det føderale nivået, så kan ikke staten USA skape en statsreligion. Dette vil naturligvis virke fristende for dissenter og mennesker med andre religioner, men som sett i kapittel to så var det stor forskjell på føderal og statelige lover. Allikevel så gjentar store deler av forfatterne av de amerikanske kildene i denne oppgaven at katolikker er velkomne og at det ikke er troen til katolikkene som er problemet, men de potensielle politiske, moralske og sosiale problemene med katolisismen. I de amerikanske kildene så er det en nødvendighet å behandle katolisismen som noe annet enn en religion. Katolisismen blir tatt ut av den religiøse sfæren og forvandlet til noe politisk. I den britiske forskningslitteraturen så skriver flere av forfatterne om de politiske farene ved katolisismen, men de kommer ikke noe klart skille mellom den politiske og teologiske katolisismen. I de amerikanske kildene derimot, så er det en nødvendighet å skille teologien og politikken. I de amerikanske kildene så tar flere av forfatterne stor stolthet i hva USA har utrettet politisk. Det er et land hvor friheten blomstrer og som har lagt mørke Europa bak seg. Forfatterne er umåtelig stolte av USA og særlig lovene de er bygget på. USA skal være det frieste landet i verden, et som alle andre følger etter. Derfor må de amerikanske forfatterne gjøre katolisismen til et politisk, moralsk eller sosialt problem. Katolisismen må fremstå som en fare for den amerikanske republikken, fordi da er det lov å angripe katolisismen. Det er dette jeg mener med dobbeltmoral. Det er åpenbart at katolikker ikke er likt, så får å skrive trakasserende om dem, blir de angrepet som noe annet en religion.

Et annet element som gjør den amerikanske antikatolisismen unik er amerikanernes bredere anlagte argumenter. Den britiske antikatolisismen er hovedsakelig politisk drevet. Det er et arvet hat fra tidligere og ble spredt av lokale ledere. Engelskmenn har en lang historie med kriger ført mot monarker som har søkt støtte fra katolikker, så for mange ble det et klart skille mellom dem og seg selv. Dette arvede hatet ble en del av den engelske identiteten, så det ble et langt klarere skille mellom katolikker og protestanter. Selv om den britiske antikatolisismen har tatt opp moralske og sosiale problemer, så er det den politiske trusselen som er sentral. Den amerikanske derimot fokuserer på flere elementer enn den politiske trusselen. I de amerikanske kildene så kommer det klart frem at katolikker ikke passer inn med de amerikanske verdier. Beecher og Jacobus trekker inn utdanning, Morse trekker inn politikk og Forbes mener han blir sensurert av jesuittiske kanaler.³⁶⁴ Hvert eneste aspekt av de amerikanske samfunnet er under angrep, ifølge disse forfatterne.

Dette er grunnen til at den amerikanske antikatolisismen er unik i forhold til England. Mange av argumentene begynte med britene, men amerikanerne tok mange av dem og la til mer. Katolisismen blir dermed fremstilt som en bredt anlagt fare for republikken, politisk, moralsk og sosialt.

Innvandringen hadde en enorm påvirkning på den amerikanske antikatolisismen og innvandringen var også en direkte årsak til endring i antikatolske tendenser fra 1820 og utover. Innvandrerne som kom til landet var ikke utelukkende katolikker, men det var de irske katolikkene som sett mest ned på. I kapittel to kan man lese om tyskerne, hvor flere ble hentet inn av amerikanerne for å arbeide og som ikke opplevde store problemer. Disse tyskerne var protestanter, derfor ble ikke de utsatt for trakassering og diskriminering, slik de katolske irene ble.

Fra 1820 og utover så får de antikatolisismen et helt annet preg. Tekstene presentert i kapittel fire har ikke katolisismen eller antikatolisisme som tema. Katolikker blir nevnt i noen av

---

³⁶⁴ Forbes, H. 1850. Side 1

tekstene, men veldig kort. I prekene så ligger fokuset på fremtiden. Katolisismen tilhører mørket, Europa og fortiden. I reiseskildringene er det hovedsakelig mulighetene i dette nye landet som er poenget. Men i årene etter 1820 skjer det en endring. Målet med tekstene er nå å demonisere katolisismen. Litteraturen har nå som hensikt å overbevise leseren at katolisismen er noe som er en trussel til den amerikanske republikken. Om antikatolske holdninger blant vanlige borgere økte er uvisst, ettersom man ikke kan vite hvordan folk følte om katolikker mellom 1776-1820, men i årene etter 1820 så merker man en markant økning i antikatolske holdninger. Maria Monk sin bok solgte 300.000 kopier, så et marked for antikatolske tekster var det.

Dette er grunnene til at den amerikanske antikatolisismen er unik. Den er tett knytt opp mot innvandringen av katolikker fra 1820 og utover, så man kan se en gradvis utvikling i antikatolisismen i USA. Flere av argumentene har store likheter med den britiske, men den amerikanske antikatolisismen er bredere anlagt. Det er den nødt til å være fordi forfatterne ikke ønsker at USA skal fremstå som noe annet enn forkjemper en for frihet. Katolisismen blir derfor ikke et teologisk problem, men heller et politisk, moralsk og sosialt problem.

Litteratur- og kildeliste

Bøker

- Gaustad, Edwin Scott, 1966, *A religious history of America*, Harper & Row publishers, New York
- Beneke, Chris, 2006, *Beyond toleration. The religious origins of American pluralism*, Oxford university press, New York
- Jenkins, Philip. 2004, *The New Anti-Catholicism: The Last Acceptable Prejudice*. Oxford University press, New York
- Givens, Terry L. 1997, *The Viper on the Hearth: Mormons, Myths, and the Construction of Heresy*. Oxford university press, New York
- Faragher, John Mack, 2014. *Out of many: A history of the American People, volume 1*, Pearson Education Limited, Edinburgh.
- Sehat, David. 2011, *The Myth of American religious freedom*, Oxford university press, New York
- Melve, Leidulf, 2010. *Historie – Historieskriving fra antikken til i dag*. Dreyers forlag, Oslo
- Noble, Thomas F. X, 2014. *Western Civilization – Beyond boundaries Volume 1: to 1715*. Wadsworth, Cengage Learning

- Andresen, Astri. Rosland, Sissel. Ryymin, Teemu. Skålevåg, Svein Atle. (2015). *Å gripe fortida – Innføring i historisk forståing og metode*, Det norske samlaget, Oslo.
- McKay, John P, 2011. *A history of western society – volume 2: From the age of exploration to the present*. St. Martins, New York
- Henriques, Ursula, 2006. *Religious Toleration in England: 1787-1833*. Routledge, Abingdon-on-Thames
- Wiener, Carol Z. 1971. *The Beleaguered Isle. A Study of Elizabethan and Early Jacobean Anti-Catholicism*. The past and present society, Oxford
- Walsham, Alexandra, 1993. *Church Papists – Catholicism, conformity and confessional polemic in early modern England*. The Royal Historical Society, The Boydell Press. Rochester
- Mullett, Michael M. 1998. *Catholics in Britain and Ireland, 1558-1829*. Macmillan Press ltd, London. Side 1
- Clifton, Robin, 1971. *The Popular fear of catholics during the English Revolution*. Past & present, Oxford
- Stevens, Laura M, 2013. *European Anti-Catholicism in a Comparative and Transnational Perspective*. Rodopi, Amsterdam
- Dirchfield, Grayson M, 2003. *Parliaments, nations and identities in Britain and Ireland, 1660-1860*. Manchester University Press, Manchester
- Haydon, Colin, 1993. *Anti-catholicism in eighteenth-century England, C. 1714-80. A political and social study*. Manchester university press, Manchester
- Wilson, Adrian og Ashplant, T. G, 1988. *Whig History and Present-centred History*. The Historical Journal, Cambridge university Press.
- Finke, Roger og Stark, Rodney, 2005. *The chirching of America 1776-2005 – Winners and losers in Our Religious Economy*. Rutgers university press, New Brunswick

Nettsider

- Store norske leksikon, *Jesu Kristi kirke av siste dagers hellige*. Tilgjengelig fra: [https://snl.no/Jesu Kristi Kirke av Siste Dagers Hellige](https://snl.no/Jesu_Kristi_Kirke_av_Siste_Dagers_Hellige). Lastet ned: 03.05.18
- Store norske leksikon, *Kruttsammensvergelsen*. Tilgjengelig fra: <https://snl.no/Kruttsammensvergelsen>. Lastet ned: 10.10.17
- Store norske leksikon. *Clemens Von Metternich*. Finnes her: [https://snl.no/Clemens von Metternich](https://snl.no/Clemens_von_Metternich). Lastet ned: 20.04.18

- Store norske leksikon, Økumenikk. Finnes her: <https://snl.no/%C3%B8kumenikk>. Lastet ned: 24.04.18
- Encyclopædia Britannica. *Catholic emancipation*. Finnes her: <https://www.britannica.com/event/Catholic-Emancipation#Article-History>. Lastet ned: 11.05.18
- Encyclopædia Britannica, *Popish plot*. finnes her: <https://www.britannica.com/event/Popish-Plot>. Lastet ned: 19.03.18
- Encyclopædia Britannica, *Lyman Beecher*. Finnes her: <https://www.britannica.com/biography/Lyman-Beecher>. Lastet ned: 11.05.18
- University of Winchester. *Dr. Colin Haydon*. Finnes her: <https://www.winchester.ac.uk/about-us/leadership-and-governance/staff-directory/staff-profiles/haydon.php>. Lastet ned: 01.05.18
- The society of King Charles the Martyr – *About s. Charles*. Finnes her: <http://skcm.org/about-s-charles/>. Lastet ned: 13.04.18
- Thomas Jefferson Foundation, John Melish. Funnet her: <https://www.monticello.org/site/research-and-collections/john-melish>. Lastet ned: 25.04.18
- Store norske leksikon, *Autodafe – fullbyrdelse av kjetterstraff*. Hentet her: <https://snl.no/autodaf%C3%A9 - fullbyrdelse av kjetterstraff>. Lastet ned: 01.03.18
- Museum of Hoaxes. Finnes her: http://hoaxes.org/archive/permalink/the_awful_disclosures_of_maria_monk. Lastet ned: 26.01.18
- Bokmålsordboka, *Pønitens*. Finnes her: <http://ordbok.uib.no/p%C3%B8nitens>. Lastet ned: 07.03.18
- Store norske leksikon. *Den babylonske skjøge*. Hentet her: https://snl.no/den_babylonske_skj%C3%B8ge. Lastet ned: 08.03.18
- Store norske leksikon, *Jesuitordenen*. Hentet her: <https://snl.no/Jesuitordenen>. Lastet ned: 07.02.18.
- Store norske leksikon. *Papisme*. Hentet her: <https://snl.no/papisme>. Lastet ned: 26.07.17
- Store norske leksikon. *Autodafé – fullbyrdelse av kjetterstraff*. Hentet her: <https://snl.no/autodaf%C3%A9 - fullbyrdelse av kjetterstraff>. Lastet ned: 01.03.18
- Store norske leksikon. *Den babylonske skjøge*. Hentet her: https://snl.no/den_babylonske_skj%C3%B8ge. Lastet ned: 08.03.18

- Encyclopædia Britannica. *Popish plot*. Hentet her:
<https://www.britannica.com/event/Popish-Plot>. Lastet ned: 08.03.18
- Encyclopædia Britannica. *Elizabeth I*. Hentet her:
<https://www.britannica.com/biography/Elizabeth-I#ref6279>. Lastet ned: 09.03.18
- Oxford Academy, *Past & Present*. Hentet her:
<https://academic.oup.com/past/pages/About>. Lastet ned: 10.03.18
- Cision profnet, *Dr. Robin Clifton*. Hentet her:
http://www.profnetwork.com/drrobin_clifton. Lastet ned: 11.03.18
- English Oxford living Dictionaries, *recusant*. Finnes her:
<https://en.oxforddictionaries.com/definition/recusant>. Lastet ned 04.04.18
- Museum of Hoaxes. *The awful disclosures of Maria Monk*. Finnes her:
http://hoaxes.org/archive/permalink/the_awesome_disclosures_of_maria_monk. Lastet ned: 26.01.18

Kilder

- Melish, John. 1818. *Travels through the United States of America, in the years 1806 & 1807, and 1809, 1810, & 1811; including an account of passages betwixt America and Britain, and travels through various parts of Britain, Ireland, & Canada*. Printed for the Author, Philadelphia.
- Brissot de Warville, Jacques Pierre, 1788. *New travels in the United States of America. Performed in 1788. By J. P. Brissot de Warville. Tr. from the French*. Printed by: W. Corbet. Dublin
- Lloyd, Rees. 1814. *The Richmond alarm: a plain and familiar discourse in the form of a dialogue between a father and his son; in three parts: I. Containing introduction, with many instructive hints and observations upon many of the most remarkable occurrences, wonders and curiosities in history; with a short account of the four religions of the world, viz., Pagan, Jewish, Mahometan and Christian religion; and a brief account of the Greek church, Popish church, and Protestant church. II. An account of the burning of the theatre in Richmond, December 26, 1811; with observations upon the nature and effects of stage plays, masquerades, balls, puppet shows, horse races, and gambling. III. Reflections upon that conflagration; with a solemn application to people of every rank and character...* Printed by author, Philadelphia

- A Christian orator (1819). *The Christian orator, or, A collection of speeches*. Charlestown, Massachusettes. S. Ethridge.
- Davis, John, 1803. *Travels of four years and a half in the United States of America; during 1798, 1799, 1800, 1801 and 1802*. Printer broad street, Bristol
- Old soldier, 1775. *Address to the soldiers*. Pdf: <https://www.loc.gov/item/rbpe.0380300a/>.
- Forbes, H. 1850. *A few words on popery and despotism*. Forelesning fra 1850
- Jacobus, Melancthon W. 1853, *Popery Against Common School Education*. Presbyterian Board of Publication, Philadelphia
- Monk, Maria. 1836. *Awful disclosures of Maria Monk*. The trade, London
- Beecher, Lyman, 1835. *A plea for the West*. Truman & Smith, Cincinatti
- Morse, Samuel, 1835. *Foreign conspiracy against the liberties of The United states*. New Yrok observer, New York
- Watchman, 1834. *History of Popery*. Publisert av John P. Haven, New York
- Brownlee, William Craig. 1841. *Secret instructions of the Jesuits*. Publisert av: Charles K. Moore, New York

Figurer

- Figur 1: Crowley, Jeremiah J. 1913. The Pope: Chief of White Slavers High Priest of Intrigue. Tilgjengelig her: [https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/19/Anti-Catholic octopus cartoon.jpg](https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/19/Anti-Catholic_octopus_cartoon.jpg). Lastet ned: 23.03.18
- Figur 2: Nast, Thomas. 1875. The American river Ganges. Digitalisert bilde, tilgjengelig her: <http://www.nybooks.com/daily/2010/08/27/catholics-muslims-mosque-controversy/>. Lastet ned: 23.03.18
- Figur 3: Reinhart, C. S. 1873. The Unseen signal of the Jesuits. Digitalisert bilde. Finnes her: <https://churchpop.com/2016/01/11/16-old-time-anti-catholic-cartoons-to-put-things-in-perspective/>. Lastet ned 22.04.18